

EVANGÉLIKUS Élet



**Ókovács Szilveszter:
Minden opera
keresztény opera**

**A sport: örömteli lecke
Isten iskolájában**

**Meditáció
a teremtés hetére**



Mikrozöldek között, Isten tenyerén

Séta a Séf Kertjében Pálincás György pilisi kertésszel • 29. oldal

„...arra hívatatok el, hogy áldást örököljeteK.” (1Pt 3,9b)

ARTIKULÁRIS NAP

Egyháztörténeti emléktúra

2019. szeptember 29., Nemeskér

Nemeskér megközelítése Locsmánd, Répcelak, Répceszemere, Bük, Szakony, Lövvő és Újkér felől gyalog, lovas kocsin vagy kerékpáron

9.30: Megemlékezés
a római katolikus templom előtt

10.00: Úrvacsorai istentisztelet
az evangélikus templomban
magyar és német nyelven

10.00: Mocorgó istentisztelet
a művelődési házban

10.00: Ifi-istentisztelet
az ifjúsági klubban

11.30-tól ebéd a nagysátorban

13.00: Kulturális programok,
koncertek a templomban
és a nagysátorban

13.00: Gyermek- és ifjúsági
programok több helyszínen

15.30: Úti áldás
az evangélikus templomban



Információk és jelentkezés: <http://nyugat.lutheran.hu/emlektura2019>

Semmiért se aggódjatok

A teremtés hetét szeptember 29. és október 6. között ünnepeljük, lapszámunk pedig éppen egy héttel az ünnep előtt jelenik meg, így Szűcs Kinga meditációjával hívjuk fel olvasóink figyelmét az eseményre és annak céljára. „Semmiért se aggódjatok...” – hangzik a cikk alapjául szolgáló igeszakasz (Fil 4,6), és ez lehetne mostani magazinunk vezérgondolata is. Hiszen több évtizedes kényszerűsünet után mégis eljött a pillanat: a Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnázium harminc éve, 1989 szeptemberében újra megnyithatta kapuit egyházi intézményként, immár Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium néven.

Az újrainduló *Evangélikus arcképcsarnok* rovattal szintén a múltba tekintünk, de a jövő felé is, hittel és reménnyel, hogy példaértékű életutakat mutassunk be. Első alkalommal Zsivora György evangélikus jogászra emlékezünk. Az idén kétszázötvenöt éve született kúriai tanácselnök, a Magyar Tudományos Akadémia tagja ugyanis nemcsak a hivatásában járt elől, de krisztusi szeretettel fordulva feléjük, anyagi segítséget is nyújtott az arra rászorulóknak.

Krónikás hírblokkunkban a múlt nagyjai mellett természetesen figyelünk az aktuális eseményekre, kérdésekre és kihívásokra is, így idén sem megyünk

el az egyházi iskolákban is jelen lévő iskolai zaklatás, bántalmazás problémája mellett, amelyről most két kiváló fiatal szakembert kérdeztünk meg.

A színházi évad kezdetén a legizgalmasabbnak tűnő bemutatókra hívjuk fel olvasóink figyelmét. Megírtuk véleményünket a legjobb külföldi film kategóriában Oscar-díjra jelölt magyar filmről, valamint elolvashatják gasztro- és teológiai beszámolóinkat az idei ország tortájáról, a *Boldogasszony csipkéről*. A kulturális témák sorába tartozik az Ókovács Szilveszterrel készült interjú, amelyben a Magyar Állami Operaház keresztény évadáról kérdeztük az intézmény főigazgatóját, aki izgalmas válaszokat ad nemcsak a repertoárról, de a kereszténység szerinte fontos mai értékeiről is.

Természetesen most sem maradtak ki a lapból olvasmányajánlataink, és a nagy érdeklődésre való tekintettel folytattuk az evangélikus vendégházak és vendégszobák felkutatását. Végül, de nem utolsósorban a mostani pedagógusportré alanyával készült beszélgetést ajánlom olvasóink figyelmébe, amelyben Koczor Tamás iskolalelkész a keresztény közösséggé formálódásról, a teológiai és szellemi kihívásokról, az ige magvának kereséséről szól.

■ KÉZDI BEÁTA

Harminc éve nyílt újra a Fasor

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium 1989 szeptemberében nyitotta meg újra kapuit. Fabiny Tamás elnök-püspökkel, valamint fasori öregdiákokkal – Liptay György vegyész mérnökkel és Vitális György aranydiplomás geológussal – elevenítettük fel a régi Fasor szellemiségét és az újraindulás előkészítésének történetét.



19. oldal

Mit tehetünk az iskolai zaklatás ellen?

Iskolai bántalmazásról, megfélemlítésről, zaklatásról kérdeztünk két evangélikus, illetve evangélikus intézményben dolgozó szakembert, mert e negatív jelenség az egyházi iskolákat is érinti. A szakpszichológusok beszámolója pedig nemcsak diákoknak, de szülőknek, tanároknak és lelkészeknek is fontos tudnivalókkal szolgálhat.



42. oldal

Mikroözledek között, Isten tenyerén

„Növesszen a föld növényeket: füveket, amelyek magvakat hoznak, és különféle gyümölcsfákat, amelyek gyümölcsöt teremnek, és majd abban magvuk lesz a földön. És úgy történt. [...] És látta Isten, hogy ez jó.” (Móz 1,11) A teremtés hajnalánál nem lehetett ott az ember, de vannak szerencsések, akik hivatásuk révén tanúi lehetnek ennek a csodának. Pálinkás György kertész egy közülük. Riportsorozatunk új állomásán bemutatjuk, honnan kerülnek a Michelin-csillagos magyar éttermek tányérjaira a szép, ehető dísznövények, de a boldogság egyik arcát is megláthatjuk a pilisi Séf Kertjében.

29. oldal



Láthatóan evangélikus



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Szabó István nyugalmazott képnymotató litográfus – Vác. Szüleim, nagyszüleim valóságukat gyakorló emberek voltak. Az ő példájuk által az én életemnek is fontos részévé vált a hit. Nagybörzsönyben születtem, ott többségében német ajkú, erős, öntudatos evangélikus gyülekezet működött, amely nagy csapásokat szenvedett el a második világháborúban és azt követően. A főként evangélikus, német származású lakosokat kitelepítették, lelkészünk az iskolai órák előtt szinte titokban szervezett hittanórákat. A közösség tagjai amiben csak tudták, segítették egymást a nehézségek között is. Mi, gyerekek persze izgalmasnak találtuk, hogy titokban járunk egyházi összejövetelekre.

A Rákosi-korszakban lettem kollégista Budapesten. Ez is nehéz időszak volt, hiszen a vallás tiltottnak számított, sokan azt figyelték, hogy ki vallásos...

1961-ben költöztem Vácre. Itt egyből felkerestem a gyülekezetet, amelynek azóta is aktív tagja vagyok feleségemmel és népes családommal együtt. Amikor ide jövök, olyan, mintha hazamennék: ha valaki valamiért elmarad, biztos lesz, aki megkérdezi tőle, nincs-e valami gond. Itt figyelünk egymásra, számontartjuk egymást.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Evangelikus szupertanár

A soproni Hunyadi János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola tanítója és tehetőségkoordinátora lett az év szupertanára a *Dívány* internetes női magazin (Divany.hu) és a Lidl üzletlánc által meghirdetett pályázaton. „Most is előttem van a kép, amikor hatévesen, nagycsoportos óvodásként először láttam tantermet és katedrát. Olyan nagy hatással volt rám, hogy már hazafelé eldöntöttem, pedagógus leszek. Hiába próbált édesanyám másfelé terelgetni, hajthatatlan voltam – mesélt nagy lelkesedéssel pályaválasztásáról a *Kisalföld*

című lapnak Halvax Julianna, aki 2006 óta egyengeti a kis hunyadisok útját. – A legfontosabb, hogy gondolkodásra, együttműködésre ösztönözsem a gyerekeket. Éljük ki a kreativitásukat, és fejlődjen az érzelmi intelligenciájuk. Minden gyermek tehetséges valamiben, és én ezt szeretném bennük megtalálni. Pontosabban rávezetni őket, hogy találják meg azt a területet, amivel szívesen foglalkoznak, ami olyan örömet jelent számukra, mint nekem a tanítás” – nyilatkozta az év szupertanára.

■ Forrás: *Kisalföld*

ORATIO OECUMENICA

Örökkévaló Isten, mennyei Atyánk! Áldunk és magasztalunk téged, mert gondviselő szereteteddel munkálkodsz közöttünk. Könyörgünk, tedd lelkünket érzékenyvé, hogy mindezt meglássuk életünkben.

Add, hogy megtaláljuk életfeladatunkat ott, ahová helyeztél bennünket: hivatásunkban, mindennapi feladataink között, családjunkban, szeretteink körében.

Könyörgünk minden embertársunkért. A minket gyűlölőkért, hitünket, életünket megvetőkért ugyanúgy, mint a minket szeretőkért. Adj nekünk tiszta lelki látást, hogy felismerjük: a szeretet parancsa milyen cselekedetre indítson minket mások iránt.

Könyörgünk, add, hogy megbecsüljük az előttünk járt nemzedékek életének példáját, és hogy életük is, és hitük hiányai is okulásunkra váljanak. Könyörgünk a hivatásban, családjában ránk bízottakért, a már közöttünk járó és a megszületendő legifjabb nemzedékért. Adj nekik is áldott életet, és ébressz bennünk felelősséget irántuk.

A szenvedők, a segítségre szorulókat iránt formálj bennünket érzékenyvé, és indíts minket találékony szeretetre. Óvj meg a csüggedéstől akkor is, amikor emberileg tehetetlennek találjuk magunkat; őrizd meg bennünk a mások iránti hűséges, kitartó imádság lelkületét ilyenkor is.

Éreztesd velünk, hogy mulandó földi életünk a mások iránti tevékeny szeretet megélésének terepévé válhat. Láttasd meg velünk az ilyen élet szépségét, nemes voltát. Emlékeztess bennünket és közösségeink vezetőit is a reánk bízott felelősségre.

Könyörgünk egyházadért, hogy megtaláljuk a hitbeli növekedés, megerősödés útját, megértsük akaratodat, és bátran cselekedjünk azt. Őrizd meg minket az örök élet és üdvösség reményében, és vezesd a te szent népedet az örökkévalóság útján Jézus Krisztus által. Ámen.

Szentháromság ünnepe után 14. vasárnap

5Móz 10,1-11,1

Szeresd az Istent, és tégy, amit akarsz

Prédikációs alapigeként ritkán kerül szószékre ez az igeszakasz. Fogadjuk örömmel, hogy bibliaismeretünk ezáltal is gyarapszik, és új, friss üzenetek mozdíthatják ki mind a lelkeszt, mind a gyülekezeti tagot keresztény komfortzónájából. A teológiai és szociális kérdéseket egyaránt érintő igeszakasz utolsó mondata a jól ismert kettős parancsot első felére utal: „Szeresd az Urat, a te Istenedet...” A zsidók ősi hitvallásában, a néhány fejezettel korábban (5Móz 6) olvasható *sömában* is szereplő mondat arra emlékeztet, hogy az Istennel való kapcsolatban nem vallhatjuk azt, amit Petőfi a „zordon Kárpátoknak fenyvesekkel vadregényes tájával” kapcsolatban ír *Az Alföld* című versében, hogy tudniillik „tán csodállak, ámde nem szeretlek”. Az Úr nem egyszerűen hódolatot vagy csodálatot vár el tőlünk, hanem hogy szeressük őt. Persze könnyűvé is teszi a dolgunkat annyiban, hogy ő szerethető Istenként jelenik meg, ugyanis ő maga is szereti az embert, szereti ezt a világot (Jn 3,16).

A vasárnap igéjére figyelve tekintetünk három irányba fordulhat: felfelé, befelé és kifelé.

Felfelé nézünk. 5Móz 10,14 a szó szoros értelmében felfelé irányítja a tekintetünket: „Íme, az Úr, Istened az ég és az egeknek egei...” Mindez összhangban van Jakab vallomásával: „Minden jó adomány és tökéletes ajándék onnan felülről, a világosság Atyjától száll alá...” (Jk 1,17) Az alapige kontextusa a pusztai vándorlás, amikor is az Úr új kőtáblákat ad a tőle pedig elpártolt Izraelnek. Isten nem mond le még az engedetlen népről sem. Egy csúrhévé züllő embertömeget is képes az ő új népévé formálni, ennyire szereti őket. A pusztában vándorló nép számára nappal felhő-, éjjel tűzoszlopban volt megragadható az őket vezető Isten jelenléte. Felnézhetek a két oszlopra, és meggyőződhetnek arról, hogy a nélkülözések földjén sem elhagyottak. Az ige arra emlékeztet tehát, hogy Isten szeretete milyen kitartó, ezért először is felfelé kell tekinteni.



BERNARDINO LUINI: MÓZES IMÁDKOZIK A SÍNAI-HEGYEN (1514 KÖRÜL)

Befelé nézünk. Alig néhány család, hetven ember került egykor Egyiptomba, de Isten még a fogságban is megszorította őket, és annyian vannak, „mint égen a csillag” (10,22). Isten a maga szuverén szeretetével választott ki magának egy népet. Erre emlékeztet ez a mondat: „...csak a te atyádat kedvelte meg az Úr, őket szerette, és az ő utódaikat, titeket választott ki valamennyi nép közül.” (10,15) Hogy pedig a hit ne váljon nosztalgiává, és az Istennel való kapcsolat ne váljék historizmussá, rögtön hozzá is teszi: „Így van ez ma is.”

A befelé nézés azt is jelenti, hogy megbecsüljük ezt a kiválasztottságot, és jobbra teszi életünket. Erről szól ugyanis a Sínai-hegyi törvényadás. A vallási külsőségek betartása már kevés: szívüket kell körülmetélniük (10,16). Az a tény, hogy a zsidóságban gyökerező ige keresztény szószéken hangzik el, bennünket is választás elé

állít. Csak külsőségekben vállaljuk hitünket, az Istenhez tartozást, vagy szüntelen bűnbánattal és megtéréssel, szívünk körülmetélésével engedjük, hogy az új ember emelkedjék felül bennünk?

Kifelé nézünk. Mindennek pedig következményei is vannak. Nem elég felfelé nézni. Már Jézus mennybemenetele után is elhangzott a kérdés: „Galileai férfiak, miért álltok itt az ég felé nézve?” (ApCsel 1,11) Tévedés volna, ha csak befelé akarnánk nézni, a „magunkfajta” közösségét és védettségét keresve. Az ige arra ösztökél, hogy kifelé is tudjunk nézni, túl a magunk kerítésén. Az igében árvákról és özvegyekről van szó, akik gyakran mind a korabeli, mind a mai társadalmak védett falain kívül találták és találják magukat. Sőt Isten még tovább megy, amikor így szólítja fel övéit: „Szeressétek a jövevényt, mert ti is jövevények voltatok Egyiptom földjén!” (10,19) Saját népünk és a jövevények szeretetének forrása az, hogy az Urat szeretjük. Augustinus mondta: „Szeresd az Istent, s tégy, amit akarsz.”

■ FABINY TAMÁS

Imádkozunk! Urunk, köszönjük, hogy a mi szeretetünk válasz lehet a te szeretetedre. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 22.) *Egy a ti tanítótok: a Krisztus.* Mt 23,10 (Zsolt 25,5; Lk 17,11-19; Róm 8,14-17; Zsolt 78,56-72) Jézus tanítja a körülötte ülőket. Arról beszél, hogy mekkora kontraszt van az írástudók és a farizeusok hite és élete között. Szeretik a külsőségeket, kifelé teljesen mást mutatnak, mint ami legbelül van. Nincs szinkronban az, amiről prédikálnak azzal, ahogyan élnek. Mindazt, amit mondanak, „*tartsátok meg*”, de „*ne kövessétek*” (Mt 23,3) – mondja Jézus, mert ez a kettősség hiteltelenség. Az igazi tanító nemcsak prédikálja, hanem éli azt, amiről beszél. Krisztus élete prédikáció volt. Kérjük őt, tegye prédikációjává az egész életünket!

Hétfő (szeptember 23.) *A hősök íja összetörik, de akik a földre rogytak, az erő övét kötik magukra.* 1Sám 2,4 (2Kor 6,4a.7; 5Móz 25,1-11; Mt 17,14-21) A Szentírásban sok veszésre álló csatáról olvashatunk, amelyek győzelemmel végződtek. Több bibliai történet szól arról, hogy nincs meg az erőfölény, nincsenek megfelelő harci eszközök, a reménytelennek tűnő küzdelmekben Isten mégis győzelmet ad. Ezek a győzelmek nem az emberi technikán, a felkészültségen múltak, hanem azon, hogy milyen lélekkel küzdöttek. Le tudták-e tenni Isten kezébe a megpróbáltatásokat. Az ígénkben olvasható mondat hatalmas harcra szól, de a szívben zajlott csatát jeleníti meg. Hiszen Anna kilátástalannak tűnő csatában tudott térdre rogni, könyörögni az Úr előtt, és az Úr győzelmet adott ebben a küzdelemben. Anna megtapasztalta, hogy erővel övezi fel azokat, akik előtte meghajolnak.

Kedd (szeptember 24.) *Olyan szívet adok nekik, amellyel megismernek engem, hogy én vagyok az Úr.* Jer 24,7a (2Kor 1,21-22; Gal 5,22-26; Mt 17,22-27) Igénket tovább olvasva érthetjük meg, mi az „olyan” szívnek a feltétele: hogyan kaphatunk olyan szívet, amellyel megérthetjük, kicsoda valójában az Úr, és mi a szándéka. Ennek a „más” szívnek a feltétele pedig az, ha felismerjük és beismerjük a bűneinket. Ezt hívja a Biblia megtérésnek (Jer 24,7b). Enélkül senki sem tartozhat őhozzá. Jézus Krisztus pedig azért jött, hogy bűneinknek minden büntetését magára vállalja, és így „*nincsen azért most már semmiféle kárható ítélet azok ellen, akik Krisztus Jézusban vannak...*” (Róm 8,1).

Szerda (szeptember 25.) *[Maradjatok meg] a hitben szilárdan és egyenesen, el nem tántorodva az evangélium reménységétől, amelyet hallottatok, amely hirdettetett minden teremtménynek az ég alatt.* Kol 1,23 (5Móz 16,20; Filem 1-16[17-22]; Mt 18,1-14) Hogyan lehet megmaradni szilárdan a Krisztus Jézusban? Egyetlenegy módon: ha meggyökerezünk őbenne (Kol 2,7); ha

az ő szavára építjük az életünket, ha komolyan vesszük mindazt, amit ő mond, és nem feszegetjük a határokat („belefér – nem fér bele”); ha szívünk és lelkiismeretünk az ő ígéjének foglya, és mindent neki rendelünk alá. Nem engedhetünk a korszellem és a mindent megkérdőjelező (biblia)kritika nyomásának, azonban engedjük, hogy Isten Lelke megítéljen, leleplezzen és összetöri bennünket. Ha ez ott van az életünkben, akkor rendíthetetlen maradhat a hitünk és életünk Krisztusban, aki egyedül és kizárólagos módon tarthat meg bennünket.

Csütörtök (szeptember 26.) *Tudom, kiben hiszek, és meg vagyok győződve, hogy neki van hatalma arra, hogy a rám bízott kincset megőrizze.* 2Tim 1,12 (Péld 14,26; 1Krón 29,9-18; Mt 18,15-20) Amikor valakinek az életében bekövetkezik a páli fordulat, a megtérés, akkor hatalomváltás történik a szívében. Ez azt jelenti, hogy már nem a bűn, az ördög és a kárhozat hatalma alatt éli az életét, hanem Krisztus hatalma alatt. Az életének Krisztus az Ura, és arra vágyik, hogy egész élete az ő tetszésére legyen. A tőle kapott ajándék – bűnbocsánat, új élet, üdvösség – olyan drága kincs, amelyet továbbadhat, hogy mások is átéljék azt, amit ő átélhetett, és ezt a drága kincset egyedül Krisztus őrizheti meg benne, mert egyedül neki van hatalma rajta.

Péntek (szeptember 27.) *Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.* Mt 6,11 (Préd 3,13; Jn 13,31-35; Mt 18,21-35) Amikor nagyszüleim felválták a kenyeret, minden alkalommal keresztet vetettek rá. Ezzel a mozdulattal éltető kenyérként „tisztelték” a földi kenyeret, és mindig hálásak voltak a betevő falatért. Jézus nemcsak a földi éltető kenyeret akarja megadni számunkra (Mt 6,25-33), hanem ennél sokkal többet: önmagát, mert ő az élet kenyere. Aki belőle él, az soha meg nem éhez, mert ő az (örök) életet adó kenyér. Ezt kérjük mindennapi imádságunkban.

Szombat (szeptember 28.) *Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád!* Zsolt 55,23 (Zsid 10,35; 2Thesz 2,13-17; Mt 19,1-12) „Nincs olyan fájdalom, gond, mit meg nem oldhat” – mondja egy szép ifjúsági énekünk. Nincsen olyan mélység, ahonnan ő ne tudna kiemelni; nincs olyan teher, amelyet ne tudna magára venni. A kérdés: szeretnénk-e ezektől a terhektől megszabadulni, megkönnyebbülni? Ennek egyetlen útja van: mindent őreá tenni, vele megosztani, neki elmondani, mert ezt az ígéretet kaptuk: „*Ha kiált hozzám, meghallgatom, vele leszek a nyomorúságban...*” (Zsolt 91,15)

■ ZSARNAI KRISZTIÁN

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes



Határkérdésekre nyitott idei tanévében az Evangélikus Hittudományi Egyetem

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem huszonhárom főállású oktatóval, nyolcvanöt nappali és nyolcvan esti tagozatos hallgatóval kezdte meg a 2019/2020-as, 129. tanévét. A zuglói evangélikus templomban szeptember 6-án tartott évnyitón Csepregi Zoltán rektor ünnepi beszédét követően kihirdették a tanári karban bekövetkezett változásokat, sor került doktorrá avatásra, a hatodévesek kibocsátására, az új hallgatók fogadalomtételére.

A tanévnyitó istentiszteleten Béres Tamás, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Rendszeres Teológia Tanszékének vezetője hirdette Isten igéjét, a liturgiai szolgálatot Réz-Nagy Zoltán egyetemi lelkész végezte. A tanszékvezető 2Kor 12,6–10 alapján mondott prédikációjában a felelősség kérdését járta körül. Mint mondta, ahogy Pál apostol felismerte, hogy valódi kincse nem földi javakban mérhető – nem javaival és érdemeivel, hanem erőtlenségével tudna dicsekedni –, ugyanúgy nekünk is fontos, hogy az apostolhoz hasonlóan saját életünkben kiáradóan hirdessük a jézusi értékrendet, amely a lemondáson, a barátságon, a közösségi szemléleten és az elégséges felismerésen is alapul.

Az istentisztelet keretében a gyakorlati intézet adjunktusa, Pángyánszky Ágnes küldte ki áldással gyakorlati évűkre a hatodéveseket: Gömbös Tamás Keczkó Pál esperes mellett Budahegyvidéken, Rosenberger Tamás Mekis Ádám esperes mellett Acsán, míg Szidoly Roland Vető István lelkész mentorsága mellett Cinkotán kezd meg hatodéves szolgálatát.

Az ünnepi ülésen Csepregi Zoltán több oktatói megbízólevelet is átadott.

Az oktatói tanács döntésének értelmében a gyakorlati teológia tanszékének vezetői tisztségében megerősítette Hafenschner Károly egyetemi docent, az újszövetségi teológiai tanszék vezetői pozíciójában Bácskai Károly egyetemi docent, a valláspedagógia tanszék vezetésével pedig további négy esztendőre megbízta Kodácsy-Simon Eszter egyetemi docent.

Rektori beszédében Csepregi Zoltán bejelentette, hogy számos jubileum – így a reformációi emlékévk és az első világháború, valamint a nyugati határnyitás és Trianon évfordulója – kapcsán az egyetem úgy döntött, hogy a tanév központi teológiai témájául a határokat választja. „Konferencián és tanulmánykötetben dolgozzuk fel a határok problematikáját” – mondta a rektor.

Az előretételek jegyében Csepregi Zoltán bejelentette, hogy másoddiplomás lelkészi szolgálatra felkészítő tárgyakkal elindul az esti tagozatos teológia mesterszak lelkészi specializációja. Az énektanárok iskolai oktatásának támogatása jegyében az egyetem harmincórás akkreditált pedagógus-továbbképzést indít *Luther és Bach szellemisége a zené-*

ben címmel, valamint februári kezdéssel szupervizor – diakóniai mentor elnevezéssel szakirányú továbbképzés is lesz az egyetemen. Elhangzott, hogy az idei tanév folyamán elvégzik az intézmény szervezeti rendjének, valamint a hatéves teológus-lelkész mesterszak tantervének revízióját.

Az ünnepi ülés keretében doktorrá avatásra is sor került. Kőszeghy Miklósnak, az EHE Doktori és Habilitációs Tanácsa elnökének a lefolytatott doktori eljárásról szóló beszámolóját követően Bácskai Károly mondott laudációt, amelyben ismertette Várady Endre baptista lelkipásztor életútját, tanulmányi munkáját, illetőleg *A zsidókereszténység identitásformálódási körülményeinek vizsgálata a Kr. u.-i első század vonatkozásában* címmel írt doktori értekezésének eredményét. Ezután Csepregi Zoltán doktorrá avatta baptista testvérünket.

A tanévnyitó istentiszteleten és ünnepi ülésen zenei szolgálatot végzett a Csömöri evangélikus fúvószenekar, a Liturgikus énekszeminarium, az EHE énekkara Gógl Írisz vezényletével, közreműködött továbbá Finta Gergely orgonaművész és a Valami Más zenekar.

Az EHE mellett a Melanchthon Evangélikus Szakkollégium harmadik tanévének is megnyitója volt a templomi alkalom, amelynek perselypénze a Dr. Sólyom Jenő Alapítványon keresztül a lelkészképzés ügyét szolgálja.

■ GALAMBOS ÁDÁM



Déliek konferenciája a jövő reménységeiről

A gyermekek álltak a középpontban a Déli Evangélikus Egyházkerület munkaévkezdő lelkészkonferenciáján, amelyre augusztus 26–28. között került sor Balatonszárszón, az Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon változatlan vendégszeretetéét élvezve.

A tanácskozás első napja Grendorf-Balogh Melinda lelkész áhítatával kezdődött, majd az egyházkerületi elnökség információs fórumával folytatódott.

A gyermek-szülő kapcsolat adta a második, tematikus nap nyitóáhitatának alapját, amelyet Pángyánszky Ágnes, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetője járt körül, az aznap esti áhítaton pedig Krámer György országos irodaigazgató vezette a résztvevők gondolatait.

Élvezetes prezentációjában az Evangélikus Pedagógiai Intézet munkatársa, Mandák Csaba a többszörös intelligencia Gardner-féle kutatásainak lehetséges beépítését vázolta. Hangsúlyozta, hogy minden gyermek azon a módszeren keresztül tudja elsajátítani az ismereteket, amelyek a rá jellemző intelligenciaterületeket érintik. Ternyák Péter gyámügyi szakember érzékeny előadásában kiemelte, hogy nem feltétlenül gazdasági okok miatt kerülnek gyerekek a gyámügyhöz, egyre több a diszfunkcionális család, és sok olyan édesanya is van, aki két-három hetes gyermeket hagy sorsára.

Fűrész Tünde, a Kopp Mária Intézet vezetője megismertette a jelenlévőket az intézet nemrég elhunyt névadójának egy-egy

fontos gondolatával, amelyek közül talán a legfontosabb: „Szülessenek meg a kívánt és tervezett gyermekek!” Az Alaptörvényben megfogalmazott alapelvek közül kiemelte, hogy a család, a gyermek erőforrás, befektetés a jövőbe. Hangsúlyozta, hogy a mai családpolitika egyik kimondott célja a demográfiai fordulat, amely Magyarország hosszú távú fejlődésének alapfeltétele. A szakember beszélt a család- és munkaalapú társadalom megvalósításáról, amelyhez komplex, stabil, célzott és rugalmas családpolitikára van szükség. Ennek legfontosabb intézkedései a gyermeknevelés terheinek részbeni átvállalása, az anyagi támogatások és szolgáltatások biztosítása, valamint a támogató környezet kialakítása.

Fűrész Tünde kiemelte: a családtámogatások nem szociális ellátások, nem segélyek, az állam a gyermekek felelős felneveléséhez járul hozzá. „A keresztény családtagok közös törekvése, hogy Istent megtalálják a család életeseeményeiben. Felismerjük, hogy Isten többnyire nem félreérthető szavakkal kommunikál, hanem az élet eseményeivel, élethelyzetekkel, amelyekre a válasz valamilyen döntés és cselekvés” – zárta előadását Kopp Mária egy másik gondolatával az intézet vezetője.

A tematikus nap végén dr. Korányi András püspökhelyettes, egyetemi tanár – a konferencia programjának ötletgazdája és szervezője – és Szabóné Mátrai Marianna, az egyházkerület korábbi püspökhelyettese tartott személyes emlékekkel és érzelmekkel gazdagított előadást. „Gyerekeken keresztül vonzzuk a szülőket, a szülőkön keresztül a gyerekeket, itt nincsenek szabályok, viszont pótolni nem tudjuk azt, amit a család nem adott meg” – zárta gondolatait dr. Korányi András.

Szabóné Mátrai Marianna a prezentációjának az elején elmondta, hogy az elmúlt évtizedben sokat fejlődött a hittan-pedagógia. Emellett azonban meg kell találnunk a gyerekeket, ahhoz pedig, hogy legyen egy lelki otthonuk, a „hittanos” gyerekeket el kell vezetni a gyülekezetbe. Ebben az életkorban az érzelmi fejlődés síkján érdemes megközelíteni őket, a legfontosabb pedig talán az, hogy gyermek és fiatal érezze magát otthon, védett környezetben a templomban. A spirituális fejlődés viszont („nem a hitre jutás, az a Lélek műve” – vetette közbe az előadó) már mindannyiunk, illetve az adott gyülekezet felelőssége. Nyitottság kell a transzcendensre, Isten jelenlétében való életre van szükség.

A szakmai és spirituális elmélyülés mellett a pihenés és a hosszú baráti beszélgetések lehetőségét is adta a háromnapos konferencia, amely az utolsó napon úrvacsorás istentisztelettel zárult. Kondor Péter egyházkerületi püspök prédikációjának középpontjában a *Máté evangéliumából* vett igeszakasz állt: „...ha [...] olyanok nem leszte, mint a kisgyermekek...”

■ HAJDÚ TIBOR

Nyugati munkaévkezdés

Változatos közösségi programokkal tűzdelt tanácskozással köszöntek el a nyártól a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lelkeszei. A munkaévkezdő konferenciát augusztus 26. és 28. között Pápán rendezték meg. A hétfői és a szerdai programok a Lutheránus szigeten, a keddiek a Pápai Református Teológiai Akadémián kaptak helyet.

Az idei konferencián kilencvennégy evangélikus lelképásztor vett részt, akik a Fejér-Komáromi, a Győr-Mosoni, a Somogy-Zalai, a Soproni, a Vasi és a Veszprémi Egyházmegeyéből érkeztek.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Gyülekezeti és Missziói Osztálya minden évben kiadja a munkaprogramot. Az idei mottó – „Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20)

– különösen érvényes a Dunántúlról, ahol nagyon sok és különféle nagyságú gyülekezetünk van.

„A munkaévkezdő konferencián alkalom nyílik, hogy a lelkészcollégák találkozzanak, eszmét cseréljenek, szabadidőt is együtt töltsenek” – emelte ki Polgárdi Sándor, a Veszprémi Evangélikus Egyházmegeye esperese. Mint felidézte, vacsorával, játékos ismerkedéssel, esti áhítattal, borkóstolóval telt az első nap.

Aztán kedden a reggeli áhítatot követően Steinbach József református püspök bibliatanulmánya, csoportos beszélgetések, könyvbemutató, ebéd, múzeumlátogatások és sportversenyek zajlottak.

Szvetelszky Zsuzsa szociálpszichológus, a Magyar Tudományos Akadémia Társadalomtudományi Kutatóközpontja Lendület kutatócsoportjának tudományos munkatársa *Hálózatok, közösségek, kapcsolatok* címmel tartott előadást. A vacsora után társasjáték, esti áhítat következett. A tanácskozást kerületi fórum és Szemerei János egyházkerületi püspök ígihirdetésével úrvacsorás istentisztelet zárta.

LASKOVICS MÁRIÓ

■ Forrás: Veol.hu

Északi lelkészcolléázó

A „követlek, akárhova mégy” (Lk 9,57) igeszakasz volt a mottója idén az Északi Evangélikus Egyházkerület augusztus 28. és 30. között megrendezett munkaévkezdő lelkészcolléázójának, amelynek lelki vezetője idén is Johann Gyula csömöri lelkész volt. Az áhítatokat Máté evangéliuma 10. fejezetének verseire Keczkó Pál, Pethő-Udvardi Andrea és Cserhátné Szabó Izabella fűzte fel, a záró istentiszteleten e fejezet utolsó szakasza alapján dr. Fabiny Tamás püspök hirdette Isten ígijét.

A Balaton csobogása, a tücskök ciripelése meghitt és meditatív pillanatokkal ajándékozta meg a jelenlévőket, Molnár Lilla és Keczkó Pál budahegyvidéki lelkészek zenei szolgálata pedig igazán örömtelivé varázsolta az áhítatokat.

A konferencia első napja dr. Siba Balázs előadásával indult, amelynek során a Károli Gáspár Református Egyetem Válaszpedagógiai és Pasztorálpszichológiai Tanszékének docense a református lelkészcolléázás alapján adott áttekintést a motivációkról, a különböző életszakaszokban felbukkanó elakadásokról, krízisekről.

A második napon három csoportra osztva lehetett beszélgetni azokról a hiányzó támaszokról, fejlesztésre szoruló kompetenciákról, amelyek most a lelkészi életpályamodell pilléreként köszönnek vissza. Ennek megfelelően „fejlődés”, „támogatás”, „spiritualitás” elnevezéssel alakultak meg a csoportok, evangélikus lelkészcollégák vezetésével.

Az első csoport „trénerpárosa” Pethő-Udvardi Andrea és Kendeh Péter voltak, s a csoport tagjai az ő segítségükkel gyűjtötték össze, hogy mi mindenhez kell egy lelkésznek értenie. Konklúzióként elhangzott, hogy a lelkészi életpályamodell kínálat képzések között ki-ki megtalálhatja a fejlesztésre szoruló oldalának a maga számára megfelelőt, és a rendszer szabádon alakítható.

A második csoport vezetői – Bence Imre és Joób Máté – a vízparton felállított helyszínen mutatták be szemléletesen, hogy bár az embernek mint szőlőtökének legfőbb támasza az Úristen, lehetnek olyan szakmai vagy magánéleti pszichés elakadások, mélypontok, amelyeknél jó, ha tudja a lelkész, hogy embertársaink között is van professzionális segítsége.

A harmadik csoport – Benkóczy Péter és Németh Zoltán vezetésével – „a legbensőbb én” mindennapi küzdelmeire és töltődési lehetőségeire irányította a figyelmet. Megvitatták, hogyan keresik a Lélek



FOTÓ: NAGY ADÁM

vezetését, hogyan tartják szinten jobbik énjüket, próbálnak kitartani a hitben, mi-
ben áll elkötelezettségük a lelki növekedés iránt.

A záró „reflexiós-integráló blokk” során a résztvevők összességében arra a következtetésre jutottak, hogy a lelkészi életpályamodell ezen pillérei valóban támogatást, fejlődési lehetőséget nyújthatnak.

■ HUZÁN ORSOLYA

Harmincéves az újraindult evangélikus oktatás

Tanévkezdő pedagóguskonferencia Aszódon

Jubileumokat is ünnepelt az evangélikus oktatás ügyét szolgáló több száz fős gyülekezet augusztus 30-án az Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium épületében. Harminc éve indult újra az evangélikus oktatás a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban, és öt éves születésnapját jegyzi az Evangélikus Pedagógiai Intézet.

A tanévkezdő pedagóguskonferencia a Déli Egyházkerület püspökének áhítatával kezdődött. Kondor Péter Jn 7-re alapozva hangsúlyozta: Istenre kell bízni döntéseinket, bátran ki kell állni, és hívni kell azokat is, akik közénk tartoznak, és azokat is, akik szomjaznak.

A plenáris előadások sorát Kertész Botond, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársa kezdte. *Tanító egyház* című előadásában rámutatott, hogy az evangélikusok mindig kiemelkedő színvonalon végezték az oktatást, köszönhetően a kezdetektől fennál-



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A házigazdák nevében Veizer Valéria igazgatónő az iskolát csillogó szemekkel váró szomszéd kisfiú kedves történetével örvendeztette meg a hallgatóságot. Majd Majorosné Lasányi Ágnes, az Evangélikus Pedagógiai Intézet vezetője köszöntötte a jelenlévőket, egy szál rózsával is megajándékozva azokat, akik az evangélikus oktatás harminc évvel ezelőtti újraindításában meghatározó szerepet játszottak. Ezután az oktatásért felelős püspök, Szemerei János köszöntötte az egybegyűlteket, hangsúlyozva, hogy az evangélikus oktatás már a reformáció óta stratégiai fontosságú terület egyházunkban. „Nem egyszerűen oktatni szeretnénk, hanem minőséggel oktatni” – mondta a dunántúli lelkészi vezető.

ló autonómiájuknak. Iskoláinkat sokszor a szegénység jellemezte, de mindig is hatása volt a hálózatosságnak, az európai horizontnak, az innovációnak.

Szót kapott Mihályi Zoltánné, egyházunk oktatási osztályának korábbi vezetője, aki 1997-ben foglalta el a pozícióját. Felidézte, hogy volt, ahol csak épületet kapott vissza az egyház, és volt, ahol az állam az épülettel együtt a diákokat és a tanári kart is az evangélikus egyház fenntartásába utalta. Emlékeztetett, hogy Aszódon kárpótlásként kapott összegből épülhetett fel a gimnázium új épülete. Mihályi Zoltánné elmondta, hogy az egyházi oktatás újraindulását sokan úgy élték meg, mint a berlini fal leomlását.

Előadásában az Úrnak való hálaadás mellett külön is megemlékezett dr. Harmati Béla, D. Szabik Imre, Frenkl Róbert és Szemerei Zoltán elévülhetetlen érdemeiről, és köszönetet mondott nekik.

Tölli Balázs, a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium és Kollégium igazgatója egyfajta iskolatörténeti ívet rajzolva mutatta be oktatási rendszerünket. Fábri György, az Északi Egyházkerület felügyelője – az egyházunk iskoláiban evangélikus hittant tanuló diákok által beküldött kérdőívek kiértékelése alapján – a lehetséges jövőt (a következő ötszáz évet) vázolta fel előadásában. Gondolatait a hitmegélés perspektívája, az oktatási reform és az egyházi misszió hármására fűzte fel. Pröhle Gergely országos felügyelő a jelenről beszélt. Elmondta, hogy elkészült az egyház és az állam közötti megállapodás dokumentumtervezete, amely teljes támogatást élvez a vezetőség és a különböző testületek részéről.

A délután izgalmas szekcióülésekkel telt. A digitális átálláshoz kapcsolódó témák mellett különösen érdekesnek bizonyult a *Mózes mint az Úr vegyész* című előadás, amelynek során kémiai kísérleteken keresztül dolgoztak fel olyan bibliai eseteket, mint a víz kettéválasztása vagy az égő csipkebokor jelensége. Az alapítók szekciójában a kezdetekről hangoztak el visszaemlékezések, amelyeket az *Evangélikus Nevelés* című folyóirat közeljövőben megjelenő tematikus számában terveznek megjelentetni.

A tanévkezdő pedagóguskonferenciát úrvacsorás istentisztelet zárta, amelyen Krámer György országos irodai igazgató hirdette Isten ígését Jel 2,1–6 alapján.

Majorosné Lasányi Ágnes azzal az igével búcsúztatta az egybegyűlteket, amelyet az öt évvel ezelőtti indulásnál választottak a meghívóra: „*Abban az időben, amikor összegyűjtelek, haza is hozlak benneteket. [...] Meglátjátok majd, hogy jóra fordítom sorsotokat!*” (Zof 3,20)

■ KECSKEMÉTI ZSUZSANNA

Múltidéző tanévnnyitó

A harminc éve újraindult Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban szeptember 2-án nyitották meg a tanévet. Az ünnepi alkalmon Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület lelkészi vezetője hirdette Isten igéjét, a liturgiában Csepregi András iskolalelkész és Aradi György fasori pásztor szolgált.



A SZERZŐ FELVÉTELE

Mint ismeretes, az evangélikus egyház összes oktatási intézményének 1952. évi államosítását követően a lutheránusok – a történelmi egyházak közül egyetlenként – iskola nélkül maradtak. „De harminchét év kényszerzünet után, 1989. szeptember 2-án nagy csodáknak lehetünk tanúi, és jóra fordította a magyar Sion, azaz az evangélikus egyház sorsát az Úr” – emlékeztetett Jn 8,32 alapján tartott igehirdetésében dr. Fabiny Tamás. Az elnök-püspök ezután egy történelmi dokumentumnak számító fényképet mutatott a fiataloknak, amelyen az egykori

hitoktatók – Rózse István, Zászkaliczky Péter, Takácsné Kovácsházi Zelma, Harmati Béla, Fabiny Tamás és Gáncs Péter – állnak kicsit megszeppenve az oltár előtt, a rájuk váró nagy feladat és elvárás súlyát érezve a vállukon.

A tanévnnyitó ünnepségen Hajdó Ákos igazgató is a múltra emlékezéssel kezdte beszédét. A jelenre áttérve elmondta: „Negyvenhat egyházi iskolánk van, ahol több mint tizenhatezer diákot oktatnak, mintegy ezerhatszáz pedagógus áldozatkész munkájával.”

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Esperesi tanács Szárszón

A Magyarországi Evangélikus Egyház espereseinek tanácsa Balatonszárszón ülésezett szeptember 9–10-én. Az Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonba vasárnap este érkezők informális találkozója után reggel Aradi András áhítatával kezdődött a megbeszélés.

Délelőtt a következő időszak pályázati lehetőségeivel, kilátásaival ismertette meg a résztvevőket Kocsis István, egyházunk pályázati osztályának vezetője. Ezt követően dr. Székács György országos ügyész, majd Joób Máté és Kendeh K. Péter lelkészek hozták a tanács elé a jogi személyiség rendezésének, illetőleg a lelkészi életpályamodellnek (LÉM) az espereseket érintő témáját. A napot Cselovszky Ferenc igei gondolatai zárták.

Kedden a reggeli könyörgést Rostáné Piri Magdolna vezette Luther litániája nyomán, majd az esperesek átbeszélték helyettesítésük gyakorlati kérdéseit, valamint a lelkészi hívásban megfogalmazható mondatpanelek.

Az Országos Lelkészi Munkaközösség elnöke, Vancsai József egyben a LÉM-bizottság elnöke is. Az ő vezetésével zajlott a LÉM-szabályrendelettel kapcsolatos módosító ajánlások megfogalmazása. Végül püspöki fórum keretében Fabiny Tamás és Kondor Péter számolt be a közelmúlt evangélikusokat érintő fontosabb eseményeiről.

■ Forrás: Aradi András

Sokasodó egyházi közoktatási intézmények

Magyarországon kétszeresére nőtt az egyházi fenntartású közoktatási intézmények és a bennük tanuló gyermekek száma 2010-hez képest – mondta Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes szeptember 2-án Kapuváron, a Páli Szent Vince Katolikus Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda tanévnnyitó ünnepségén.

Ma Magyarországon ezerhatvanhét egyházi közoktatási intézmény van, amelyekbe mintegy kétszázhuszezer gyermek jár – ismertette Semjén Zsolt. Hozzátette, hogy 2010 óta kétezer-nyolcszáz templomot újjítottak fel, és százhuszat építettek.

Magyarországon nem zártak be egyetlen templomot sem, nem építették át bevá-

sárlóközponttá vagy mecsetté, ellentétben Nyugat-Európával – hangoztatta Semjén Zsolt. Kitért arra is, hogy az Európai Unió statisztikai hivatala, az Eurostat adatai szerint az uniós tagországok közül Magyarország nyújtja GDP-arányosan a legmagasabb egyházi támogatást. Beszélt arról is, hogy hazánkban egyházi iskolák „evidenciasze-

rűen” vannak, mert a keresztyén oktatás egyidős az állammal. Amikor 1948-ban megkezdték az egyházi közoktatási intézmények államosítását, az iskolák mintegy hatvan százaléka volt egyházi fenntartású.

Az egyházi fenntartású iskolák olyan sajátos minőséget, olyan plusztértéket közvetítenek, amilyenre semmilyen más fenntartó nem képes, sem az állam, sem az önkormányzat, sem egy alapítvány, mert Jézus Krisztus evangéliumának értékrendjén nyugszanak – fogalmazott a miniszterelnök-helyettes.

■ Forrás: MTI

Légy áldott, és légy áldás

Vincze Délia ordinációja Orosházán

Ordinációs istentiszteletre került sor az orosházi gyülekezet templomában augusztus 14-én. Teológiai tanulmányainak végeztével Vincze Délia állt az oltárhoz, hogy az Úristen és a gyülekezet jelenlétében részesülhessen a szolgálatra küldő áldásban, s elinduljon a lelkészi hivatás útján.

Az ígéhirdetést és az ordinációs liturgia szolgálatát a Déli Egyházkerület lelkészi vezetője végezte. Kondor Péter a prédikációjában kiemelte: szolgálni annyit jelent, hogy az ember úgy tekint mindenére, amije csak van, hogy azt mind azért kapta, hogy azzal az Urat szolgálhassa. „Isten az embert azzal tiszteli meg legjobban, hogy felemeli és munkatársává teszi” – tette hozzá a püspök. „Kedves Délia, légy áldott, és légy áldás!” – zárta prédikációját Kondor Péter püspök. A liturgiában dr. Varga Gyöngyi docens, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Ószövetségi Tanszékének vezetője, valamint Ördög Endre, az orosházi gyülekezet igazgató lelkésze szolgált.

Az ordinációt követően a Confirma és a jelen levő lelkészek áldása után úrva-

csoraosztással folytatódott az istentisztelet, amelynek liturgiájában már a frissen felavatott lelkész is részt vett.

■ HAJDÚ TIBOR



Vincze Délia 1993. január 29-én Orosházán született. Óvodai és iskolás éveit a Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium intézményében töltötte. Teológiai tanulmányainak megkezdéséig szülővárosában élt szüleivel és nővérével. 2012-ben költözött Budapestre, miután felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakára. Teológusévei alatt legnagyobb örömet az ifjúsági és gyermekmunkában, valamint a zenélésben lelta, utóbbit a Közel zenekar tagjaként is. Számos evangélikus gyülekezetbe, iskolába és különféle egyházi alkalmakra jutott el a zenekarral, s szólíthatott meg fiatalokat a zenén keresztül is. Gyakorlati évét a Szegedi Evangélikus Egyházközségben töltötte, és idén szeptembertől lelkészi szolgálatát is itt kezdte meg, ifj. Cserháti Sándor igazgató lelképásztor mellett.

Szolgálatra indítva

Felegyi-Németh Mária ordinációja

Ünnepi alkalomra, ordinációra gyűltek össze a hívek augusztus 31-én a békéscsabai evangélikus Nagytemplomban. Az istentisztelet igei szolgálatát Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke végezte, a liturgiában Kutyej Pál, a békéscsabai egyházközség igazgató lelkésze, valamint az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről dr. Szabó Lajos, az intézmény tavalay leköszönt rektora vett részt.

Felegyi-Németh Mária 1990. október 14-én született Békéscsabán. Egy háromszáz lelkes kis faluban, Csabaszabadiban nőtt fel. Általános iskolai és gimnáziumi évei alatt többféle művészeti ággal is megismerkedett: tanult citerázni, furulyázni, hegedülni, énekelni és gitározni. Éveken át lelkes tagja volt az iskolai énekkarnak. Művészeti alapképzőre járt, ahol a tűzzománc szakot választotta. 2010-ben érettségizett a békéscsabai evangélikus gimnázium nyelvi előkészítő tagozatán. Még ebben az évben felvételt nyert az Evangélikus Hittudományi Egyetemre, ahol egy év halasztást követően kezdte meg tanulmányait teológus-lelkész szakon. Egyetemi éveinek végén a diákmunkák helyett hitoktatást vállalt. Hatodéves gyakorlatát a 2017/18-as tanévben Kaposváron, Pongrácz Máté mentorsága mellett végezte. Férfjével, Felegyi-Németh Mihállyal – aki idén júliustól az Orosházi Evangélikus Egyházközség parókus lelkésze – az egyetemen ismerkedett meg. Gyermekek, Dani 2018. szeptember 1-jén született Kaposváron.



Felegyi-Németh Mária Kaposváron töltötte hatodéves gyakorlatát teológushallgatóként, azonban kisfiának tavaly szeptemberi születése miatt lelkésszé avatására csak idén kerülhetett sor. A frissen ordinált lelkész az orosházi Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium iskolalelkészeként kezdi meg szolgálatát.

Felegyi-Németh Mária az avató istentisztelet után boldog mosollyal mondta el: nagy kihívás számára, hogy kisgyermekes szülőként kell elkezdeni a tanévet, hiszen nemcsak a szakmai feladatokkal kell megbirkóznia – a diákokat híven pásztorolni –, hanem a családi életet is át kell szerveznie kisfiának bölcsődei beszoktatása miatt.

■ Forrás: Csaba TV

Háromszoros öröm Medgyesegyházán

„Örvendezek, mikor mondják nékem:
Menjünk el az Úr házába!”

(Zsolt 122,1; Károli-fordítás)

Különösképpen is örvendező szívvel lépett be mindenki a medgyesegyházi templom kapuján szeptember 1-jén, vasárnap. E hajlékot ugyanis száz-húsz évvel ezelőtti szintén e hónap első vasárnapján szentelték fel. Nagy Zoltán esperes ezen a jubileumi istentiszteleten iktatta be hivatalába a gyülekezet megválasztott új lelkészét, Szigethy Szilárdot.

A templomot 1899-ben építő szlovák ősök emlékére felelevenítő hálaadó istentiszteleten Istennek szólt a köszönet gondviselő szeretetéért s azért, hogy vethettünk és arathattunk az idén is. Az ünnep előtt szorgos kezek takarítottak kint és bent. Az oltáron és az oltártérben gazdagon rakott kosarak álltak a város lakóinak adományából: gyümölcsök, zöldségek, gabona, kukorica, befőttek, lekvárok. A magasból „kiömlő” kosár jelképezte: mindezek felülről kapott ajándékok. Isten lát el minket, ő életünk fenntartója és táplálója.

A Déli Egyházkerület püspöke, Kondor Péter a farizeus és a vámszedő példázatáról (Lk 18,9–14) beszélt prédikációjában. Arról, hogy mértékünket Istenhez kell igazítanunk. Szavainkkal, cselekedeteinkkel az ő mércéjének kell megfelelnünk.

A frissen beiktatott lelkész, Szigethy Szilárd Mk 1,15 alapján hirdette az igét: „Beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa. Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban!” Prédikációjában Szigethy Szilárd Medgyesről származó régi családi használati tárgyakat sorolt fel, amelyek hazatértek, visszatértek oda, ahonnan elindultak. Nekünk is haza kell térnünk, vis-

za kell térnünk, meg kell térnünk Istenhez, hinnünk kell az evangéliumban, Jézus Krisztusban. Ez megmaradásunk alapja – vont párhuzamot a lelkész.



Az istentiszteleten Transcius-énekekkel szolgált az Ocsovszki Ildikó vezette Orgován kórus. Az istentiszteletet követően Hegedűs Kitti, a gyülekezet felügyelője nyitotta meg az ünnepi közgyűlést. A Déli Egyházkerület nevében Kondor Péter püspök,

a Kelet-békési Egyházmegye nevében Liska András egyházmegyei felügyelő mondott köszöntő szavakat. Felolvasták Szemerei Jánosnak, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspökének és Halasi László egykori medgyesegyházi lelkésznek a levelét. Köszöntötte az egybegyűlteket Zsíros András is – aki a közelmúltban szintén lelkészként szolgált a városban –, valamint dr. Nagy Béla György polgármester.

A közgyűlést követően a templomkertben gazdagon megterített asztalok várták a vendégeket, így az ünnep finom ételek elfogyasztásával és jóízű beszélgetésekkel folytatódott.

■ SZIGETHY-NÉ SZENTECZKI KATALIN

Új tanév – új vezérige

A Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnáziumban kezdetek óta hagyomány, hogy minden tanévnek új igével vágnak neki. Ez alkalommal János evangéliumának egyik sorára esett a választásuk, amely így hangzik: „Én vagyok az ajtó...” (Jn 10,9)

Először az iskola pedagógusainak tanévkezdő csendesnapján került szóba az „Én vagyok az ajtó...” igever. Augusztus 29-én az óvoda és az iskola teljes nevelőtestülete Medgyesegyházára utazott. A helyszín kiválasztását egy meghívás segítette. Nyáron ugyanis családjával együtt Medgyesegyházára költözött Szigethy Szilárd

iskolalelkész, miután elfogadta a helyi evangélikus egyházközség meghívását a megüresedett parókus lelkészi helyre.

Énekszóval és fényképes meditációval kezdődött a nap, amelyet Szigethy Szilárd áhítata követett. A jézusi ajtó hívogatása és nyitottsága mellett megosztotta a hallgatósággal az ige szó szerinti, eredeti je-

lentését: Jézus korában ugyanis a juhok ajtó nélküli karámban éjszakáztak, éjjel a pásztor a küszöbön keresztbe fekve aludt, saját testével védve a bárányokat.

A választott igéhez – amely az intézmény beszámolója szerint a diákok és pedagógusai között még sokszor elő fog kerülni istentiszteleteken, áhítatokon és különböző rendezvényeiken – kapcsolódó csoportos játékkal és beszélgetésekkel folytatódott a nap a templom és a parókia különböző helyszínein. Végül a medgyesegyházi evangélikus templomban minden pedagógus áldásban részesült, majd a csendesnap közös ebédrel zárult.

■ Forrás: Bojtor Zsolt / Oroscafe.hu

A templom egerei építették

Kilencvenéves az öttevényi templom

A Gyórhöz tartozó öttevényi leányegyházközség augusztus 25-én tartotta templomának „születésnapját”. A helyi közösség a felszentelés évfordulójáról ünnepi istentiszteleten emlékezett meg, amelyen egyúttal elbúcsúztak a tizenhárom éve közöttük szolgáló helyettes lelkésztől, Takács Esztertől.



Az eseményen Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkészi vezetője hirdette Isten igéjét. A püspök Zsolt 126,1–3 alapján tartott prédikációját az egyháztörténeti háttér felidézésével kezdte. Elmondta, hogy Ötvevényen már a 16–17. században virágzó evangélikus közösség működött, azonban templomukat 1634-ben elvették, s csak majdnem háromszáz évvel később kerülhetett sor új templom építésére. Az 1929-es feljegyzések szerint a ma álló épületet a

„templom egerei építették”, akik az egész országból, sőt még a határon túlról is kaptak ehhez adományokat. „Nehéz történelmünk arra indít, hogy felfedezzük: velünk volt az Isten. Szükséges mérlegre tennünk: kellőképpen megbecsüljük-e azt az ajándékot, hogy szabadon hallgathatjuk az evangéliumot?” – fogalmazott Szemerei János.

Ezután a püspök felszentelte a gyülekezet új elektromos orgonáját, amely Marjanne van der Lee ajándéka. A hollan-

diai Bruchemben élő hölgy édesapja több mint harminc évig kántorként szolgált egy gyülekezetben, és a hangszert otthoni gyakorlásra használta. Nyugdíjba vonulása után új gazdát kerestek az orgonának, lehetőleg Magyarországon. Így került a hangszer az ötvevényi templomba.

Az orgonaszentelés után Takács Eszter áldást kért a hetven, illetve öt évvel ezelőtt konfirmált hívekre.

Az istentisztelet végén a közösség nevében ifj. Bősze László presbiter és a hittanos gyerekek köszöntek el a közöttük szolgáló lelkésznőtől. Jókívánságait fejezte ki továbbá Szemerei János püspök és Csorba János, a Győri Egyházközség igazgató lelkésze. Takács Eszter zárásként elmondta: nemcsak a kilencvenedik jubileumért lehetünk ma hálásak, hanem a templomon elvégzett javítási munkákért, a nyílászárók cseréjéért, a festésért és a térkövezésért is.

Az alkalom szeretetvendégséggel folytatódott a helyi multifunkcionális szolgáltatóházban. Ebéd után pedig Sánta Ágnesnek, a Reach the Nation missziói szervezet magyarországi munkatársának előadását hallgathatták meg az érdeklődők az Indiában végzett missziós munkájáról.



FOTÓK: ADÁMI MÁRIA

■ AM

Orgonasípok vagyunk

Hálaadó istentisztelet Legénden

A legéindi evangélikus gyülekezet tagjai, meghívott vendégei és a településről elszármazottak hálaadó istentiszteletre gyűltek össze szeptember 1-jén. Az igehirdetés szolgálatát dr. Fabiny Tamás elnök-püspök végezte, a liturgiában Szabó András, a Nógrádi Egyházmegye esperese, Magyar Tamás helyi lelkész és Lukács Máté galgagutai beosztott lelkész működött közre.

Az orgona felújítása alkalmából tartott ünnepi istentiszteleten Fabiny Tamás a prédikációjában a gyülekezet tagjait az orgonasípokhoz hasonlítva kiemelte, hogy csakúgy, mint egy hangszer esetében, a közösség kapcsán is elengedhetetlen az összhang, a harmónia. Ahogy a legéindi orgona kétszáznegyvenkét sípja között is vannak kisebbek és nagyobbak, magasabb és mélyebb hangon megszólalók, úgy a gyülekezet tagjai is sokszínűek, mindenkinek más az erőssége, más az, amit a közösség megtartásához, építéséhez, összhangjának megteremtéséhez hozzá tud tenni – hangsúlyozta az Északi Egyházkerület lelkészi vezetője. Az igehirdetés alapjául Zsolt 149,1 szolgált: „Dicsérjétek az Urat! Énekeljétek az Úrnak új éneket, dicséretet a hívek gyülekezetében!”

A néhány éve megújult templomban a tavalyi évben harangszentelésre gyűlhetett össze a közösség, idén a felújított orgonáért adhattak hálát, jövőre pedig – a Magyar Falu Program keretében nyert összegből – megszépülhet a gyülekezeti ház is. Mindezek azonban nem teremhetnek gyümölcsöt a közösség nélkül – mutatott rá az elnök-püspök. Mindenkinek van helye a közösségben, mindenki egy-egy orgonasíp egy csodálatos hangszerben, és így együtt harmóniában dicsérhetjük az Urat, és énekelhetünk neki új éneket.

Az igehirdetést követően Nagy Tiborné, az Ósagárdi és a Legéindi Evangélikus Egyházközség felügyelő asszonya köszöntötte a szolgálattevőket és az ünnepelő testvéreket, majd Ponicsán Mihályné pénztáros asszonynak átadta az ósagárdi testvérek adományát, amellyel az orgona renoválása kapcsán felmerült kiadásokban kíván osztozni az anyagyülekezet.

Szabó András esperes a köszöntőjében felhívta a figyelmet arra, hogy a gyülekezet jelenleg kevesebb főből áll, mint

az orgona sípjainak száma, és a padsorokban is akadnak még helyek, amelyek gazdájukat keresik. Reménység szerint



A SZERZŐ FELVÉTELE

azonban a közösség a jövőben is gyarapodni, bővülni fog, így nemsokára minden orgonasípot örökbe fogadhat egy-egy gyülekezeti tag.

A hálaadó ünnep alkalmából az orgonakísérettel elsőként felhangzó ének – *Áldjad, én lelkem, a dicsőség...* (ÉÉ 57) – dr. Lukács Jánosnak, a Budapesti Corvinus Egyetem tanszékvezető egyetemi tanárának közreműködésével szólalhatott meg, aki mint Legéndről elszármazott a mai napig szívén viseli a gyülekezet sorsát, és a hangszer mostani felújításához is jelentős anyagi támogatást nyújtott.

A hangszer felújításának menetéről – amelynek kezdete még Eszlényi Ákos lelkési szolgálati idejére nyúlik vissza, akinek a segítségével egyházi pályázaton kétszer egymillió forint támogatást nyert a közösség – Magyar Tamás, az Ósagárdi Egyházközség beosztott lelkésze számolt be. Elmondta, hogy az összesen mintegy négy

és fél millió forintos felújítási munkálatok finanszírozása a gyülekezet önrészevel és az adományokkal együtt vált lehetővé.

A felújítás szükségességét dr. Wagner Szilárd orgonaszakértő 2017-ben készített szakvéleménye alapozta meg. A Rieger-orgonagyár által 1934-ben épített hangszer generáltsíftítása és teljes javítása négy hónapot vett igénybe. Azon idő alatt, amíg az orgona alkatrészei a ja-

vítóműhelyben várták megújulásukat, a karzaton szükségessé vált javítások is megtörténtek, így a hangszerek királynője ez év áprilisában méltó helyére érkeztetett vissza, és a gyülekezet húsvét ünnepén már hálát adhatott Isten újabb csodás ajándékáért. A renoválást a BKM Orgonaüzem Kft. végezte.

A köszöntőket követően a hallgatóság dr. Ecsedi Zsuzsanna egyházenésznének, a Magyarországi Evangélikus Egyház Kántorképző Intézete tudományos munkatársának, a budahegyvidéki gyülekezet kántorának orgonabemutatóján – mint egy ételkóstolón – ízelhetette meg, hogy milyen zenei finomságok kerülhetnek terítékre ennek a gyönyörű hangszernek a jóvoltából.

Az alkalom szeretetvendégséggel zárult, amely ismét remek lehetőség volt a testvéri közösség építésére.

■ DR. PESTI FRUZZINA

AZ URNAK FÉLELME
FEJE A BÖLCSESSÉGNEK.

PÉLDABESZÉDEK 1, 7.

MEGISMERITEK AZ IGAZSÁGOT,
ÉS AZ IGAZSÁG
SZABADOKKÁ TESZEN TITEKET.

JÁNOS EVANGÉLIOMA 8, 32.

FOTO: MAGYARI MÁRTON

EBBEN AZ ÉPÜLETBEN ALLOMASOZOTT
1919 ÁPRILIS-MÁJUSÁBAN A
VÖRÖSÖRSÉG FŐPARANCSNOKSÁGÁNAK
KÖZPONTI GYŰJTŐ ÉS OKTATÓ KERETE,
A BUDAPEST VIDÉKI II. VÖRÖSÖRKERÜLET
KÉSŐBBI 4. KARHATALMI EZREDE.

A DICSŐSEGES MAGYAR TANÁRSZÖVETSÉG EMLÉKÉRE ÁLLITOTTA
A KÖZPONTI PEDAGÓGUS TÖRZSBŐLŐKÉPZŐ INTÉZET
1966. MÁRCIUS 31-ÉN.

FOTO: ARCHIV



Isten ígéjét nem lehet örökre befalazni

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Megrendítő esemény részesei voltunk 1989. szeptember 2-án: újraindult a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium. A kommunizmus alatt egyedül az evangélikus egyháznak nem maradt iskolája, ezért aligha csoda, hogy arra a közel négy évtizedre mint a pusztai vándorlás idejére emlékezünk. Nem voltunk szabadok, és ráadásul a Vörös-tengeren is át kellett kelni.

Aztán megtörtént a csoda. Ha a Kánaán még nem érkezett is el, újra imádság, ének és egészséges gyermekszívaj töltötte be az épületet, amelyet a száműzetés idején egy állami intézmény bitorolt. Egyházunk illetékesei és a Gyapay Gábor igazgató úr vezetésével felállt tantestület méltó módon újra berendezte az épületet. Ennek keretében természetesen eltávolítottak egy kommunista csillaggal dekorált márványtáblát. Az arról tanúskodott, hogy a Tanácsköztársaság idején az épületben állomásozott a Vörös Őrség főparancsnoksága.

Tény és való, hogy abban a gyászos százharminchárom napban a Fasort rapid módon államosították: az igazgatót felmentették, és helyére egy jó elvtársat ültettek, aki arra biztatta a tanulókat, hogy adott esetben jelentsék fel a tanáraikat. Nem volt kérdés, hogy a vallásoktatást megszüntetik, hiszen a kommün alatt egy úgynevezett Vallásügyi Likvidáló Bizottság működött. 1919. április végétől már ilyen torz módon sem folyt a tanítás, a fasori gimnázium épületét ugyanis laktanyának rendezte be a Vörös Hadserg. A padokat a padlásra hordták, a felszereléseket a szertárakban zsúfolták össze. A Vörös Őrség főparancsnoka az akkor huszonhét éves Rákosi Mátyás volt. Vajon emlékezett-e ő erre az epizódra 1952-ben, amikor az ország teljhatalmú uraként híret vette, hogy az akkori egyházvezetés „önként” (hangsúlyosan idézőjelben!) felajánlotta az államosítás után hírmondóként még egyházi intézményként megmaradt fasori és Deák téri gimnáziumot?

Az éppen száz évvel ezelőtti dicstelen százharminchárom nap során az ország és az egyház némi ízelítőt kapott abból, hogy milyen is lesz majd a későbbi, lényegesen hosszabb életű proletárdiktatúra. Jellemző és a fasori szellemhez méltatlan epizód, hogy 1919 tavaszán a gimnázium több cserkészvezetője úttörőszervezetté alakította át a csapatát, amiért a kommün leverése után aztán eltávolították őket az iskolából.

Az államosítást követően az épület akkori gazdája állított tehát emléket a Tanácsköztársaságnak és a Vörös Őrségnek a bizonyos kommunista csillagos táblával. Nem csoda, hogy ez 1989-ben lekerült az aula faláról.

Amit ezután láttunk, az viszont csoda. Amikor az építők munkások elmozdították a fekete mészke táblát, annak hátsó oldalán két bibliai ígét fedeztek fel: „Az Urnak félelme feje a bölcsességnek. Példabeszédek 1.7.”; illetve: „Megismeritek az igazságot, és az igazság szabadokká teszi titeket. János evangéliuma 8.32.” Mindez arról tanúskodik, hogy annak idején az új tulajdonosok nem vették a fáradságot új kőtábla beszerzésére, hanem nemes egyszerűséggel felhasználták azt, amelyikbe évtizedekkel korábban a gimnázium szellemiségének e két meghatározó mondatát vésték. Ennek köszönhetően, ugyan rejtetten és befalazva, de a két mondat túlélte a diktatúrát.

Az éppen harminc évvel ezelőtti újrainduláskor ismét elhelyeztük a Fasor aulájában ezt a márványtáblát, természetesen immár a bibliai idézetekkel kifelé. Az épületbe érkezett ez a két íge szólítja meg: „Az Urnak félelme feje a bölcsességnek...” – az új fordítás szerint: „A bölcsesség kezdete az Úrnak félelme...” (Péld 9,10) –; illetve: „...megismeritek az igazságot, és az igazság szabadokká teszi titeket.” (Jn 8,32; Károli-fordítás)

Erről a beszédes eseményről eszembe jut egy ószövegségi történet. 2Kir 22 és 2Kron 34 arról tudósít, hogy a fiatal Jósias király utasítást adott az omladozó jeruzsálemi szentély felújítására. A munkálatok során egy befalazott tekercsre – a *Deuteronomiumra* – bukkantak, amelyet a király felolvastatott magának. Jósias mélyen megrendült az üzenet hallatán, és elrendelte a zsidó vallás megtisztítását a pogány hagyományoktól. A fővárosba hívta az egész népet, hogy megújítsa az Úrral való szövetséget, és megszüntesse az idegen kultuszokat és vallásgyakorlatokat. A király eltávolította az idegen kultusztárgyakat, és kiirtatta a jóvendőmondás és a varázslás gyakorlatát.

Bárcsak elmondhatnánk, hogy valami hasonló történt a Fasorban is! Istennek a megsemmisítésre ítélt ígéje egyszer csak itt is előkerült a falból. Sokan határozták el akkor, hogy le kell számolni a pogány kultuszokkal.

A kérdés csak az, hogy vajon a mi esetünkben is belső megújulást és megtérést eredményez-e Isten ígéjének ki-
szabadítása a fal rabságából. ■

Az ige magvát keressük

Koczor Tamás iskolalelkész hálás a teológiai és szellemi kihívásokért

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Mi a jelentősége az iskolai hitoktatásnak? Válthat-e egy intézmény Isten gyülekezetévé? Milyen a Deák Téri Evangélikus Gimnázium lelkesége? Többek között ezekről a kérdésekről beszélgettünk Koczor Tamás iskolalelkésszel.

– Kiegészítője, lényegi része vagy szellemi meghatározója egy evangélikus oktatási intézménynek a spiritualitás?

– Amennyiben abban az értelemben tekintjük az egyházat, hogy az krisztusi küldetés, az evangélium hirdetése, akkor ki kell mondanunk, hogy alapjában az egyház a gyülekezeteiben él. A szervezett intézményesség nem igazodik az evangélium hirdetésének a stílusához. Az az egyház, amelyik az intézményeiben találja meg a fő életterét, becsapja magát, hiszen olyan zárt egységeket teremt, amelyek működnek az evangélium hirdetése nélkül is. Az ilyen egyházzrészeknél nem tűnik fel, ha tartalmilag nem keresztények, hanem például csak jó iskolák. Egy intézményi lelkész számára az a legfontosabb kérdés, hogy mennyire tudja megőrizni az intézményben a kereszténységet, az evangélium hirdetését és megélését.

– Miként határozná meg az iskolalelkésznek az intézményre kiterjedő feladatát?

– Az iskolalelkész feladata egyensúlyt teremteni a vallásosság és az oktatás között. Egyik se menjen a másik kárára. Ez az egyensúly azonban csak úgy jön létre, ha átszövi az iskola egész életét. Nem lehet „dekázní”, hogy melyik legyen keresztény program, melyik oktatási. Mindent át kell járnia a keresztény tartalomnak és az oktatás céljának.

– Hogyan valósul ez meg a Deák téri iskola esetében?

– Szerencsés helyzetben vagyok, mert jogosan emlegetik iskolánkat etalonként. Tényleg minta lehet. Ezt egy példával bizonyítanám. Egyszer hospitálni volt itt egy fiatalember. Akkor történt, hogy valaki súlyos beteg lett, ezért komoly aggodalom lett úrrá a tanári karon. Indítványoztam,

hogy aki szeretne, jöjjön be az igazgatói szobába, és imádkozzunk közösen. Zsúfolásig megtelt a kis helyiség. Drámai pillanat volt, együtt imádkoztunk és énekelünk. Volt, aki letérdelt. Majd mindenki

csapatott alakultunk, amellyel kapcsolatban – bár akad kételkedés, kishitűség, vétek, ateizmus is bőven – bátran használnám a keresztény jelzőt. Meghatározó számomra, amikor tanárok és diákok együtt veszünk úrvacsorát. Az ember ilyenkor érzi a Szentlélek erejét...

– A kritikus gondolkodás időszaka a gimnáziumi, s ez a hit vonatkozásában is megnyilvánulhat. Mit jelent önnek, hogy a sok minden miatt lázadó fiatalokkal gondolkodhat együtt?



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

indult órát tartani. Ekkor azt mondtam a fiatal hospitálónak: „Látod! Ettől evangélikus iskola ez, hogy egy tanári kar ebből az imádkozós lelkeletből most elindul órákat tartani.” Ez a lelkelet nem csak így nyilvánult meg: igaz ez a tantestületi értekezletekre, sőt a fegyelmi tárgyalásokra is. Mindehhez hozzátartozik, hogy valóban hívó a tanári karunk. Van nagyszerű római katolikus kollégám, aki a hitében tényleg ragyog. A diákság is vegyes felekezetű, de a kereszténység kézzelfoghatóan jelen van. Ebben a lelkesítő közegben nagyon hálás feladat a hitéletet koordinálni. Attól evangélikus az iskolánk, hogy nem kell a kereszténység iránti toleranciát tanítani. Nem kell direkt meghatározni, hogy mitől keresztény az intézményünk, mert olyan

– Az egész eddigi lelkési munkámban nem ért annyi teológiai és szellemi kihívás, mint amennyi ettől a diákságtól jön felém. Nagyon okos fiataljaink vannak, meglátásaik a hit dolgaiban is kiválóak. A sok hittanóra eredményeképp valódi mélységekbe tudunk lemenni. Van, hogy kijövök egy óráról, és azt érzem: én még ennyire komolyan emberekkel nem beszéltem a hit kérdéseiről. Itt nemcsak bibliai történeteket „mesélgetünk”, hanem valóban az ige magvát keressük. Érettségi után többekkel tartjuk a kapcsolatot, barátságok születnek. Van természetesen kudarc is, de egészében véve megmutatkozik, hogy a hitoktatásnak mekkora lehetősége van.

■ – GALAMBOS –

Hálaadás és eufória a kényszerszünet után

Harminc éve nyílt újra a Fasor

A Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnázium 1989 szeptemberében nyitotta meg újra a kapuit egyházi intézményként, Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium néven. Fabiny Tamás evangélikus elnök-püspökkel, valamint fasori öregdiákokkal – Liptay György vegyészmérnökkel, egyetemi tanárral és Vitális György aranydiplomás geológussal – elevenítettük fel a régi Fasor szellemiségét, az újraindulás előkészítésének történetét és a gimnázium újraindítását.

Schedius Lajos akadémikus oktatósi elvei alapján 1823-ban kezdte meg működését a fasori evangélikus gimnázium a Deák téren. Az iskola színvonalát jól summázza, hogy már a kezdetektől folyamatos túljelentkezés jellemezte az intézményt, így 1904-ben a Városliget szomszédságában egy tágasabb, Pecz Samu tervei alapján készült épületegyüttesben nyithatta meg a tanévet.

Az iskola a 20. század első felében nyitott, ugyanakkor a tudás legmagasabb színvonalát képviselő evangélikus intézménynek számított, és méltán tekinthető világhírűnek. A legendássá vált tanári karnak – többek között Rátz Lászlónak, Mikola Sándornak, Renner Jánosnak, Vermes Miklósnak – köszönhetően olyan diákok vértették fel magukat egész pályafutásukat meghatározó ismeretekkel és világszemlélettel, mint Harsányi János

Nobel-díjas közgazdász, Neumann János világhírű matematikus vagy Wigner Jenő Nobel-díjas fizikus.

A Fasor államosítás előtti szellemiségéről Vitális György öregdiáktól megtudtuk: az iskola akkor fő feladatának azt tartotta, hogy „olyan értelmi erővel ruhazza fel a diákokat, mely az önálló ítélőképességet segíti, valamint az egyetemi tanulmányokra és a későbbi tudományos munkásságra képesíti”. Vitális azt is elmondta, hogy emellett a gimnáziumban meghatározó volt az erkölcsi tartásra nevelés. Liptay György hozzátette: „Minden iránt felkeltették az érdeklődésünket, nyitottak lettünk. Ez az intézmény valóban a tolerancián, a nyitottságon, egymás elfogadásán, valamint a hazafias és keresztényi szellemiségen alapult.” ▶



FOTÓ: MÁGYARI MÁRTON

A Fasor evangélikusságáról a professor megállapította, hogy a kezdetektől ökümenikus volt: „Keresztény szellemiségben neveltek, ugyanakkor nem lehetett érezni a felekezetiiséget, hiszen nekem volt katolikus, református, unitárius, zsidó, baptista osztálytársam is. Ez semmiféle problémát nem okozott, sőt inkább felkeltette az érdeklődést aziránt, hogy mások miként gondolkodnak. Ez a sokszínűség előnyé vált.”

Az 1945-től kiépülő kommunista diktatúra a legtöbb egyházi intézményhez hasonlóan a Fasorban is mindent megtett, hogy ellehetetlenítse az oktatást. Az egyházvezetés állami nyomásra – a fenn tartási költségek hiányára hivatkozva – Dezséry László irányításával 1952-ben megszüntette a tanítást a gimnáziumban. Az épület az Országos Pedagógiai Intézet székháza lett.

Öregdiákok és fiatal értelmiségiek összefogásával

Az intézmény újraindítása az államosítást követően az öregdiákok lelkében mindig is élő gondolat volt. Liptay György szerint ez annak is köszönhető, hogy az öregdiákok mindig is összetartottak. Az újraindulásra irányuló első komolyabb törekvések megnyilvánulása a politikai enyhülés éveire vezethető vissza. „Már az 1980-as évek elejétől több volt fasori tanár és diák részéről felmerült a szándék, hogy tegyünk valamit a gimnázium újraindításának érdekében” – mondta Vítális György.

A Fasor ismételt megnyitása nemcsak az öregdiákok óhaja volt, hanem a fiatal evangélikus értelmiségieké is. Ezzel kapcsolatban az akkor még kőbányai segédlelkész, Fabiny Tamás felidézte, hogy a főleg Deák téri gyülekezethez köthető gyenesi ifjúsági konferenciákon többször is beszélgetés témája volt a Fasor, sőt még 1981–82 környékén Koczor Tamás lelkesen összefogva csínytevésével is próbálták az akkori püspököt jobb belátásra bírni. „Foglalkoztatott minket, hogy katolikus, református és zsidó gimnázium is működik, nekünk viszont nincs intézményünk. Ezért gyermekírással arra vonatkozó kérdéseket írtunk Káldy püspöknek, hogy miért nincs az evangélikus egyháznak gimnáziuma.”

1984-ben Gyapay Gábor volt fasori diák, majd tanár felkereste Köpeczi Bélát,

és megkérdezte, hogy elképzelhetőnek tartja-e a Fasor újraindítását. „Az állam részéről ennek zöld útja lehet” – felelte a művelődési miniszter. Ezen felbuzdulva 1984 októberében Petri Gábor orvosprofesszor elnökletével megtartották az egykori öregdiákok találkozóját, amelyen az állami tiltás ellenére az újraindítás gondolatáról is beszélgettek. Ezt követően felgyorsultak az események. A Hazafias Népfront kerületi bizottságának támogatásával még az év októberében életre hívták a Fasori Öregdiákok Baráti Körét. „A zsúfolásig megtelt díszteremben Petri Gábor tartott visszaemlékező előadást, majd Káldy Zoltán püspök-elnök mondott hozzászólást” – meséli Vítális György, aki az ülésen mint az előkészítő bizottság titkára ismertette a baráti kör céljait, amelyek között burkoltan, de szerepelt az újraindítás igénye. Innentől kezdve a fasori újraindítás gondolata egyre szélesebb körben terjedt. Egy kisebb csoport rendszeresen találkozókat tartott Gyapay Gábor lakásán, hogy megbeszéléseket folytassanak a teendőkről.

Liptay György elmondta, hogy mindenkire nagy hatással volt Wigner Jenőnek a clevelandi *Erős Vár* című magyar nyelvű evangélikus lapban 1986-ban megjelent, *Nyilatkozat a Fasorról* című levele, amelyben többek között abbéli reményét fejezte ki, hogy ez a nagy hírű iskola hamarosan újra megnyitja kapuját. Ezzel közel egy időben Petri Gábor és Cselőtei László öregdiák akadémikusok, valamint Szentágothai János akadémikus a parlamentben is kiállt az intéz-



Gyapay Gábor (1989)

mény mellett. Úgy tűnt, hogy már nem lesz akadály a újraindításnak. „Ekkor az lett a nehézség, hogy az evangélikus egyház az anyagi háttér hiánya miatt elzárkózott az újraindítástól – elevenítí fel a történeteket Liptay György. – Ezt megtudták a külföldön élő öregdiákok is, akik összefogtak. Bogsch Árpád öregdiák, az Egyesült Nemzetek Szervezete Szellemi Tulajdon Világszervezetének főigazgatója Genfben megalapította a Fasor Verein nevű egyesületet, amelynek keretében jelentős összeget tudott összegyűjteni. Így elhárult az anyagi akadály, és az egyház is az újraindítás mellé állt.”

Fabiny Tamás elmondta, hogy Zsalkaliczky Péter indítványára az országos presbitérium tárgyalta a gimnázium ügyét. „1986-ban egyrészt örültünk annak, hogy az országos presbitérium napirendre tűzte a Fasor ügyét, másrészt csalódtunk, hogy a megvalósítással kapcsolatban távoli céldátumokat jelölt meg. Ezt a lassabb forgatókönyvet az élet szerencsére felülírta.” Vítális György arra is kitért, hogy az egyházon belül is változás történt: „Káldy Zoltánt Harmati Béla követte a püspöki székben, valamint Frenkl Róbert lett a felügyelő. Így két fasori öregdiák került vezető pozícióba.” Az iskola újraszervezése érdekében az egyház országos gyűjtést szervezett. „Megható volt látni, hogy a gyülekezetek nemcsak szellemileg, hanem anyagilag is az ügy mögé álltak” – fogalmazott Fabiny Tamás. 1988 februárjában az állam oldaláról is elhárult minden akadály, és megadták az engedélyt a Fasor újraindítására. A gimnázium újbóli megalakulásának kihirdetésére 1988. december 8-án ünnepélyes közgyűlés keretében került sor.

Hagyományos és újragondolt lelkiség

Az újraindulás kapcsán Fabiny Tamás, Liptay György és Vítális György egyöntetűen úgy fogalmaztak, hogy leírhatatlan az az érzés, amelyet átéltek, hálaadás és eufória uralkodott rajtuk. Ezt elevenítette fel a harmincadik tanévnyitón Csepregi András lelkész is, a zsoltáros szavával: „...jóra fordította Sion sorsát az Úr, olyanok voltunk, mint az álmodók. Akkor megtelt a szánk nevetéssel, és örömköltés volt nyelvünkön.” (Zsolt 126,1–2) Az első tanév 1989 szeptemberében háromszázkét tanulóval indult, huszonöt százalékuk vidéki volt. „Eleinte Fóton volt a kollégi-



A fásori evangélikus gimnázium udvara a harmincas években

um, de ez a távolság nehézségeket jelentett. Ezért szorgalmazták, hogy családok fogadják be a vidéki diáktársakat. Ez is nagyon jó példa arra a családiasságra, amely az induló Fasort jellemezte” – idézi fel Fabiny Tamás, aki Rözse Istvánnal, Zászkaliczky Péterrel, Takácsné Kovács-házi Zelmával és Gáncs Péterrel együtt az újraindított iskola első hitoktatója is volt. Ő harminc év távlatából is citálja az *Órarend* című akkori cikkének némileg keserű gondolatát: „Istenem, hányan feszítene itt ünneplőben – még az emelvényen is – azok körül, akik annyira elleneztek az iskola újbóli életre hívását! Akik szemében a Fasor szó kiejtése zavarkeltésnek, lázadásnak számított.”

Az evangélikus hitoktatás újraindulásával kapcsolatban az elnök-püspök kifejtette: „Akkor egészen felkészületlenek voltunk erre a feladatra, hiszen azt megelőzően nemhogy iskolai, de – egyegy üdítő példát leszámítva – lényegében gyülekezeti hitoktatás sem volt egyházunkban. Alig volt időnk felkészülni, a tantervet kialakítani. Harmati Béla püspök pár nappal a tanévnyitó előtt összehívott minket, hitoktatókat, ott szinte ötletszerűen határoztuk meg a négy tanév tematikáját: Jézus-év, bibliaismereti év, egyháztörténelmi év, majd dogmatika és etika. Érdekes, hogy ez a rend máig rögzült.”

Fabiny Tamás elmondta, hogy a tanári kar a kezdetektől erős csapatot alkotott, a hitoktatók az oktatókon kívül a diákokkal és a szülőkkel is szoros kapcsolatot

ápoltak. „Gyapay Gábor külön figyelmet fordított arra, hogy az iskola lelkeségét mi, hitoktatók határozhatjuk meg. Így a hétfő reggeli áhítatok, a tanítás elején és végén rendszeresített imádságok és a csendesnapok a kezdetektől meghatározták az iskolát.”

Fabiny Tamás arra is kitért, hogy a hagyományok újragondolásáért meg kellett küzdeni. A még a régi Fasorban is tanító idősebb oktatók szerették volna az 1952 előtti hagyományokat teljes egészében folytatni, míg a fiatalabb tanárok, akiknek zöme a Deák téri ifjúsághoz köthető, a hagyományok újragondolását kívánták. „Ez okozott feszültségeket, de kerestük a kompromisszumokat, hogy miként lehet a jó hagyományokat megtartani, egyes régi szokásokat pedig újragondolni” – emlékezik vissza az elnök-püspök.

A régi szellemiség ma is erős

A fásori gimnázium újraindulásától eltelt időszakról Liptay György elmondta, ahhoz, hogy jó iskola legyen egy intézmény, legalább harminc-negyven évre van szükség. „Mivel a Fasor harminchét évig szünetelt, így nem lesz és nem is lehet még egyszer olyan iskolává, mint amilyen volt. A fásori öregdiákoknak mindig az volt a véleménye, hogy amit lehet, azt a régeből próbáljuk meg átmenteni a 21. század Fasorába is. Ez alapvetően a humanista, toleráns, segítőkész, magyar és keresztény szellemiséget jelenti.

Nem könnyű feladat, de erre törekszünk. Büszkék lehetünk rá, hogy ez a patinás iskola a rendszerváltás előzményeként elsőként újranylt, amit több mint száz iskola követett!”

„Harminc évvel ezelőtt nem gondoltuk, hogy ennyire gyors lesz a rendszerváltás, azt végképp nem, hogy mára ennyi intézményünk lesz. Vallom, hogy csak akkor tudjuk az evangélikus oktatást képviselni, ha a gyülekezetek az intézményeink mögött állnak. Erre is nagyon jó példa a Fasor” – tette hozzá Fabiny Tamás.

„A fásori gimnázium szellemiségének sugárzása még ma is olyan erős és ható, hogy életünk hátralévő évtizedeiben is olyan melegséggel ölel át bennünket, amely eddig is átsegített életünk minden viharán és nehézségén” – vallja Vitális György. E vonatkozásban Vitális Gyapay Gábornak az *Evangélikus Élet* 1984. november 18-i számában megjelent gondolatát idézte: „A fásori diákok szerte a hazában és szerte a nagyvilágban saját életükkel és munkásságukkal dokumentálják az iskola értékeit, így az tovább sugárzik az egész társadalomban határainkon belül és kívül.”

Arra a kérdésre, hogy mi ennek a szellemiségnek a titka, Vitális György úgy fogalmazott, hogy ennek summáját a gimnáziumban elhelyezett emléktábla is őrzi, a rajta olvasható feliratot pedig a mai iskola pedagógiai hitvallásának tartja: „Az Urnak félelme feje a bölcsességnek...”

■ GALAMBOS ÁDÁM

Az evangélikus nevelés a teljes emberre irányul

Beszélgetés Hajdó Ákossal, a fasori gimnázium igazgatójával

„Számunkra, mint minden keresztény iskola számára, a keresztény értékrend jelenti az egyetemes értékek alapját” – vallja a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium igazgatója. Hajdó Ákos az intézmény újraindulásának harmincadik évfordulója kapcsán beszélt lapunknak tervekről, keresztény értékrendről és Luther Márton „irányelvéről”.

– Hogyan határozná meg a Fasor szellemiségét napjainkban?

– A „régí” Fasorhoz hasonlóan iskolánk ma is nyitott és befogadó iskola, ahol nem nézzük azt, hogy vallásilag hová tartozik a diák. Bármely keresztény felekezetből jöhetnek, sőt a keresztlevél hiánya sem kizáró ok. Az külön öröm, ha valaki itt jut el odáig, hogy felveszi a keresztséget, esetleg konfirmál is. Az iskola ilyen értelemben missziói feladatot is betölt. A keresztény értékrend elfogadása, illetve a jó tanulmányi eredmény viszont elvárás és követelmény azoktól, akik hozzánk szeretnének jönni. A nevelőtestületben is azonos arányban vannak az evangélikusokon kívül református és katolikus felekezetűek is. Az iskola tehát családiasnak mondható, tanulóink egymás felé nyitottak, új diáktársaikat is befogadják, és segítik a beilleszkedésben.

– Milyen nevelési elvek mentén folyik az oktatás?

– A klasszikus nevelési elvek, mint az életkori sajátosságok figyelembevétele, a fokozatosság, a személyiség sokoldalú fejlesztése minden iskolában fontos. Egy állami iskolával szemben azonban mi nem lehetünk világnézetileg semlegesek, hanem a Biblia tanításaira építünk. Célunk, hogy Istent, a világot és benne saját magukat is jobban megismerjék a gyerekek. Számunkra, mint minden keresztény iskola számára, a keresztény értékrend jelenti az egyetemes értékek alapját – ahogyan azt a pedagógiai programunkban is megfogalmaztuk. Luther Mártont idézném, ő azt mondta: „A gyermek pompás, örök kincs, és nincsen szentebb dolog, mint a gyermek nevelése.” Ezt az irányelvet mi is elfogadjuk, és kötelezőnek tekintjük magunkra nézve. Az evangélikus nevelés a



FOTÓ: MTVA

teljes emberre irányul. Az önismeret, az önállóság, az önértékelés, az érzelmi, a lelki, a társas képességek fejlesztése kiemelt feladat az iskolában. Fontos még a családi életre nevelés, a szociális érzékenység növelése, a konfliktusok kezelése. Segítjük a diákokat abban, hogy a társadalom olyan hasznos tagjaivá váljanak, akiknek céljuk van az életben, tudják, mit miért tesznek, képesek együttműködni a társaikkal, nemzetben, családban és egyházban gondolkodnak.

– Jelenleg milyen az iskola egyházi, illetve társadalmi megítélése? Mennyire fontos egy-egy oktatási rangsorban való jó helyezés?

– Evangélikus egyházi berkekben szokás a Fasort az evangélikus oktatás zászlóshajójának nevezni. Mi ezt nem állítjuk magunkról. Valószínűleg ez a cím a „régí” Fasor hírnevének szól. Ha a realitások talaján állunk, akkor azt kell mondjam, hogy fejlődőben lévő iskola vagyunk. Az elmúlt harminc évben az intézmény sorsa elég hányatott volt. Amikor megpályáztam az iskolaigazgatói állást, azzal a céllal jöttem ide, hogy a sok tanárváltás, diákfluktuáció után stabilitást hozzak az iskola életébe.



Nem tartjuk magunkat elitgimnáziumnak, versenyistállónak. Ha a rangsorokat nézzük, nem vagyunk az első száz iskola között. Nem biztos, hogy az adja meg egy iskola értékét, hogy ott van-e, persze jól hangzik, ha egy iskola benne van a számban. Bizonyos indikátorok alapján mi is szerepelünk benne, mások alapján meg nem. Mindig ott vagyunk ennek a közelében. Azok a gyerekek és szülők, akik hozzánk jönnek, nem ezt nézik elsősorban, hanem az fontos számukra, hogy diákjaink jól érezzék magukat, és a nálunk töltött nyolc év után el tudják mondani, hogy érdemes volt ide járni, mert amit vártak az iskolától, hogy formáljuk a gyereket, és felkészítsük a felsőfokú tanulmányokra, az megtörtént.

– Melyek ma a gimnázium fő értékei?

– Tíz éve indult el az emelt szintű képzés iskolánkban, és a kilencedik évtől egyik osztályunk emelt szintű nyelvi, a másik emelt szintű természettudományos képzést ad. Májig igen fontos nálunk az, hogy nemcsak a természettudományokra, hanem a nyelvi oktatásra is hangsúlyt helyezünk. Az emelt szintű képzést adó osztályainknak nagyon jók a felvételi eredményei.

– Nemrégiben nagyszabású fejlesztések zajlottak: energetikai korszerűsítés, napkollektorok beépítése, tudományos labor kialakítása... Melyek a további tervek?

– Az idős épületet folyamatosan karban kell tartani. A gyerekszám emelkedésével komoly helyhiány keletkezett, így felvetődött, hogy az iskola egyik szárnyá-



ban beépítjük a padlásteret. Erre elkészültek a tervek, a projekt engedélyezés alatt áll, már csak az anyagi forrást kell megtalálnunk. Az átalakítás után kényelmesebben elférnének a több mint hatszáz diákkal és a hatvanfős nevelőtestülettel. Emellett a sportudvarunkon a futópályát szeretnénk új burkolattal ellátni. Néhány éve a kézilabdapálya kapott új burkolatot, ennek lenne ez a folytatása az udvar rendbetételével együtt. Nem bánnam azt sem, ha tudnánk alsó négy osztályt is indítani felmenő rendszerben, már a kisiskolásokat megszólítva. Ez struktúra-

váltást igényelne, de azt gondolom, lenne rá igény, és meg tudnánk tölteni az alsó évfolyamokon is két-két osztályt. Bár Budapesten van már evangélikus általános iskola, de a belvárosban még nincsen.

– Miben szeretne még változni, erősödni az iskola?

– Diákjaink társadalmi és szociális háttere alapján eredményesebben kellene szerepeelnünk a kompetenciaméréseken, különösen matematikából. Most segítséget kapunk a fenntartótól, hogy tanáraink e téren többet tudjanak foglalkozni a tanulóinkkal. Fontos az is, hogy minden egyházi iskola gazdaságilag önálló. Amire úgy gondoljuk, hogy szükségünk van, és futja rá a költségvetésből, azt meg tudjuk venni, nincsen megkötve a kezünk. Ezt a fenntartó is segíti az eszközbeszerzési és a beruházási pályázatokkal. Így tudunk lépésről lépésre fejlődni, fejleszteni. Egyházunk csatlakozott a kormány által meghirdetett digitális oktatási stratégiához is. Ehhez támogatást kaptunk, és szeretnénk fejleszteni tanáraink ebbéli kompetenciáit. Be kell látni, paradigmaváltásra van szükség. Elkerülhetetlen a digitális eszközök és tananyagok nagyobb mértékű használata, ami fontos fejlődési irány lehetne. Az új módszerekkel, interaktívabb órákkal a mai diákok jobban lekötöhetőek lesznek, mint a frontális óratarattal.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA



FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Minden opera keresztény opera

Ókovács Szilveszter főigazgató
gazdag zenei kosárból válogathatott

Keresztény évadot hirdetett a Magyar Állami Operaház. A főigazgatót arról kérdeztük, hogy mit is jelent ez valójában. Ókovács Szilveszter operaezenész, zenekritikus-publicista arról is beszélt, hogy számára melyek a keresztény értékek, mitől keresztény egy opera, és mit szeretett volna ezzel az évaddal elérni, valamint szót ejtett a különleges bemutatókról is.



– Létezik keresztény opera, ahogy a *Jézus Krisztus szupersztár* című musicalre egyértelműen mondhatjuk, hogy keresztény darab?

– Explicit nincs keresztény opera, persze, hisz háromszáz éve a legtökéletesebb Jézus-operákat már megírták. Johann Sebastian Bach két fennmaradt passiója ugyanis Jézus-opera, azaz ebben az értelemben olyan, mint a Webber-mű a musicalek közt. Nem tennék egyenlőségjelet a szerzők közé – pláne amióta a *Porgy és Besst* játsszuk, és oly nyilvánvaló „vendégszöveg-alapokat” hallani, hogy csuda –, de ha Webber *Szupersztárját* se lehet meghalni, mi értelme volna Bach ellenében próbálkozni bárkinek? Mi mellett, hogy a *Máté-passiót* játsszuk minden évben, ráadásul a nekünk sokkal jobban

álló romantikus Mendelssohn-hangszereléssel, azért rajta kívül is számos, jellegében-témájában erősen keresztény operát találtunk a tematikus évadunkhoz.

– Mondana pár példát?

– Az operák operája számomra nem a *Don Giovanni*, hanem *Az árnyék nélküli asszony*, Richard Strauss fő műve. Szövegét is zseni szerezte, Hugo von Hofmannsthal, és Strauss-szal a teljes első világháborút végigtöprengték az élet valódi értelmén: az élet továbbadásán. Fegyverek zaja közepette ez a két művész keresztény hitvel nyugvó anyagot alkotott, adott pontokon pedig jól adagolt lélekvándorlásos, keleti filozófiai érintettség is található benne. Mint Wagner *Tetralógiája*, az *Árnyék nélküli asszony* is önmagában zárt mitológia, viszont fundamentumában keresztény. Nem

vagyok nyelvész, de amikor a „Schatten”, az „árnyék” német főnév egyik atavisztikus mellékjelentése a fogamzóképesség, és erre játszik rá a mű, akkor eszembe jut az egyik száz év előtti katolikus népénekünk, amelyben ez áll: „A Szentlélek megármékosz, / S áldott méhed gyümölcsöt hoz.” Hát nem gyönyörű? Német sztárrendező, Frank Hilbrich jegyzi majd az új *Don Carlóst*, amely Friedrich Schiller drámája, és a katolikus egyház inkvizíciós túlkapását is pellengérré állítja – megjegyzem, Verdi Itáliájában nem tiltották, ez meggyónt bűn volt már akkor is. A *Tannhäuserben* Wagner saját művészi vergődését mutatja be a hit és a tisztaság, valamint az élet élvezetei és a korlátatlanság között – örök érvényű dilemma ez, ahogy az új *Parsifalé* is, amikor egy hitében, tartásában megroggyant ősi közösséget kell egy balga, de büntelen, kívülről, de eleve elrendelve érkezett ifjúnak felráznia. Valójában igen gazdag operai kosárból válogathattunk az évadra, lám, helyi érdekű megváltó is akad kettő, Elisabeth és az ifjú Grál-lovag – Poulenc karmelita apácáit pedig saját *Salve Reginájuk* kíséri át a guillotine utáni örök életbe.

– Schwajda György egykori színházi pályázatában azt írta, hogy a színház egyszerre templom és játszótér. A templom-hasonlattal Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház igazgatója is élt. Az operaház is templom?

– Az. Mégis csak módjával használnám a szót, mert egyfajta túlzott pátoszt is érzek benne, és ez a mi nehéz műfajainknak, a sokszor eleve naftalinnal bélyegzett operának és balettnek nem tesz jót. Ráadásul minden templom annyit ér, ahányan látogatják – ezért bosszantanak is a bezárt templomok –, és nekünk sokkal fontosabb, hogy jöjjenek, semmint hogy nosztalgikus életútinterjúknak a „művészet szent temploma” kifejezésével azonosuljunk, és riasszuk vele a jövő bizalmatlan és ismerethiányos közönségét. Egyáltalán: az épület sosem lehet fontosabb, mint maga az intézmény, a közösség, azaz a benne működő tehetség és tudás! Énekelni éppúgy meg lehet tanulni egy omló falú kis tanteremben pianó mellett, mint a hangszigetelt, ledcsikos stúdióban, ahol hangversenyongora áll. Ahogy nem a ruha teszi az embert, úgy a Magyar Állami Operaház sem habarcsból, kőből és nem is Ybl-tervekből áll elsősorban, hanem élő entitás – arról nem is beszélve, hogy az Andrassy úti palota avatása előtt már bő fél évszázada intézményesült az operaját-

szás Budán, Kolozsvárott meg még régebben. Az opera csak sznobok számára jelent aranykariatidát, mert valójában sokkal inkább például az a hat énekművész volna az opera, akik a fejükben-torkukban lévő tudással bárhol előadják Mozart *Così fan tutte*-jét. Nem véletlen, hogy az intézmény rövidítésében kilencedik éve irtom az „Operaház” alakot: az ugyanis egy csodálatos épület, míg az „Opera” maga a humán érték, amely sokkal-sokkal fontosabb. És aki ma nem jön az Erkel Színházba, mert csak az Operaház nyitását várja, az a tartalom elé sorolja a formát. Ybl Miklós alázata is abban állt, hogy új épületével szolgálni kívánta a már létező magyar operát. Övének attól, hogy bárki egy épület féltésének még vastagabb aranyozásán lamentáljon anélkül, hogy a közösséget, a társulatot tekintené európai értéknek, és ennek megőrzésén, erősítésén munkálkodna. Yblhöz is így maradunk hűek.

– **A „keresztény évad” kifejezéstől azonban nem óvakodott. Sőt Antall József néhai miniszterelnök idézetével rangozta be az évadot, amely így hangzik: „Európában az ateista is keresztény.” Miért választotta ezt az idézetet, és milyen pontosan a keresztény évad?**

– Telitalálat ez a mondat, európai értelmű világmagyarázattá is tágul. Mi monopol állami intézmény vagyunk, nem tehetjük meg, hogy irányszínház legyünk, például művészszínház vagy népszínház. Nekünk mindent kell tudnunk. És ebből fakadóan mindenki a potenciális vendégünk, így az is jöjjön, aki például nem keresztény, mert ő is érteni fogja, hisz magyar, itt nőtt fel, itt él velünk Európában. Katolikusként nagyon örülök, hogy önök meghirdették az úrvacsora évét, ráerősítve a 2020-as eucharisztikus kongresszusunkra: mindehhez kíván artisztikus értelemben hozzájárulni a mi tematikus évadunk. És tulajdonképpen minden opera keresztény, hiszen törőlmetszett európai műfajként a kereszténységbe született bele. Így még azon szerzők is végső soron keresztény műveket írtak, akik az opera hajnalán a reneszánszból kinövő mitológiai történeteket tudták csak feltenni a színpadra. Tehát nem vallásos évad a miénk, hanem azt mutatjuk meg, hogy amit szeretünk és értékesnek vélünk, abban mind ott van a keresztény jegy.

– **Melyek azok a kivételek, különlegességek, amelyek az operaszínpadokon ritkán jelennek meg, de most láthatók lesznek?**



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Különlegességként műsoron lesz két Ramirez-mise, amelyekre balett készül, a *Ments meg, Uram!* című vizuális koncert az amerikai Heggie halálsoros operájával, és bemutatjuk II. János Pál pápa darabját, *Az aranyműves boltja* című drámaoratóriumot is. Ezek kamaraművek, viszont Händel *Messiása* Mozart átíratában nagyszabású karácsonyi ajándék lesz.

– **Az évad első operapremierje Gyöngyösi Levente *A Mester és Margarita* című operamusicalje lesz Szenté Vajk rendezésében. A műről korábban már írtunk lapunkban a miskolci operafesztiválon előadott zenei premierje kapcsán. Mit tudhatunk most a színrevitelről?**

– Levente és Vajk is képes nagy táblókban gondolkodni, látványos produkció készül rengeteg statisztával, artistákkal. Gyöngyösi Levente az évad végén másik izgalmas ősbemutató részese is lesz, hisz Szörényi-Bródy *István, a király* című alkotásának operaváltozata az ő szimfonikus hangszerelésével kerül színpadra Trianon századik évfordulóján. Bizonyára külön érdekességet hordoz, hogy a magyar opera világának doyenje, Szinetár Miklós rendezte ezt az egyébiránt szintén keresztény operát, amely mindannyiunk pórusaiban ott van: egy igen érzékeny pillanat kivételes lehetősége ez, mint az opera fénykorában, amikor mindenki tudta, mit fog hallani, és már előre szerette.

– **Ezeknek a teljes ellentéte lesz valószínűleg a Horváth Csaba rendezte *Keresztkantáták* bemutatója.**

– Mert kamaramű, igen. A par excellence nem operaszerző – viszont lutheránus! – Bach tényleg nagyon izgalmas! Aki a *Parasztkantátát*, az *Esküvői kantátákat* vagy a *Vadászkantátát* hallgatja, drama-

tikus művet hall. Korábban a *János-passióból* született színpadi előadásunk, világi kantátáiból is készítettünk produkciót. És megy minden húsvétkor a *Máté-passió* M. Tóth Géza speciális, szövegközpontú vetítéseivel, különböző metróállomásokon a *Kávékantáta* is mindig elhangzik tőlünk Bach születésnapján. A friss évadban mindehhez egy ujjongó egyházit is rakunk, a „Jauchzet Gott in allen Landen” [*Ujjongjatok az Úr előtt az egész földön*] kezdetűt. Ez utóbbi szoprán kantáta trombitával, míg a *Keresztkantátákban* egy baszszista szerepel, minden alkalommal a korált éneklő egyházi kórus áll mögötte, az előtérben pedig mozgásszínházat láthat a közönség. Mi az összművészet intézménye vagyunk, az értékek folyamatos újratálatása is dolgunk.

– **A reformáció indulása ötszázadik évfordulójának emlékévében egy ceglédi beszélgetésen úgy fogalmazott, hogy a hétköznapiakban nem igazán érhető tetten a keresztényi magatartás. Mit értett ezen?**

– Sajnos a keresztényi „eljárás”, közeledés, a szelíd, de határozott kommunikáció nem hatja át a jelenünket ma, ez biztos. Píszí [*pc – politikailag korrekt*] van vagy trollkodás, és ez ügyben sürgetném a változást rajtunk is, másokon is. Számunkra krisztusi parancs a példamutatás. Józanság és tiszta kéz mellett türelem és irgalom az intézményvezetésben, például. Vagy levelekben igazat kell írni, ha viszont kaptuk, akkor arra illik válaszolni, cikkekben nem inszINUÁLNI, hülyeségeket nem pletykálni. Természetesen semmivel sem vagyok elégedett, magammal pláne nem. De a keresztény évad is módot adhat a javulásra.

■ KÉZDI BEÁTA

Veszélyes imádság

Gerhard Lohfink új megközelítései a Miatyánkról

Leggyakrabban elmondott imádságunkról gondolkodva vajon tudatában vagyunk-e annak, hogy miért is imádkozunk valójában? Mit érthetett Jézus az általa tanított imádság egyes kérésein? Az Újszövetség-kutató, katolikus pap, a Tübingeni Egyetem emeritus professzora, A Miatyánk új értelmezésben című könyv szerzője ilyen és hasonló kérdésekre keresi a választ közérthető, elgondolkodtató formában.

Könyvének bevezetőjében a neves német teológus arra figyelmeztet, hogy napjainkban sokféleképpen manipulálják a *Miatyánkot*, és különböző teológiai ízlések szerint formálják át. Ennek egyik bizarr példája a következő feminista parafrázis: „Mianyánk, szenteltesd meg a te nagylelkűséged, jöjjön el a te jóindulatod, legyen meg a te szereteted...”

Gerhard Lohfink fanyar humorral megjegyzi: „Természetesen szabad a Miatyánk szövegével is játszani [...]. A Miatyánk nem ló vissza...” De meggyőződése szerint fontosabb lenne megválaszolni azt a kérdést, „hogyan kapták eredetileg a Miatyánkot, mi volt az az élethelyzet, amelyben elkezdték imádkozni, mi a bibliai háttér, a kontextus, mi az eredeti szándék”.

A kötet szerzője reálisan látja, hogy a mindennapos, rutinszerű használatban sok tekintetben kiüresedett számunkra ez a drága imádság. Ahhoz, hogy újra felfedezzük a benne rejlő kincset, fontos tisztázni: „A Miatyánk elsősorban tanítványima. Minden sora arról szól, hogy Jézus követői elfelejtik saját kívánságaikat, életcéljaikat, és csak azt akarják, amit Isten akar. Ebből a szempontból mindenki számára, aki imádkozza, veszélyes imádság.”

Továbbá azt is fel kell ismernünk, hogy a *Miatyánk* teljes egészében kéri ima, „az Örökkévaló beavatkozását kérő kiáltás”. Ha úgy tetszik, segélykiáltás, aminek oka „Isten népének gyötrő nyomorúsága” – fogalmaz Gerhard Lohfink.

Az imádság felépítése világos prioritást mutat: Isten ügye az első! Az ő nevééről, uralmáról és akaratáról van szó az első rész három kérésében. A tanítványok gondjai csak a második részben kapnak hangot, jól tükrözve Jézus taní-

tását: „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásaként megadatok majd nektek.” (Mt 6,33) Tehát: „Aki Isten gondjait a magáévá teszi, arról Isten gondoskodni fog” – teszi hozzá a szerző.

A *Miatyánk* a legismertebb keresztény ima, amelyet világszerte milliárdnyi ember naponta elmond. Erre utal Helmut Thielicke német protestáns teológus *Miatyánkról* szóló prédikációs kötetének címe: *Das Gebet, das die Welt umspannt*, magyarul: *A világot átfogó imádság*. Ezzel szemben Gerhard Lohfink azt állítja, hogy „a Miatyánk nem világima”, hanem egy konkrét élethelyzetben („Sitz im Leben”) elsősorban a tanítványok új családjának szánt könyörgés, mely nélkülöz minden formalitást és ünnepélyességet. Ezt a mindennapi kenyérről szóló negyedik kérés teszi világossá. Jézus kihívja a tanítványait eddigi családjukból, de az „új családban” az „Édesapa” („Abba”) gondoskodik mindennapi kenyérükről. Ezért élhetnek a tanítványok bátor bizalommal a „most”-ban, elhívva és felszabadítva az evangélium továbbadására. A szerző nem kevesebbet állít, mint hogy ebben a központi kérésben „egy új társadalom elérkezésének kéréséről van szó, egy új családról, amelyben mindenki segít a másikon, hogy Isten országa valóra váljon”.

Lohfink ugyanilyen merész következtetésre jut a második kéréssel kapcsolatban is, amikor így fogalmaz: „A »jöjjön el a te országod« radikális hatalomváltást akar.” De szerinte az Isten akaratára vonatkozó „harmadik kérés is egy veszélyes kérés – függetlenül attól, hogy magunkra vagy a világra vonatkoztatva imádkozzuk”. Hiszen azért könyörgünk, „hogyan Isten most avatkozzon be. Hogy Ő Úr legyen, és mi hagyjuk Ūrnak lenni”.



A Miatyánk új értelmezésben

GERHARD LOHFINK

LECTIO DIVINA

L'Harmattan

Gerhard Lohfink: *A Miatyánk új értelmezésben*. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2017. Ára 1990 Ft.

Mindebből következik az, amit a könyv így summáz: „Aki megértette a Miatyánk üzenetét, az tudja, hogy nyugtalanra tesz. Meg akarja változtatni az életünket. Kockázatos ima, de mégis imádkozhatjuk...” Hiszen a *Miatyánk* nem csupán segélykiáltás, de egyben gyermeki bizalommal teli könyörgés is.

Ez a mély bibliai összefüggéseket feltáró könyv segíthet, hogy Lutherhez hasonlóan mi is tudjunk vallani erről a Jézustól kapott közös ajándékunkról: „Én még ma is csüngök a Miatyánkon, és szívom, mint a gyermek, úgy majszolom és kortyolom, mint az öreg ember: nem tudok betelni vele.” (*Evangélikus énekeskönyv*, 715. oldal)

■ GÁNC S PÉTER

Túlélés a mindenben átívelő szeretet erejével

Újabb Oscar-jelölésért izgulhatunk

Tóth Barnabás *Akik maradtak* című filmje képviseli az idei Oscar-díjért folyó versenyben Magyarországot a „nemzetközi film” kategóriában. A rendező Susotázs című, szinkrontolmácsokról szóló rövidfilmje tavaly bekerült a tíz legjobb élőszereplős alkotás közé. A fiatal filmet az Újratervezés című egymilliós nézettségű kisfilmje által ismerte és szerette meg a közönség. Most a rangos díjra jelölt műve is hasonló érzékeny, finom dráma, amelyre érdemes jegyet váltanunk.

Akik maradtak. Színes magyar film-dráma. Szereplők: Hajduk Károly, Szőke Abigél, Nagy Mari, Horkay Barnabás, Simkó Katalin, Lukáts Andor, Zayzon Zsolt, Zsurzs Kati, Jordán Adél, Balla Eszter, Horváth Csenge, Urbanovits Krisztina, Stefanovits Angéla, Igó Éva, Auksz Éva. Rendező: Tóth Barnabás.

Az *Akik maradtak* egy lélekemelő, emberséggel teli történet, amely a szeretet, az egymásra figyelés, az empátia gyógyító erejéről szól a második világháború utáni Budapesten. A nézőtérén ülve azt érezhetjük, hogy szinte semmi sem történik, csupán zajlik az élet a maga medrében, mégis elementáris erővel hat ránk a két főhős tiszta, egymás és az élet iránti szeretete. A történet F. Várkonyi Zsuzsa *Férfitől lányregénye* című könyve alapján íródott, Tóth Barnabás és Muhi Klára forgatókönyvéből.

A főhős Aladár – a Jászai Mari-díjas Hajduk Károly (*Félvilág, A martfűi rém*) alakítja – magányos, a második világháború borzalma it túlélő nőgyógyász, aki elvesztette a családját. Egyik nap fiatal páciens érkezik hozzá. Klára (az ígéretes tehetségű Szőke Abigél játssza) dacos fiatal lány, aki makacsul „várja haza” szüleit a haláltáborból. A kettejük közti összetett, szeretetben és érzelemben gazdag kapcsolat áll a dráma középpontjában, amelyből az őket körülvevő 1945 utáni időszakot is kiválóan megismerhetjük. Klára nagyszájú és okos kamaszból fokozatosan fiatal nővé érik, míg a negyvenes orvos élete új értelmet nyer a lányról való gondoskodás által.

Tóth Barnabás intelligens, megindító történetet álmódott vászonra, amelyben a két főhős összekapaszkodva nemcsak a világháború traumáját képes együtt feldolgozni, hanem az ötvenes éveket is humorral és szeretettel tudja átvészelni. A majd másfél órás film mellőzi a harsányságot, a hatásvadászatot, szép lassan bontakozik ki egy megható emberi történet.

A szereplők között az ismert és kiváló színészek mellett – Nagy Mari, Simkó Katalin, Lukáts Andor, Zsurzs Kati, Jordán Adél, Stefanovits Angéla, Igó Éva – olyan meglepetések is fel tűnnek, mint Spitzer Gyöngyi „Soma” vagy Paizs Miklós.

Az Egyesült Államok leghíresebb filmes megmérettetésén az Amerikai Filmakadémia képviselői január elején választják ki az öt jelölt játékfilmet, amelyek végül a legjobb nemzetközi filmnek járó Oscar-díjért kelhetnek majd versenyre. A jelöltek listáját 2020. január 13-án hozzák nyilvánosságra, addig csak szurkolhatunk Tóth Barnabás filmjének, amely szeptember 26-ától látható a magyar mozikban.

■ KÉZDI BEÁTA



A sport: örömteli lecke Isten iskolájában

Európai sporthét néven szeptember 23–30. között indul az a kezdeményezés, amely a mozgás népszerűsítését kívánja támogatni az összes uniós tagállamban. A sporthéten a koordinátor Magyar Szabadidősport-szövetség ország-szerte számos eseményt rendez, s ehhez szövetségesként „az egyházakat mint potenciális szabadidősportesemény-szervezőket” is megszólították. Jól tették!

futnak, úsznak, kerékpároznak. Megszaporodtak a sportos bejegyzések a közösségi oldalon, mintegy egymást is motiválva a sikereikkel. Ez a jó lavina a Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozók programjában is mindig kiemelt helyet kap. Misszióvá vált, hogy ne „csak” szavakkal hirdessük: életünket, testünket, a Szentlélek templomát meg kell becsülnünk, és karban kell tartanunk, de nyilvános ese-

olyan lecke a sport, amelyet nem szabad kihagyni. Hosszú évek tétlensége után már nem rémálom, hanem gyakorlat lett a heti három edzőtermi délutánom. A busz után futás korábbi kínját felváltotta a tíz kilométeres táv teljesítése s a bizakodás, hogy lesz ez még több is. De az is öröm, hogy az ember olyan izmaiban érez izomlázat, amelyeknek eddig a létezéséről sem tudott. Kell némi kitartás, tudni kell nevetni is önmagunkon, mert nem mindig fátylasmusen egy találkozás a multifunkciós kondigéppel, de az érzés, amelyet egy átküzdött kétórás kardio- vagy súlyzós edzés ad, nem pótolható semmivel.

Ha hitről és sportról beszélünk a most kezdődő európai sporthét apropóján – amely remélhetőleg sok keresztény közösséget megmozgat majd –, nem hagyható ki egy név, amelyet a legnagyobb elismeréssel említenek világszerte: Balczó Andrásé. Az idén a nyolcvanegyedik életévébe lépett háromszoros olimpiai bajnok, tízszeres világbajnok öttusázó, sok más elismerés mellett a Magyar Örökség díj tulajdonosa, a nemzet sportolója az öttusasporthét történetének egyik legkiemelkedőbb alakja. A Nyíregyháza szolgálatos evangélikus lelkész édesapja fiának Isten adta tehetsége rendkívüli akaraterevével párosult. Legutóbb 2018-ban tett bizonyágot a Deák téri evangélikus templomban, az országos evangelizáción. Ott mondta el, hogy egy ideig a díjakban vélte felfedezni a teljes boldogság kulcsát, azonban az ötödik világbajnoki aranyérmét megszerezve rájött: amit valóban keresett, azt csak Krisztusban találhatja meg. Eredményeinek háttérében vallomása szerint nem más állt, mint a hit.

Ha eddig nem tettük volna, ezen a héten itt az alkalom, hogy megmozduljunk! A sport adta örömteli érzésért vágjunk bele azzal az egész életre – és természetesen a sportra is – érvényes gondolattal felvértezve, amelyet szintén Balczó András mondott egy ízben gyermekkorának városában, Nyíregyházán: „Csak a tőlem telhető kell megtennem, a többi az Úr dolga.”

■ S-K. D.



KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

Ahány hazai felekezet, annyiféle ötletes, színes, közösségépítő sporttevékenység jellemzi a hívó közösségeket. Hogy csak két példát említsünk házunk tájából: ki ne ismerné a 2015 decemberében alakult Erős Vár FC-t, az evangélikus fiatalság „új arcát”, amelyben a Deák téri és a faszori gimnázium volt diákjai, illetve több lelkészgyerek és teológushallgató is focizik. S hogyan lennének sportosan evangélikusok, amikor 2017-ben nyolcszázötven kilométeres futásra indult (és sikeresen célba is ért!) Jeszenszky Péter, Bokor Béla és Győri Gábor az ötszáz éves reformáció tiszteletére?

A világ s talán mi, evangélikusok is rácsodálkoztunk ekkor, hogy hány sportos lelkészünk, felügyelőnk és gyülekezeti tagunk van, akik évek óta komoly távokat

ményeken is bizonyíthatjuk, hogy derűvel, önfeledten, játékszenvedéllyel éljük az életünket.

„A sport elvezethet a vallásos hithez” – írta Franz Lackner osztrák „sportpüspök” a stájerországi *Sonntagsblatt*ban – olvasom katolikus testvérlapunknak egy régebbi számában. A cikk rámutat: a sport egységbe foglalja a testet és a lelket. Annak pedig könyvtárnyi irodalma van, hogy önfegyelemre és rendre nevel, megtanít küzdeni egy célért, kiváló stresszoldó, késlelteti az öregedést, közösségi élményt nyújt, megtanít győzni és veszíteni – és még sorolhatnánk jótékony hatásait.

Személyes vizekre evezve – nem lenne hiteles, ha e sorok írója a pálya széléről küldené a jelentését –, Isten iskolájában



Mikrozöldek között, Isten tenyerén

Séta a Séf Kertjében Pálincás György pilisi kertésszel

„Növesszen a föld növényeket: füveket, amelyek magvakat hoznak, és különféle gyümölcsfákat, amelyek gyümölcsöt teremnek, és majd abban magvak lesz a földön. És úgy történt. [...] És látta Isten, hogy ez jó.” (Móz 1,11) A teremtés hajnalánál nem lehetett ott az ember, de vannak szerencsések, akik hivatásuk révén tanúi lehetnek ennek a csodának. Pálincás György egy közülük. Kárnyáczki Eszter lelkesítő ajánlására – és kíséretében – érkeztünk a pilisi Séf Kertjébe. Gasztrosorozatunk új állomásán bemutatjuk, honnan kerülnek a Michelin-csillagos éttermek tányérjaira a szép, ehető növények, de a boldogság egyik arcát is megláthatjuk.

Akora őszi napsütésben a családi ház teraszán burjánzó növények tűnnek fel először, majd a házigazda mögött a két nagy fóliaház. Sok apró lakója van. Rögtön kiderül ugyanis: az evangélikus természetű „gyermeküként” tekint a növényeire.

Pálincás György harminchat éve végzett kertészként. „Mindig virággal szerettem volna foglalkozni – kezd bele a történetébe –, 1990 óta vagyok magánvállalkozó. Primőr paprikával, paradicsommal, salátával, cserepes fűszerekkel és persze virágtermesztéssel kezdtem. Tíz

éve a legjobb barátom – aki érdeklődik a gasztronómia iránt, és azóta is társam a vállalkozásban – hívta fel a figyelmemet: itt a gasztronómiai forradalom! Ez trend lehet, érdemes megpróbálkozni vele!” Pálincás György eleinte szkeptikus volt. „Mit lehet ebből a sok kicsi valamiből kihozni?” De kísérletező kedve győzött: hazánkban ő lett az úttörője e speciális ágának, a mikrozöldek termesztésének. „Amikor az első csomagot elvittük a Costesbe és az Onyxba [*Michelin-csillagos fővárosi étterem – a szerk.*], a séf azt kérdezte: hol voltatok idáig?! Akkor esett le, hogy mégiscsak van ebben fantázia. Ekkor született meg a Séf Kertje” – összegzi az idevezető utat. ►

Séta az újszülöttszályon

Igen kényes és igényes munka ez. „Úgy szoktam mondani: olyan, mint a koraszülöttszály a kórházban. Pici növényekkel dolgozunk. Sokkal sérülékenyebbek, jobban ki vannak téve minden veszélynek, nagy odafigyelést igényel, hogy jól érezzék magukat. Óvjuk őket a tűző naptól, vagy éppen befűtünk, hogy meg ne fázzanak, és mindenből a legjobbat adjuk nekik. Mint az újszülötteknek.”

Elindulunk a jól felszerelt „inkubátorban”: a növényházban. Automatikusan bekapcsolódó lámpák és fűtés – a modern épületben télen is plusz 18-20 fok van –, önzezréssel nyíló tetőszellőzés. Első utunk a munkatérből, ahol a vetés történik, a csirakamrába vezet. Hűvös és sötét van, csak a lámpák adnak hőt és fényt. A csepp kis növénykezdemények pár napot töltenek a csiráztatóban, az apróságok itt kelnek életre. „Felemelik a kis fejüket, sziklevelük nő, s akkor már visszük ki őket a természetes fényre” – avat be minket a szakember.

Egy héten négyszer vetnek és szállítanak: a teremtés kis körforgása folyamatos. Fontos, hogy előre kiszámíthatóan, megfelelő méretben készüljenek el a ter-



mények, a megrendelő étterem igényei szerint. A *fine dining* [minőségi gasztronómia – a szerk.] esetében az is szempont, hogy a díszítő fűszer ne takarja el az ételkompozíciót.

Pálinkás György a guruló asztalok között sétálva mutatja büszkeségeit. „Nyáron árnyékolunk, télen többet világítunk, nagyon vigyázunk rájuk. Ez a lila retek ma került ki a csirakamrából. Meg lehet kóstolni” – nyújtja felénk. Van itt azután cékla, bíborlevél, káposztafélék, vízitorma, bordáskel, mizunafélék; színes növénykéek sorakoznak alumíniumtálcán.

Odébb koriander, kömény, borsó, zöld és lila bazsalikom, sárgarépa, cékla, madársóska – mind miniatűr – és egy érdekes növény a szántóföldekről: a ballagófű. „Nem karakteres, inkább olyan zöld íz, de roppanós, nagyon szépen mutat a tányéron” – magyarázza. Mindig kísérletezik valami újjal, izgalmas figyelni a növénykéek viselkedését. Negyven fölött van a budapesti éttermek száma, ahová szállítanak: top 10-ben lévők, Michelin-csillagosok asztalára is kerülnek féltett kincsei. Hat alkalmazott dolgozik a jól felépített csapatban.



Ékszerszerű szépség

A cukrászatban a citromfű mellett bazsalikomot, mentát, borágóvirágot, kristályvirágot is felhasználnak. Hogy van-e kedvence? „Hát melyik gyerek? – nevet, de már mutatja is: – A kristálylevél.” Fonákján – nevéhez illően – „valódi” kristálycseppek csillannak meg a szeptember eleji napfényben. „Az Úristen oly gazdagon alkotta meg a világot, hogy még egy ilyen növény levelének fonákját is ékszerként csillogó sejtekkel díszítette fel” – mondja.

Átsétálunk az ehető virágokhoz: kevesebben vannak, de szemet gyönyörködtetők. „Az idei nyár forró volt, a borágóvirág elpusztult, szegénykém, a babunk pedig úgy döntött, hogy nem virágozik” – mutat körbe, és szemével is megsimogatja övét. Sarkantyúvirágot nyújt: szára finom, tormás ízű. Az Alpokban a parasztkertek fő növénye. A kártevők elleni védelemre térve megtudjuk, hogy bár a Séf Kertje nem biogazdaság, de kényesen ügyelnek a szermaradékmentes technológiára. Itt zsenge növényekről van szó, amelyeket pár nap után fogyasztanak is, nincs kompromisszum!

A munka sok kockázattal jár. „Ha túlöntözünk, nem jól számítjuk ki a vetési időt, kevés vagy sok a fény, jöhetnek gombabetegségek, rovarok – bárhol el lehet rontani. Néha beüt a krach, de eddig mindig talpra álltunk.” Sikere, ha étteremben találkozunk mikroözdjeivel, lát egy szép ételfotót, vagy a séf elismerést kapott. „Akkor megmutatjuk a dolgozóknak is, és együtt örülünk.”

Biblia a nagymamától

A növényházi séta után a teraszon folytatjuk a beszélgetést hitről, hivatásról. Pálincás György anyai nagyapja parasztember volt. Mintaadó ember – ahogy mondja. Földjei, lovai voltak. „Mellette nőtettem fel. A Norton-kút tövében ülttem, és a történet szerint a kismalacok kivették a kezemből a zsíros kenyeret. Láttam elleni tehenet, az, hogy a melegágyba tapossuk bele a trágyát, teljesen természetes volt.”

Pilis őslakossága betelepített tótokból áll. A 18. században érkezett evangélikus tótok leszármazottja Pálincás György is: „A dédszülőlkig visszamenőleg evangélikus vagyok. Dédnagyapám

csak tótul beszélt, nagyszüleim vegyesen használtak magyar és tót szavakat. A konfirmációra Bibliát kaptam a nagymamától, az első oldalon ott van a bejegyzése: »Legyen útmutatód...«»

Pálincás György ahhoz a szerencsés generációhoz tartozik, amelyet Tóth Károly tiszteletes és Keveházi László nyugalmazott esperes konfirmált. A gyermekévek hitelményei maradandók: „Baráti társaságunkban néhányan együtt konfirmáltunk, negyven éve ápoljuk a kapcsolatot. Ilyen formáló hatása volt a lelkészeknek, a templomi légkörnek. Azt éreztük: ez a templom a miénk.”

Az első imádságokat – ahogy az lenni szokott – a nagymamák tanították unokáiknak. „Nagyanyám a munkához kezdve, lovas kocsira vagy később autóra ülve mindig fohászzkodott: Istenem, segíts!”



FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Későbből a lelkész házaspárt, Krámer Györgyöt és Pángyánszky Ágneszt említi, akik nagy hatással voltak a pilisi közösségre. Most Kárnyáczki Eszter és Szöllősi István Sándor szolgálatában bízik a férfi: a fiatal lelkész házaspár második éve van itt, immár beiktatva.

„Én itt kint teljesen az Isten kezében vagyok. Annyira közvetlen a kapcsolat a természettel, a világgal, Istennel... Nem tudom elszeparálni magam. Ha süt a nap, süt; ha fúj a szél, fúj. Tényleg csak azt tudjuk mondani: Istenem, segíts!”

A közösség formáló ereje meghatározó az életében: „Fontos, hogy tudjunk egymásban hinni, bízni, egymásnak segíteni. Mi, tótok eleve bizalmatlanok vagyunk, de ha tudjuk, hogy mi, pilisi evangélikusok egy csapat vagyunk, egy család, amit lehet, megtesszük. Örülök, hogy a fiam, Gergő a pilisi evangélikus ifjúság egyik legaktívabb tagja.”

Hitéről, Istenhez való viszonyulásáról kérdés nélkül is megragadóan vall: „Itt, kint a kertben sokszor nem tudunk magyarázatot a történésekre. Csak ennyit: akkor ezt te akartad így. Ha kár ér minket, tönkremegy a munkánk, annak valami oka van. Elrendezzük. Úgy döntött, és én elfogadom. Lehet, hogy egy hónap, lehet, hogy sok év múlva fogok rájönni, Isten miért úgy tett, amint. Mert akkor az nem lett volna jó, és ő azt akarta: tanuljak belőle.”

Pálincás György összefogáspárti: tevékenyen részt vesz Pilis közösségi életében. Fontosnak tartja a fiatalok szemléletformálását. Legújabb dédelgetett terve, hogy tájházat alakítsanak ki a városban, és evangélikus fiatalok rögzítsék az idősek emlékeit, a régi recepteket, a paraszti élet tevékenységeit.

„Ne értsen félre senki, nem érzem Istennek magam, de a teremtés a legnagyobb örömöm. Ha elvetek egy szem magot, az ki fog kelni, virágot vagy lombot hoz, odaadom valakinek, és az boldog lesz! Megeszi, ízlik neki, és jóllakik, vagy megszagolja, elülteti a kertjében, és gyönyörködik benne. A paradicsomunkból évente vagy száz tövet szétosztogatok. Tegnap is találkoztam valakivel, aki áradott, hogy milyen finom. Egy néinek szaporítottam belőle, ide, az öntözőcső mellé dugtam le, és megmaradt. Azóta is terem nála. Ennél nagyobb örömet mit akarhat az ember?” – mondja Pálincás György, és közben a növényházak felé tekint.

Túllát az életre nyújtózkodó kis kezdeményeken: azt a szeretettel teli, óvó kezdet látja, amelyben mi is mind ott vagyunk.

■ S-K. D.

Egy vérbeli muzsikus

Weltler Jenő és a temetési kórus

A többértelmű alcím utalni szeretne az egyházzeneész alkalmi célzatú kis kórusműveire, a ma már nem létező, általa összetartott férfi-kamarakórusra és a temetési éneklésről vallott felfogására is. Weltler Jenő (1909–1992) a hazai lutheránus egyházi zenélés egyik legjelentősebb alakja volt, s életműve Johann Sebastian Bach hazai recepciójának és népszerűsítésének terén mindenképpen hézagpótló. Munkássága messze meghaladja e rovat kereteit. Van azonban életművének olyan szelete, amely kevésbé ismert, pedig nagyon üdvös lehet fölidézni.

A Lutheránia énekkar köztisztvisletben álló karnagya szíve és lényege szerint mindig megőrizte kántortanítói örökségét: megváltozott körülmények között és a neki adatott талант mértéke szerint vitte tovább elődei munkáját. A sokszázados, eltűnő hivatás még egyszer, különös erővel lobbant föl benne. A kicsit éppúgy komolyan vette, mint a nagyot, s kántortanítói öröksége, a bensőség és a tisztességtudás az egyszerű temetési szolgálatok során talán még inkább érvényesülhetett, mint a háromezer ember előtt felzengett *Máté-passió* vezénylese közben a nyíregyházi evangélikus Nagytemplomban.

A koráléneklés hagyománya

Amikor korálletéteket készített, vagy akár önálló kis kórusművet írt, szolid, de megvalósítható célt tűzött maga elé: elfogadható minőségű alkalmi zenét kívánt megszólaltatni. Jó arányérzéke és a hazai evangélikus közösség (amely az ő számára még létezett) temetési, éneklési szokásainak mély ismerete, értése, élése lehetővé tette számára, hogy e bölcsen szerény szándékot úgyszólván tökéletesen megvalósítsa. Bach korálharmonizálásai a vérében voltak, de a kései romantika vagy a kortárs magyar kórusirodalom sem hagyta érintetlenül. Így születtek azok a kis feldolgozásai, letétjei, amelyek évtizedeken át szinte hétről hétre felhangzottak a főváros temetőiben.

Weltler Jenő számára természetes volt, hogy a lutheránus ember zenei anyanyelve a – szűkebben vagy tágabban értett – korál. Az is nyilvánvaló volt számára, hogy az eredeti dallamok

– reneszánsz tánc, mesterdal vagy kora barokk ária – a gyülekezeti éneklésben korán elveszítették eredeti ritmusukat, s egyenletes, lépegető változatuk alakult ki. Azonban ezt a változást a karnagy úr

Weltler Jenő számára természetes volt, hogy a lutheránus ember zenei anyanyelve a – szűkebben vagy tágabban értett – korál.

nem torzulásnak, hanem fejleménynek, a súlyos, áradó gyülekezeti éneklés történetileg nagyon érthető velejárójának tekintette, s a kiegyenlített változatot olyan szuverén dallamnak fogta föl, amelyre a hitelesítő pecsétet minden lutheránus kántorok idolja, Johann Sebastian Bach már több mint két évszázaddal korábban ráütötte. Így Weltler Jenő számára a kiegyenlített éneklés sohasem volt kérdéses: vérbeli muzsikusként ő egyedül a megszólaltatás minőségére ügyelt.

A kamarakórus kialakulása

A fővárosi temetésekén már akkoriban szembesülnie kellett a gyülekezet nélküli protestáns szertartás monotóniájával és vérszegénységével, de a maga helyén, a maga lehetőségei szerint mindent megtett azért, hogy a helyzet nyomorúságán legalább némileg enyhítsen. Lényegében alkalmi emberekkel, de létrehozta és évtizedeken át eredményesen működtette öt-

tagú férfi-kamarakórusát, amellyel – talán ezt is meg lehet említeni – nagyon-nagyon szerény díjazás ellenében hóban-sárban járta a temetőket. S mivel egy kamarakórus egyszólamú, *unisono* éneklése talán mégis vérszegénynek tűnhetett volna, a karnagy megírta azokat a – többnyire három- vagy négyszólamú – letéteket, harmonizációkat, amelyek által az evangélikusság ismert és szeretett dallamai jól hangzó, telt akkordokkal, de érthető szövegmondással szólalhattak meg a ravatal mellett. E letéteket a szerző – a könnyebb használhatóság érdekében – önálló kartonlapokra

másolta-másoltatta, s így maradtak fenn a Lutheránia énekkar kottatárában.

Weltler Jenő praktikumára és szerénységére jellemző, hogy saját nevét nem is tüntette föl a kéziratban. Így végeredményben bizonyíthatatlan a szerzőség, s csak a körülmények ismeretében és a karnagy elejtett megjegyzéseiből lehet vélelmezni, hogy az evangélikus korálok harmonizációja – zömében vagy egészében – tőle származik. Az „evangélikus” jelző azonban itt nem szószaporítás: Weltler Jenőt szerették, becsülték, s így viszonylag gyakran hívták református temetési szolgálatra (ritkán katolikusra is).

Az ismert református zsolnárok, temetési énekek (*Tebened bíztunk; Mint a szép híves patakra; Nincs már szívem félelmére; Ó, áldandó Szentháromság; Egyedüli reményem*) harmonizációja, szerzősége azonban más ügy, s talán ugyanez a helyzet a katolikus eredetű *Ments meg engem, Uram* s a ma már felekezetiközi protestánsnak nevezhető *Megyek már, ó, Uram* esetében.

FOTÓ: MTI



Bartókné Pásztory Ditta temetése Farkasréten 1982. december 2-án. Keresztury Dezső búcsúztat, közelében Luther-kabátban Koren Emil esperes. Kettejük között látszik Weltler Jenő szembenéző arca, kissé hátrább a kamarakórus tagjai láthatók

A többségi evangélikus temetéseken mindig három énekszám hangzott el: a szertartás kezdetén, az igehirdetést követő ima után, majd az elföldelés, illetve az urnaelhelyezés közben.

A temetési énekek gyakor és ma

A karnagy mindenkor határozott, de nagyon diszkrét kézmozdulattal adta meg a jelet, tudatosan kerülve a széles mozgást. A ravatalozó szűk terében az éneklést is visszafogta, csöndes, vallomásszerű megszólaltatásra törekedett. A szabad térben, a sír vagy az urnafal mellett már erőteljesen, de mindig mértéktartással szólalt meg a kórus. Így egy jól értett alkalmasság nemcsak az énekek kiválasztásában, hanem az egész éneklési módban érvényesült.

Mivel Weltler Jenő hagyománytisztelő ember volt, akár meglepő lehet,

hogy az evangélikus gyászszertartások nem korállal kezdődtek. Minden alkalommal a keresztyén temetés ószövetségi *locus classicus*a (Zsolt 31,6) csendült fel Weltler Jenő saját, szépen hangzó, szövegében is jól érthető megzenésítésében. Mindössze néhány ütem: „Kezetre bízom lelkemet, te váltasz meg, ó, Uram, hűséges Istenem.” A karnagy jól tudta, hogy ebben az esetben az ige tömörségével, súlyával aligha versenyezhetne korálvers. A két további énekszám azonban már mindig korálharmonizációk formájában hangzott fel: *Áldlak, Jézus, hív barátom; Hazavágyom; Krisztus, te vagy életem; Én Istenem, én bűnös ember; Elvégeztem életemet; Az én időm, mint a szép nyár; Ki tudja, mily közel végórám; Már búcsút veszek tőled; Uram, ó, add, ha vándorutam; Jézus én bizodalمام.*

Valószínű, hogy e tíz ének Weltler Jenő nyugat-dunántúli kötődését is jelezte.

Bár közülük szabadon választott, a sírnál mégis a *Krisztus, te vagy életem* öt strófáját részesítette előnyben – talán ebben is nyugat-dunántúli szokást követve.

Korunkra jellemző veszteség, hogy e kulturált, jól énekelhető – és nagyon evangélikus – letétek, amelyek a Kádár-Káldy-korszakot még végigkísérhették, mára már elhallgattak a főváros temetőiben: egyfelől gyérül a hagyományos temetés, másfelől pusztul az evangélikus identitás. Zeneértő és -szerető embernek azonban elég egyetlen pillantást vetnie (például) az *Áldlak, Jézus, hív barátom* letéjtjére, máris észreveszi, milyen szépen ívelő, önmagában is élvezhető basszus dallamot hagyott ránk – örökségül? – Weltler Jenő.

■ MÁNYOKI JÁNOS

A szerző az Evangélikus Országos Könyvtár tudományos főmunkatársa

Színházi kínálat

Indul a 2019–2020-as színházi évad, ezért olvasóinknak az első premierek közül válogattuk ki a legfigyelemreméltóbbakat a budapesti bemutatók közül. A színházi palettán szerepel látványos dráma, klasszikus operett, filmfeldolgozás és egészen frissen írt színdarab is.



FOTÓ: SZKÁROSSY ZSUZSA

A nagy Gatsby – Vígszínház. A világhírű kultikus regény titokzatos szereplői most a Vígszínházban is életre kelnek. Gatsby, a titokzatos múltú aranyifjú fényűző világot teremt maga körül, hogy így szerezzé vissza élete nagy szerelmét, Daisyt. Az előadás látvány- és mozgásvilága egészen különleges, Hollywood aranykorát idéző. F. Scott Fitzgerald műve nyomán a színpadi változat zenéjét Kovács Adrián komponálta, szövegkönyvét Vecsei H. Miklós írta, dalszövegeit Vecsei H. Miklós és ifj. Vidnyánszky Attila jegyzi, aki egyben az előadás rendezője is. A színészválasztás is parádés, a Vígszínház olyan ifjú tehetségei játszanak a színpadon, mint Wunderlich József, Ember Márk, Szilágyi Csenge, és külön öröm, hogy főszerepben látható Waskovics Andrea is, aki ezzel a szereppel teszi le végre névjegyt Budapest legnagyobb teátrumában.

Rocco és fivérei – Nemzeti Színház. Luchino Visconti azonos című filmjének forgatókönyve alapján a darabot Vidnyánszky Attila, a teátrum igazgatója rendezte. Visconti 1960-as filmjének elnevezése nem

véletlenül hajaz Thomas Mann *József és testvérei* című regényéére. Rocco Sotellaro dél-olaszországi költő, aki az ott élő nép életét és hagyományait énekelte meg, és jelentős hatással volt Viscontira. Boldogság, megélhetés, érvényesülés – ezt reméli Vincenzo, Simone, Rocco, Ciro és Luca, az öt Parondi fivér. Apjuk halála után határozna úgy, hogy anyjukkal délolasz falujukból a dinamikus fejlődő Milánóba költöznek valamikor az 1950-es évek elején. Egy család, amelynek boldogulását az elköltözés, a sorsral való szembeszállás, a harc és a visszatérés reménye határozza meg. Együvé tartozás, küzdelem a fennmaradásért, a boksztér és az edzőterem, a szerelem, a fivérek egymás iránti szeretete, illetve a közöttük óhatatlanul kialakuló versengés és nem utolsósorban a szülőföld utáni vágyakozás teremt meg azt a drámát, amely e történetet egyetemessé teszi.

Kertész utcai Shakespeare-mosó – Örkény Színház. A különleges című előadás történetéről egyelőre még nem sokat tudni, de a szereplők nevéből – Tybalt, Mercutio, Kapulek, Kapulekné, Montág, Montágné, Júlia, Rómeó – kitalálható, hogy a klasszikus dráma, a *Rómeó és Júlia* átíratára számíthatunk, amelyet Bodó Viktor és Závada Péter közösen jegyeznek. Előbbi a darab rendezője is. A két fiatal szerelmezt Kókai Tünde és Patkós Márton alakítja, a főbb szerepekben pedig ismét az Örkény Színház kiváló tagjai lesznek láthatók: Nagy Zsolt, Polgár Csaba, Hámori Gabriella, Csujá Imre, Takács Nóra Diána és Gálffi László.

GreCsó Krisztián: Megyek utánad – Júnyai Inkubátorház. Hogyan is lehetne jobban elmesélni egy ember életét, mint a szerelmei történetén keresztül? Erre és saját boldog-boldogtalan pillanatainkra, éveinkre gondolunk, miközben Daru történetével ismerkedünk. GreCsó Krisztián 2014-es nagy sikerű regényének főhőse leltárt készít. Miközben fölidézi korábbi kapcsolatait, önmaga régi verzióit, önvizsgálatot tart, megrajzolja saját önarcképét. Az emlékezés pedig nemcsak keserű nosztalgizálás, hanem a homályos múlt és a vágyott jövő bizonytalan kimenetelű küzdelme. Amikor pedig kész a leltár, lehet továbblépni. Vagy mégsem? Sokszor igaz GreCsó Krisztián mondata: „Az akartam lenni, ami csak akkor vagyok, amikor majd az akarok lenni, ami akkor voltam.” Az előadás rendezője Dékány András.



A királyi úton – Katona József Színház.

Elfriede Jelinek osztrák kortárs szerző darabja – Máté Gábor rendezésében – valójában Donald Trumpról szól (bár a neve egyszer sem hangzik el), valamint a populizmus térhódításáról, a mai világ amorális diktátorairól, illetve arról a tehetlenségről és tanácstalanságról, amelyet a szerző a világ állapota láttán érez. A királyt ünnepli a tömeg, ám a megválasztásával olyan erő szabadul el, olyan világnézet nyer ismét létjogosultságot, amely szükségszerűen gyűlölettel, dühvel és erőszakkal párosul. Olyan világ jön létre, amelyben az igazság és a hazugság egyenértékű, nem hallatszanak a gondolkodók szavai, az értelmiség tehetetlenül figyelni az ostobaság és az erőszak robbanásszerű terjedését. A királyi út egyszerre keresztút, zsákutca és válaszút, ahol az dől el, hogyan élünk majd a jövőben.

Fehér szalag – Katona József Színház.

A Michael Haneke Oscar-díjas rendező által írt és német gyermekmeseként aposztrofált bűnügyi történet 1913 közepén játszódik egy északnémet főúri birtokon. Az Ascher Tamás rendezte darab cselekménye több szálon fut. A rejtélyes esetek mozaikjait a falu jó szándékú tanítója próbálja összeilleszteni egyre fokozódó gyanúja alapján. Haneke résnyire nyitja az ajtót. Sohasem mutatja meg az egész képet, csak a részleteit, vagy ami még pokolibb, zárt ajtók mögül halljuk a kiszűrődő zajokat. Egyszerre misztikusan hátborzongató és kényelmetlenül ismerős. Ránk van bízva, mennyit bírunk el a mások vagy épp a saját bűneinkkel való szembesülésből. A bűnért jár a büntetés. De mi történik, ha valaki szó szerint veszi a törvényt, Isten jobbkézének képzelni magát, és büntet?

Csárdáskirálynő – Budapesti Operettszínház.

Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház igazgatója először rendez operettet. Kálmán Imre halhatatlan remekművét hármass szereposztásban láthatja a közönség. A különlegesen gazdag látványvilágú produkció visszanyúl a sok átdolgozott megélt mű eredeti, 1916-os, Gábor Andor-féle magyar változatához. A darab főúri, bohém szereplőivel, szerelmi bonyodalmaival és fülbemászó dallamaival maga volt és lett a könnyedség emlékműve, ugyanakkor megjelennek benne a történelmi Magyarország, az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlásának viharfelhői is.

**Love Letters (Szerelmes levelek) – Centrál Színház.**

Albert Ramsdell Gurney különös színművének témája egy férfi és egy nő öt évtizedet felölelő levelezése. Melissa és Andy naiv kisgyerekként kezdenek levelezésbe, és bár az évek, évtizedek egyre telnek, ők nem hagynak fel ezzel a szokásukkal: írnak, írnak, írnak – örömről, bánatról, szerelemről, életről, halálról. Bár a Vígszínház előadása negyed évszázaddal ezelőtt nagy siker volt, Magyarországon először a Centrál Színházban szólal meg a mű a szerző, A. R. Gurney eredeti szándékai szerint: a levelet minden este más-más színészpáros olvassa fel, így minden élmény spontán, egyszeri és megismételhetetlen lesz. Az előadást Vámos Miklós fordította, színpadra pedig Puskás Tamás teátrumigazgató állítja.

Deres Péter – Vidovszky György: PIN:OKKIO – Pesti Magyar Színház.

Ha Carlo Collodi a 21. században írta volna meg Pinokkió történetét, akkor valószínűleg a kisfiú nem fabábu lenne, hanem egy kis robot. Carlo Collodi meséje és Monori András ötlete alapján a Pesti Magyar Színházban ezért egy zenés robotjáték valósul meg a színpadon. A Vidovszky György rendezte előadásban Geppetto – magányának enyhítésére – létrehozza a szerkezetet, természetesen korántsem gondolva arra, hogy az majd életre kel. Egy éjjel megtörténik a csoda: a tókéletlen berendezés megelevenedik, és elindul a kalandok sora. Tévés tehetségkutatón, játéktermen és gyerekkereskedőkön keresztül vezetnek a bonyodalmak, míg végül a történet boldog véget ér.

■ K. B.



Lármás prófétálás?

Konferenciakötet Ferenc pápáról

„A jelenkor egyházában először történt meg, hogy egy perifériáról származó szemlélet és magatartásmód képviselője a központba jutott” – fogalmaz a Ferenc pápa és az ő ideje című kötet szerkesztője, Andrea Riccardi arról, hogy mit jelent a 21. században Ferenc pápa személye és tevékenysége. Mit kezd a világ, a többi vallás és a római katolikus egyház az első pápával, aki az amerikai földrészről származik; egyúttal az első olyan egyházfővel, akit már a második vatikáni zsinat után szenteltek pappá? – erről is szól a Súlyom László korábbi köztársasági elnök fordításában megjelent kiadvány.

Andrea Riccardi történészprofesszor, a Szent Egyed Közösség alapítója, politikus 2017 végén Rómába szervezett konferenciát: az egyház életével foglalkozó teológusokat, történészeket és újságírókat kért fel, hogy elemezzék Róma jelenlegi püspökének kérdésvetéseit és az ezekből következő egyház- és világlépet.

A Bencés Kiadó gondozta kötetben olvasható tanulmányok lényegében megállapítják, hogy Ferenc pápa megválasztása – a korábbi válsággal ellentétben – egy új, a világra nyitott, a nélkülözők, a kitaszítottak, az elfelejtettek mellett kiálló, az evangéliumi úton járó egyház képét mutatja. A könyv szerkesztője szerint Ferenc pápa prófétai utat választott, amely egyrészt az egyház „felrészését”, másrészt a folyamat ellenzőinek egyre erősebb hangját eredményezi: „A prófétálás zajt csap, lármás, egyesek »ramazurit« mondanak. De valójában az ő karizmája az, hogy kovász legyen: »a prófécia az evangélium szellemét hirdeti.« Átlépni a kisebbségi egyház határait, eljutni a »néphez« – ez Bergoglio világos elképzelése. De ez egyben egy »nép« megformálását is jelenti.”

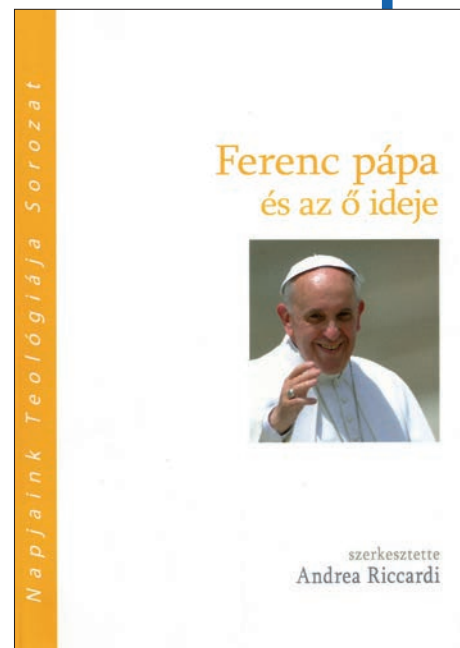
A könyv kísérletet tesz arra, hogy tágabb horizonton vizsgálja Ferenc pápa személyiségét és hatását. Betekintést nyerhetünk az észak-amerikai és a latin-amerikai katolikus életébe, megismerhetjük az argentin katolikus egyház közelmúltját is. Értesülhetünk a kínai és az afrikai kereszténység jelenéről, olvashatunk a keresztény pártok létjogosultságának kérdésköréről vagy arról, hogy milyen feszültségek húzódnak Ferenc pápa meglehetősen újszerű kormányzása és a Római Kúria elképzelései között.

Utóbbival több tanulmány is foglalkozik, amelyek alapvetően a pápai reformszemlélet hosszú távú hatásait és lehetőségeit is feszegetik. Ugyanakkor éppen ezzel kapcsolatban érezhetünk egy hiányosságot is: az elfogultságtól nem mentes előadások között ugyanis Ferenc pápával szemben kritikus hang lényegében nem kerül elő.

Külön előadás foglalkozik a pápa és az ökumené kérdésével. „Ferenc pápa ökumenizmusáról beszélve azonnal szembeötlik a pápa eredetisége: ő a találkozások pápája” – fogalmaz Walter Kasper. A teológus, bíboros, aki több – magyar nyelven is elérhető – kötetében is foglalkozik az ökumené kérdéseivel, megállapítja, hogy a második vatikáni zsinat óta a felekezetek jelentős lépéseket tettek az egymáshoz közeledés tekintetében.

Mélyreható elemzést tár az olvasó elé a kereszténység és az iszlám viszonyáról Marco Impagliazzo. A jelenkori történelmet előadó egyetemi professzor többek között így fogalmaz: „A vallásokkal s így az iszlámmal való párbeszéd Ferenc pápa számára nem valami »békülékeny szinkretizmus« s nem is »diplomáciai nyitottság, amely igent mond mindenkinek, csak hogy elkerülje a problémákat«, hanem eszköz, hogy »fölkeltse a szeretetet ott, ahol gyűlölet van, és a megbocsátást, ahol sérelem ért valakit.«” Impagliazzo arra is kitér, hogy Róma püspöke egyik vallás esetén sem tartja elfogadhatónak az erőszakot.

Armand Puig i Tàrrach Az egyház és a szegények című tanulmányában rámutat, hogy Ferenc pápa „a szegényeket szolgáló szegény egyházat hirdeti”, amely szamaritánus és irgalmas. A barcelonai



Ferenc pápa és az ő ideje. A kereszténység Jorge Mario Bergoglio idején. Szerk. Andrea Riccardi. Pannonhalmi Főapátság Bencés Kiadó, 2019. Ára 4500 forint.

Ateneu Universitari Sant Pacià rektora hangsúlyozza, hogy Ferenc pápa a világ egyik vezető személyiségeként sok mindenkihez tud jól szólni, de különösen a szegények nyelvét gyakorolja: „Elkötelezettségét kimutatta a menekülteknek, a hajléktalanoknak, a kizsákmányolt és bántalmazott gyermekeknek, a visszaélések áldozatainak, a betegeknek, a munkanélküli fiataloknak és a rabszolgaságba taszított nőknek.”

A kötetben nemcsak a római katolikus egyház jelenéről és közelmúltjáról olvashatunk, hanem a mai kereszténységet érintő globális kérdésekről is. Mert igaza van Agostino Giovagnoli történésznek, amikor megállapítja: Ferenc pápával „egy olyan egyház képviselőjét választották meg, amely nemcsak saját magával törődik, hanem megszólítja a kortársakat, és szembenéz a 21. század problémáival”.

■ G. Á.

Égi és földi nyomok Boldogasszony csipkeruháján

Szemlélve-ízelve az ország tortáját

A Magyar Cukrász Iparosok Országos Ipartestülete idén tizenharmadik alkalommal hirdette meg az „ország tortája” versenyt. A kitüntető címet ezúttal Tóth Norbert dunaföldvári cukrászmester málnaalapú alkotása, a Boldogasszony csipkéje nevet viselő torta kapta, amelyet Magyarország „születésnapján”, augusztus 20-án mutattak be. Országszerte számos cukrászdában kóstolható az ínyencség, amely a gasztronómiai mellett kisebb esztétikai utazásra is hív.

Miután a tavalyi győztes Komáromi kisleány „által ért a Dunán”, idén egy asszonyi példaképre, a katolikusoknál szentként tisztelt Máriára, Jézus anyjára utal a pompás málnakrémes sütemény elnevezése. Gellért püspök az egykori ősmagyar hitvilág jóságos mennyei asszonyaként írta le a Boldogasszonyt, akinek kultuszát aztán magába építette a katolikus egyház, az elnevezést Máriára alkalmazva. A Boldogasszony-tisztelet sok érdekes teológiai kérdést is felvet, de még inkább gazdagságával gyönyörködtet. Mária a népi vallásosság jelentős alakja, személyéhez számos legenda, ének fűződik. Egy moldvai bölcsődalban például Mária így altatja fiát, akinek pólyáját nem díszítette csipke: „Kebelembe vetnék ágyat, gyöngyvirágom, / Lelkem lenne lakóházad, aranyágom.”

Ha nem járunk is az eltűnt idő nyomában, Proust világhírű regényfolyamának emblematisz madeleine-süteményes jelenetét valamiképp mindannyian újraéljük, és új tartalommal töltjük meg akkor, amikor teljes lényünket átadjuk bizonyos kulináris örömeknek. És a hangsúly ismét csak az önátadás mértékén van – bele merek-e menni abba a világba, amelyet az elem helyezett kis világdarab előttem feltárni igyekszik? Megnyílok-e érzékszerveimmel a találkozásnak? Ha a válasz igen, könnyen lehet, hogy az eltűnt idő nyomára bukkanunk a *Boldogasszony csipkéjét* fogyasztva is.

Az ünnepi fogás fogyasztását azonban bizonyos külső körülmények alaposan megzavarhatják, adott esetben ellehetetlenítve a boldogító találkozást amaz eredeti, „istenanyai” csipkével. A Jégbüfében a *Boldogasszony csipkéjét* kóstolva nem kinyílik és megfényszered, hanem elhomályosul és elnehezül a világ. Mint kiderült,

ez azért lehetséges, mert az idei „szent”, azaz – az országtorta-konceptió szerint – megmásíthatatlan győztes receptet egyes



cukrászok, az idővel vagy az alapanyaggal spórolva, önkényesen a saját képükre formálják. Megszomorítva a büszke Boldogasszonyt és az ő csipkéjének szelét ünneplés keretében megérinteni igyekvő, eszményi süteményre áhító népet.

A jó országtorta legfőképpen recepthű kell legyen, tudhatjuk meg egy internetes országtortateszt kiértékeléséből. Mindenben a készítést vállaló cukrászda felel az eredeti torta jó hírnevéért. A *Boldogasszony csipkéje* esetében alapvető elvárás,

hogy a torta ízében a málna domináljon, a málnás krém könnyű és ne zsíros érzetű legyen, a bazsalikom díszkréten, friss, zöldfűszeres ízében jelenjen meg, az alsó piskóta alatti fehér csokoládés rétegben pedig roppannia kell a *liofilizált* (azaz fagyasztva szárított) málnás rétegnek.

Ki gondolta volna, hogy a cukrászmesterségben is mennyire alapvető az alázat? Hogy ne a saját feje után menjen az ember, hanem tartsa be az eredeti al-

kotói elgondolásokat. És hogy a befogadói oldalon is egy finomságnak mennyi további finomsága lehet. Az íz világnézeti kérdés, nem vitás, az ízelet világerzetet ad – kinek milyet. Akinek nem inge, ne (v)egye meg a Boldogasszony csipkéjét, de ha a kóstolás mellett dönt – legyen bár a maga módján vallásos vagy protestáns –, szívében legyen hű a teremtett világ egyik csodájához, a málnához és annak nagyszonyához.

■ KINYIK ANITA

Az aggodalom szétforgácsolja erőinket

Meditáció a teremtés hetére



Ima. Istenem, te eteted az ég madarait, öltöztetted a rét liliomait. Add meg nekünk azt a bölcsességet, hogy ne vesszünk el aggodalmaink kínzó rengetegében, hogy a mára és a holnapra is, a jelenre és a jövőre is a te ajándékként tekinthessünk. Erősítsd meg bennünk a Lelked által adott reményt, hogy ne bénítson meg minket az aggodalom, amikor kénytelenek vagyunk belátni világnk ökológiai állapotának romlását, melyet mi okozunk. Segíts, hogy tanuljunk az ég madaraitól és a rét liliomaitól, hogy ezzel a bizalommal élhessük életünket – hálával és felelősséggel. Ámen.

„Semmiért se aggódjatok...” (Fil 4,6a)

Az aggodalom nem szűnő szorongássá fokozódhat: nem tudjuk, mi vár ránk a jövőben, ki vagyunk szolgáltatva nálunk nagyobb erők előre megjósolhatatlan kényének-kedvének. Sorsunk bármikor rosszra vagy a jelenleginél rosszabbra fordulhat, minden óhajunk vagy akár tevőleges igyekezetünk ellenére is áldozataivá válhatunk különböző kedvezőtlen fordulatoknak. Nincs uralmunk a folyamatok felett, kiszűszik a kezünkől az irányítás.

A klímaváltozással kapcsolatos közvetlen tapasztalatok szaporodásával és a riasztó előrejelzések mind nagyobb tömegével szembeesülve bárkin eluralkodhat a gyötrő szorongás: nem tudjuk, mikor érünk ahhoz a kritikus ponthoz, ahonnan nincs visszaút, mert átléptük egy teljesen ismeretlen, kiszámíthatatlan és minden bizonnyal nem túl barátságos korszak küszöbét.

Az igazságon töprengve alapvető párhuzamokat vehetünk észre a *Filippi levél* és a *Hegyi beszédben* elhangzottak aggodalomábrázolásában. Mindkét szöveg arra int, hogy az igazán fontosra összpontosítva szabaduljunk meg attól, ami felesleges. Jézus még csak az evés és a ruházkodás szükségleteiről beszél, a fogyasztói létformában ma a végképp szétaprózódó, mesterségesen felkeltett és túltáplált igények sokasága nyit újabb és újabb kapukat a gyorsan terjeszkedő, mohó aggodalom számára, amely szétforgácsolja erőinket. Ha sikerül is az egyik szükséglet terén alkalmasszerűen megbaboláznunk az aggodalmat, egy másik irányból újra felüti a fejét, és enni kér. Környezetünk egyre sokasodó válságjelenségei, a szélsőséges időjárás okozta katasztrófák, a biológiai sokféleség látványos pusztulása, a levegő, a vizek és a talaj állapotromlása okozta vész- és szük-

séghelyzetek gyarapodása, valamint az ezekről szóló tudósítások naponta ránk zúduló áradata és az ezek alapján felvázolt riasztó jövőkép aláássa azt kényelmes és kiszámítható biztonságot, amellyel szívesen járnánk-kelnénk és cselekednénk a teremtett világban.

Az evangélium azonban rámutat: bármennyire természetesen lép is fel életünkben, Isten országára tekintve szertefoszlik az aggodalom. Elengedéséhez erre az alapvető perspektívaváltásra van szükség. Isten országába nem a „minden mindegy” csüggedtségén, sem a szorongáson alapuló teljesítménynövelésen keresztül jutunk, hanem annak az ígéretnek az örömteli elfogadása révén, hogy történjék bármi, ez a világ, ez a teremtett környezet nyer új formát abban a folyamatban, amelyet az *Újszövetség* új teremtésnek nevez. Ha képesek vagyunk elfogadni, hogy minden egyebet „ráadásul” kapunk, a környezet megóvása érdekében végrehajtott cselekedeteinket többé nem a félelem, hanem a hálás szeretet vezérelheti majd.

■ SZÜCS KINGA

Hívogató evangélikus vendégszállások

Szentgotthárdtól Nyíregyházaig

Augusztus 25-i-lapszámunkban a kevésbé ismert, ám annál melegebben hívogató vendégházakra igyekeztünk ráirányítani a figyelmet – a teljesség igénye nélkül, de azzal a meggyőződéssel, hogy ezek is helyszínei lehetnek a kiadós „asz-tali beszélgetéseknek”, a testi-lelki feltöltődésnek. Mostani összeállításunkkal vendégszobák és további szálláshelyek után jártunk.

Szentgotthárd

Magyarország legnyugatabbra fekvő városa Szentgotthárd. A vasfüggöny évtizedekig elzárta a látogatók elől a Vas megyei települést, így (legalább) természeti szépségeit érintetlenül sikerült megőrizni. A város a megye délnyugati részén, hármas határon fekszik, a szomszédban található Ausztria és Szlovénia remek kirándulóhelyeket kínál. A magyar határt sem kell átlépni azonban különböző természeti kincsek felfedezéséért: Szentgotthárd a Rába és a Lapics folyó találkozásánál fekszik. A Rába völgye, a fürdőhelyként és horgászparadicsomként működő Hár-



FOTÓ: A SZENTGOTTHÁRDI EVANGÉLIKUS EGHTÁZKÖZSÉG FACEBOOK-OLDALA

sas-tó és az őrési erdők hívogatják a kirándulni vágyókat. A város központi elhelyezkedésű gyülekezeti háza júniustól októberig várja a vendégeket, különösen is az ifjúsági csoportokat. Az evangélikus vendégek – ahogy sok más lutheránus szálláshelyen is – kedvezményben részesülhetnek. Bár a tábor befogadókészsége

egyelőre csak tizenöt főig terjed, Kollerné Loós Zsuzsanna lelkész beszámolója szerint folyamatban van további öt férőhely kialakítása. A komplett vizesblokkal és konyharészleggel ellátott nagytermet a téli időszakban gyülekezeti helyiségként használják.

Acsád

Virtuális utazásunkat folytatva továbbra is Vas megyében maradunk, annak északi részére látogatunk, a Szombathelyhez közeli Acsádra. Történelmi érdekesség, hogy Acsád lakói a 16. században evangélikusok lettek, de az ellenreformáció során nagyrészt rekatolizáltak. A megmaradt evangélikus hívek ezután Nemescsóra, majd Meszlenbe jártak istentiszteletre. Az acsádi templom udvarán lévő szállás földszinti részén két jól felszerelt szobát találhatunk, a tetőtéri nagyszoba pedig ifjúsági szállásként működik, ahol akár harminc fő is elférhet. Az étkezés a szomszédos óvodával együttműködve is megoldható, továbbá a tágas gyülekezeti termet is a látogatók rendelkezésére bocsátják. ►



FOTÓ: ACSÁDI GYÜLEKEZET



FOTÓ: VASI VIRÁG

Csákvár

Székesfehérvártól nem messze, a Vértes hegység szélén helyezkedik el Csákvár. A város evangélikus vendégházára egy helyi, az ökumenéjéjében dolgozó lokálpatrióta hívta fel szerkesztőségünk figyelmét, az interneten nem volt nyoma. Az evangélikus parókia melletti sarokház egész évben a vendégek rendelkezésére áll, bár Szebik Károly lelkész elmondása szerint amolyan átmeneti állapot jellemzi most a szálláshelyet. A státusza különlegesnek mondható, ugyanis a budapesti Deák téri gyülekezet és a csákvári gyülekezet összefogásával működik. Zászkaliczky Péter lelkész ötlete volt egykor, hogy hozzanak létre egy olyan vendégházat a térségben, amelyet a gyülekezeti csoportok rendszeresen látogathatnak. A csákvári vendégház tehát egyelőre a Deák téri evangélikus gyülekezet fenntartásában működik, rajtuk keresztül lehet csoportokkal jelentkezni. Három éven belül, a tervezett felújítást követően – a remélhetőleg sikeresen elbíralt pályázat után – viszont újra a csákváriakhoz tartozhat majd, akik büszkéek lehetnek a helyi ökumenikus összefogásra, a neves, több száz éves csákvári fazekasmesterség és népművészet hagyományaira, a településen található Esterházy-kastélyra és a Vértes természeti kincseire, köztük a Csákvári-barlangra.

Dunaújváros

Szintén Fejér megyében, annak délkeleti részén található Dunaújváros. Az egykori „acélváros” nevezetes impozáns evangélikus épületegyütteséről. A templomot

Nagy Tamás Ybl Miklós-díjas építész tervezte. Az ovális alapterületű – a tojásdad forma a végtelent és az életet szimbolizálja –, vörös téglából készült háromhajós templomhoz torony, parókia és tágas udvar is kapcsolódik. Az udvaron, ahol nyáron akár sátrat is lehet verni, játszótér is kialakítottak, és díszítő is gyönyörködteti a megpihenni vágyókat. A kiemelkedően jó akusztikájú templom kulturális térként is működik, számos komolyzenei koncertnek és kiállításnak ad helyet. Alagsorában helyezkednek el a kilenc fő befogadására alkalmas vendégszobák, amelyek egész évben várják elsősorban az ifjúságot, ennek a korosztálynak alakítottak ki ugyanis a tetőtérben egy klubszobát, ahol csocsó, biliárd, könyvtár és internet-hozzáférési lehetőség is van. A városban számtalan történelmi emlékművet tekinthetnek meg a történeti érdeklődésű látogatók, a Du-

na-part és a folyó fölött épült nevezetes Pentele híd pedig városképi látványosság, ahogy a belváros emblematis, szocreál stílusban épült lakó- és középületei is.

Mandabokor

A legmodernebb és legigényesebben kialakított vendégház mostani válogatásunkban kétségkívül az ország északkeleti felében, a Nyíregyháza központjától hat kilométerre található mandabokori evangélikus gyülekezet fenntartásában működő épületkomplexum. Zarnai Krisztián evangélikus lelkész elmondása szerint a helyi összkomfortos szálláshely egy négycsillagos szálloda színvonalának felel meg. A lelkész ugyanakkor hangsúlyozta, hogy az egyházközösség nem kíván szolgáltató, azaz turisztikai intézmény lenni, sokkal inkább hitéleti tartalmakkal és tevékenységekkel szeretné összekötni a szálláshely működtetését. Nem hirdetik és nem propagálják a mandabokori „szupertanyát”, többnyire evangélikus gyülekezetekből és kisebb közösségekből érkeznek vendégeik, de erről sem kifejezetten vezetnek statisztikát. A szálláshely egész évben várja a látogatókat hét szobával, tágas közösségi terekkel, baba-mama helyiséggel és a legkorszerűbb technikai felszereltséggel. Emellett számos sportolási lehetőséget is kínál az óriási, félhektárnyi zöld terület: kosárlabdapálya, strandröplabdapálya, pingpongasztal, játszótér, gokart szolgálja az aktív pihenést kedvelőket, valamint filagória, vagyis kerti házikó a romantikára vágyókat. Az autóval néhány perc alatt megközelíthető Nyíregyháza pedig számtalan kulturális és szórakozási lehetőség színtere.



FOTÓ: HAJDÚ JÓZSEF

Albertirsza

A főváros közelében, Albertirsán is töltekezhet év közben bármikor a lutheránus vendég, akinek nincs lehetősége az ország távolabbi szegleteinek fölfedezésére. Az Alberti Evangélikus Egyházközség vendégházában hét „általános” és négy akadálymentesített szoba található, ez utóbbi ritka és figyelemre méltó az evangélikus vendégházak között. Az étkezés megoldható a gyülekezet szeretothonának éttermében, ez is nagyban megkönnyíti a szervezést. A szálláshely hatvan férőhelyes konferenciaterme pedig szakmai programok, tematikus napok lebonyolítására is kiválóan alkalmas. A közelben strandfürdő, sportközpont, horgásztó és lovastanya is segíti a kikapcsolódást.

Kaposvár

Az egyik legígéretesebb hitépítő vállalkozás, amely reménység szerint három új vendégházzal is megörvendeztetni egyházunkat, a kaposvári lelkészek ötlete és kitarító munkája során megvalósulni látzó evangélikus túraútvonal Somogyban. A Kaposvártól Mernyén és Polányon át Ecsenyig tartó zárandokút egyrészt az egykor meghurcolt helyi evangélikusok előtt tisztelig, másrészt – Pongrácz Máté lelkész, ötletgazda és kivitelező beszámolója szerint – a múltból a jelenbe és a jövőbe kalauzolja az idelátogató evangélikusokat, megerősítve őket identitás- és összetartozás-tudatukban. Pongrácz Mátéval éppen azon a napon beszélünk a terveikről, amelynek délutánján az ecsenyi házat bebútorozni készültek. A túraútvonal egyik állomása, az ecsenyi ház tehát rövidesen – az ősz folyamán – már megnyitja kapuit a látogatók előtt. A kaposvári állomás bázishelyének felújítása még zajlik, feltehetőleg tavasszal már ott is befejeződnek a munkálatok. A nagyszabású zárandokút részletes kidolgozásának feladata tehát még a lelkészek és segítők előtt áll, de úgy tűnik, a célok és a motivációk jól artikuláltak, a lelki alapok szilárdak, erre lehet „várat” építeni. És bizonyára akár egy balatonszárszói nyaralás után is sok evangélikusnak eszébe jut majd, hogy tóparti elcsendesülését valamilyen aktívabb lelki élménnyel zárja, és hajlandó ezért mindössze harminc kilométert utazni délre.

■ KINYIK ANITA



FOTÓ: MAGYARI MÁRTON



FOTÓ: PONGRÁCZ MÁTÉ



FOTÓ: MANDABOKORI GYÜLEKEZET

Terjed a bullying

Mit tehetünk az iskolai zaklatás ellen?

Dan Olweus svéd pszichológus meghatározása szerint bullyingról – azaz zaklatásról, bántalmazásról, megfélemlítésről – akkor beszélünk, hogyha egy diákot ismétlődően és hosszú időn keresztül negatív cselekedeteknek tesz ki egy vagy több diáktársa. Két evangélikus, illetve evangélikus intézményben dolgozó szakembert szólítottunk meg ez ügyben. Beszámolók nemcsak diákoknak, de felnőtteknek is fontos tudnivalókkal szolgálnak.

Zaklatás esetén Dan Olweus értelmezése szerint a következő feltételek vannak jelen: agresszív viselkedés vagy sérelem okozása szándékosan, ismétlődően és hosszú időn keresztül „olyan interperszonális kapcsolatban, ahol a hatalmi egyensúly hiányzik”. Ez a fajta bántalmazás különféle formákban nyilvánul meg a gyerekközösségekben, például fizikai (rúgás, ütés, lökdösődés), verbális (csúfolódás, ugratás, gúnyolódás), kapcsolati (kiközösítés, pletykálgatás, hazugságok terjesztése, fenyegető gesztusok), cyber- (internetes jelszavak megszerzése, valótlanságok terjesztése a világhálón), szexuális, illetve faji zaklatás által.

A megfélemlítésnek ezek a formái különösen komoly lelki problémát okozhatnak a fogékony, minden iránt érdeklődő vagy éppen visszahúzódó tizenévesek körében. Kutatók és a tapasztalatok szerint is az iskolai zaklatás áldozatai gyakran hosszú távú érzelmi és viselkedési

gondokkal küzdenek. A megfélemlített-ség magányosságot, depressziót, szorongást okozhat, alacsony önértékeléshez és a betegségek iránti nagyobb fogékony-sághoz, a legsúlyosabb esetben öngyilkossághoz is vezethet.



Bence Orsolya, korábban a fásori evangélikus gimnázium, jelenleg a budapesti Szilágyi Erzsébet Gimnázium, illetve a Lisznyai Utcai Általános Iskola iskolapszichológusa, egy kortárs bántalmazással foglalkozó program tréner. A kortárs bántalmazás tulajdonképpen egy csoportdinamikai folyamat. Valaki, aki hatalomra, pozícióra, elismerésre vágyik – és ezt nem tudja pozitív módon elérni, vagy tart attól, hogy alulmarad, vagy nem hiszi el, hogy másként is érvényesülhetne –, azt az utat választja, hogy másokat legyűr, megaláz azért, hogy ő föléjük kerekedjen. Azoknál próbálkozik, akiket valamilyen magánál gyengébbnek

vél. Ahhoz, hogy ezután nyeregben érezze magát, egyrészt az kell, hogy kiszemelt társa ne tudja megvédeni magát, és látványosan kiboruljon vagy megsemmisüljön, másrészt az, hogy a csoport többi tagja elfogadja az ő bántalmazó viselkedését. A többiek „jóváhagyása” lehet aktív magatartás, azaz együtt röhögnek vele, vagy csatlósként beszállnak a dologba, de a passzívnak tűnő szemlélő is megerősíti a bántalmazót a viselkedésben, hiszen azt tapasztalhatja, hogy ez elfogadható, „rendben” lévő dolog ebben a közösségben. Sőt az áldozat szerepébe került diák is azt éli meg, hogy bár ő rosszul érzi magát, de ha ez a bántó viselkedés senki más nem zavar, akkor nyilván vele van a baj. Ha tehát a csoport reakciója és az áldozat tehetetlensége révén valamilyen bántalmazó magatartásforma eltűrtté, elfogadottá válik a közösségben, ezáltal rögzül, felerősödik, és így alakul ki maga a bántalmazás.

Az áldozatról szólva, ő éppen azért lesz áldozat, mert nem tudja megvédeni magát, és nem tud segítséget kérni. Igazán súlyos esetekben akár el is hiszi magáról, hogy ő tényleg „béna, lúzer”. Sokszor azért nem kér segítséget, mert a megalázottság mellett szégyent is érez. Az áldozattal való támogató beszélgetés során ezért is fontos biztosítani őt arról, hogy a bántás nem róla szól, épp ezért nem neki kell egyedül megoldania, jól tette, hogy segítséget kért. Hangsúlyozni szoktam még, hogy nincs oka szégyellni magát, és nincs olyan dolog, amiért másnak joga lenne bántani őt. Lényeges az is, hogy ez a támogató beszélgetés mindenféle egyéb beavatkozást megelőzzön, hogy az áldozat biztonságban érezhesse magát. Nagyon fontos, hogy ha egy iskola komolyan akar a kérdéssel foglalkozni, akkor világossá kell tenni, hogy kihez lehet fordulni, és azt is, hogy mi fog történni, ha valaki jelzi a bántalmazást. Ösztönös reakció a felnőttek részéről, hogy ha jelzés érkezik hozzájuk bántalmazásról, rögtön „elöveszik” a bűnös felet, leteremtik, megbüntetik. De az így szerzett sérelmeket aztán ismételtelen az áldozaton veri le a bántalmazó...

A zaklatókról az esetek többségében kiderül, hogy maguk is súlyos traumáktól szenvednek, és egy másik kapcsolatban viszonyrendszerben ők is áldozatok. Bibliaolvasó emberek számára nem újszerű a gondolat, amely ebben a helyzetben is tökéletesen igaz: nem a bántalmazó diá-





KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

kot ítéljük el, hanem a bántalmazó viselkedést. Nehéz ezt különválasztani, de elengedhetetlen! Az esetkezelési forgatókönyvek szerint az elkövető diákkal való beszélgetéskor elsősorban a viselkedésre kell fókuszálni, és azt kell hangsúlyozni, hogy amit tett, az elfogadhatatlan, és szerencsés esetben el kell jutni oda, hogy valamilyen jóvátétel fogalmazódjon meg benne. Ebben a situációban nem igazán adunk teret a miérteknek és az ő indokainak, mert akkor elterelődik a fókusz a tett súlyosságáról. De való igaz, hogy leggyakrabban ők is segítségre szorulnak. Tapasztalatom szerint nehezebben nyílnak meg vagy bíznak meg valakiben. Ideális esetben más személynek kellene végeznie a bántalmazó pszichés gondozását, mint aki szembesíti őt az elfogadhatatlan magatartásával.

A bántalmazás szemlélőinek szerepe is kulcsfontosságú; ha egy osztályban bántalmazás folyik, nincs olyan, hogy kívülálló, akkor mindenki érintett és felelős. Ez persze nem jelenti azt, hogy direkt szembe kell szállni az agresszorral. Indirekt módon is közbeavatkozhatunk. Annyi is elég lehet, hogy kifejezzük az áldozat felé: mi magunk nem értünk egyet azzal, ami történik; emberként viszonyulunk hozzá; köszönünk neki reggel; és így tovább. Ezek apró gesztusok, de nagyon sokat segíthetnek annak, aki azt éli meg, hogy neki az a szerep jutott, hogy beleérődjön. Mi adhat védeltséget? Egyrészt az, ha az intézmény minden egyes tagja

– a diákoktól egészen az igazgatóig, beleértve a portást és a konyhásnéit is – aktív és elkötelezett ez ügyben, és nem engedi, hogy a bántalmazás normává váljon, ezzel egyidejűleg pedig a pozitív társas normák kialakulását támogatja és képviseli. Nem arról van szó, hogy nem lehetnek konfliktusok, súrlódások, sérelmek a közösségben, vagy nem fordulhat elő, hogy megbántunk valakit, hanem arról, hogy ha ilyen történik, fel tudjuk oldani.



Kovács Annamária, az orosházi Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium iskolapszichológusa.

A gyerekek különböző családi háttérből, különböző szokásokkal, magatartással érkeznek hozzánk, így mi is tapasztaljuk az iskolai bántalmazás jelenségét. Én is

A bullying mély nyomot hagy a személyiségben. Felnőttként ezért sem szabad legyintenünk, hogy „a gyerekek majd megoldják egymás között”.

rendszeresen találkozom ezzel a problémával, akár úgy, hogy a diákok megkeresnek, hogy nincsenek barátai az osztályban, gyakran csúfolják, kiközösítik őket. Előfordul, hogy a tanárok észlelik a helyzetet, és ilyenkor együttműködünk, hogy megoldást találjunk a problémára. A tanárok helyzete nem könnyű, mert a

bullying gyakran nem az ő jelenlétükben zajlik – például szünetekben, a mosdóban vagy épp online felületen keresztül –, és ilyen módon rejtve marad előlük. Ráadásul a bántalmazott gyerekek több esetben a szüleiknek sem merik vagy tudják elmondani a történeteket, így egyedül maradnak a problémájukkal.

Tapasztalataim szerint a fiúk körében a fizikai bántalmazás a jellemzőbb. A lányok már óvodásként is gyakrabban élnek a kapcsolati agresszió eszközével, mint fizikai erőszakkal, és ez megfigyelhető a későbbiekben is. Középkorban a zaklatás leginkább kiközösítés, rosszindulatú pletykálás és verbális bántalmazás formájában jelentkezik. Nem egyszer megkerestek olyan diákok, akiket gimnazistaként már nem zaklattak, de megviselték őket a korábbi évek történései. Tehát a *bullying* mély nyomot hagy a személyiségben. Felnőttként ezért sem szabad legyintenünk, hogy „a gyerekek majd megoldják egymás között”.

A tavalyi tanévben felső tagozatos osztályok számára többalkalmas interaktív foglalkozást tartottam az iskolai zaklatás témájában. Elmagyaráztam nekik, miben különbözik ez a konfliktusoktól. Beszélgettünk arról is, hogy miért nem számít árulkodásnak az, ha egy bántalmazásról tudomást szereznek, és jelzik a tanároknak. Szót ejtettünk arról is, hogy mitől válhat valaki áldozattá vagy pedig bántalmazóvá, de leginkább a „szemlélődők” szerepét hangsúlyoztam ki, akik hosszú távon nagyon sokat tehetnek azért, hogy az adott közösségben csökkenjen a bántalmazás. Egyszeri foglalkozássorozat azonban nem elég. Fontos folyamatosan emlékeztetni a diákokat, hogy megfelelően reagáljanak, ha ilyen

helyzettel szembesülnek. Az idei tanévre azt tervezem, hogy az osztályfőnökök számára is foglalkozást tartok a témában. Nagyon hálás vagyok a kollégáimnak, mert partnerek abban, hogy beszéljünk erről a témáról, és készek újabb módszerek, gyakorlatok elsajátítására.

■ VITÁLIS JUDIT

A nagy emberbarát

Zsivora György emlékezete

A néhai evangélikus lelkész, költő és egyházi író, Sántha Károly méltán illette a nála közel négy évtizeddel idősebb kortársát, Zsivora Györgyöt a „nagy emberbarát” jelzővel a róla szóló megemlékezésében. Az idén kétszázötvenöt éve született evangélikus jogász, kúriai tanácselnök, a Magyar Tudományos Akadémia tagja ugyanis nemcsak a hivatásában járt elöl, de krisztusi szeretettel fordulva felénk, anyagi segítséget is nyújtott az arra rászorulóknak.

Zsivora György evangélikus valláshoz hű felmenői egykor vagyosak voltak, de a vallásüldözés idején mindenüket elveszítették. Így az 1700-as évek végén György édesapja is szegény, ámde annál szorgalmasabb takácslegényként érkezett Kiskőrösről Sárszentlőrincre. Itt hamarosan családot alapított, és feleségével, Madár Zsuzsannával idővel hét gyermeket neveltek – köztük az édesapja nevét öröklő kis Györgyöt is.

A szorgalmas családfő csakhamar egy darab szőlőt is tudott venni, amelynek jelentős mennyiségű bortermelését főleg Sopronban adta el. Negyvenhárom éves korában azonban végzetes baleset érte: egy márciusi éjjelen kocsijával felborult, és a Sióba fulladt. A gyermekei így korán félárvaságra jutottak.

A jó fejű, jó tanuló György 1813-ban a soproni evangélikus líceum tanulója lett, ahol bölcsészetet, teológiát és jogot tanult. Jogi ismereteit később Pozsonyban mélyítette el, az ügyvédi vizsgát pedig 1827 decemberében Pesten tette le. Ebben az időben ismerkedett meg a nála egy évvel idősebb Deák Ferencsel, és egy ideig együtt jurátuskodtak. Ebből az ismeretségből őszinte barátság alakult ki.

Újabb fordulat következett be a szépreményű fiatalember életében, amikor Sárszentlőrinc akkori földesura, gróf Apponyi Antal a fia mellé nevelőtántart, illetve a maga számára magántitkárt keresett. Balassa János Lőrinci evangélikus lelkész az ifjú Zsivorát ajánlotta a gróf figyelmébe, aki örömmel fo-



gadta fel a művelt, több nyelven beszélő Györgyöt. A családtagként tekintett fiatalember így három évet Párizsban tölthetett az akkor francia nagykövet Apponyi gróf szolgálatában.

Párizsi ideje alatt a Magyar Tudományos Akadémia – akkori nevén Tudós Társaság – megbízta azzal, hogy lemásolja a francia könyvtárakban és levéltárakban fellelhető, Magyarországot illető kéziratokat. Zsivora Györgyöt tudományos munkájának elismeréseként a Tudós Társaság 1833-ban levelező tagjává választotta.

A francia fővárosból 1835-ben hazatérve a harmincegy éves világlátott ügyvéd Pesten telepedett le. Szakmai tudásával, rendkívül becsületes hozzáállásával hamar kitűnt társai közül, így rövid idő alatt széles és befolyásos klientúrára tett szert. Sántha Károly így ír a Luther Társaság által 1899-ben megjelentetett, róla szóló életrajzában: „Zsivora az ügyvédi hivatást annak legnemesebb értelmében fogta föl; soha nem tekintette azt fejős tehénnek, melyből huzavona, halogatás, furfangok s fogások által a becsület s igazság rovására is minél több jövedelmet lehet kicsikarni. Így például sok töké-pénzesnek rendes ügyvéde levén, ezeknek nem-igaz követeléseit, egyiket a másik után készakarva elvesztette, a mi a bíróságnak igazságszeretetésén s törvénytiszteletén kívül Zsivorának is becsületére vált, ha hasznára nem is. Jellemző eset a következő. Egy dúsgazdag tőzsér [marhakereskedő – a szerk.], a kinek Zsivora volt az ügyvéde, ismeretes arról, hogy egy rakás pazar magyar földbirtokost forgatott ki vagyonából, panaszkodott egyszer Zsivorának, hogy ő meg nem foghatja, miként történhetik, hogy oly derék, ügyes és értelmes ügyvéde van s pereit mégis sorra elveszti. »Legyen önnek igazsága«, felelt neki Zsivora, »s meg fogja nyerni a pereit« – s a tőzsér nem nagy meglepődéssel hagyta abba a társalgást.”

A lutheránus ügyvéd tagja lett a pesti evangélikus egyházközségnek, amely hamarosan presbiterré és jegyzővé választotta. Székács József későbbi püspök is elismeréssel írt a „még fiatal, de már igen tisztelt egyénről”, aki csak magyarul volt hajlandó a presbiteri jegyzőkönyvet vezetni.

Deák Ferenc igazságügyi miniszterként 1848-ban Zsivora Györgyöt nevezte ki a Hétszemélyes Tábla váltóosztályának bírójává, így ezzel őt a legmagasabb

bírói polcra emelte. A szabadságharc bukása után azonban Zsivora visszavonult a magánéletbe, és mint ügyvéd birtokpereket intézett.

Az alkotmányosság visszaállítását követően, az 1860-as évek elején több országos jelentőségű tanácskozársra is meghívták, illetve magas tisztségekben részesítették – többek között Csanád vármegyei főispánná nevezték ki. Egyre gyarapodó vagyónából – a család ügyvédjeként – 1854-ben, az építető Festetics János József gróf halála után megvette Pesten, a mai Sasalom területén álló Festetics-kastélyt. A mai napig Gizella-kastély néven ismert épület vélhetően Zsivora tizenkét évesen elhunyt lányát követően kapta a nevét.

A tehetséges jogász Pest akkori külterületén, a rákosi mezőkön jelentős földbirtokot vásárolt a Festeticsektől, ahol mintagazdaságot alakított ki. 1870-ben a területet felparcellázta, így alapítva meg a mai Rákosfalvát.

S bár hivatásában komoly elismeréseket és rangokat szerzett, magánéletében Teremtője komoly terhekkel tette próbára hitét. Hőn szeretett felesége, Klimmt Emma fiatalon meghalt. Egyszülött kislányuk, Gizella pedig tizenkét évesen váratlanul követte édesanyját a sírba. György elhunyt nejének emlékére annak fiútestvérét, Józsefet fogadta fiává, és nevelte úri módon, de ő sem élt sokáig. Elvesztett családját helyett segélyre szoruló özvegyeket, árvákat, szegény sorsú gyermekeket támogatta.

Zsivora György a kultúrának is nagy pártolója volt. Az egykor szegény sorból indult, de a saját erejével és munkájával gazdaggá lett férfi nemcsak életében, de 1874-ben kelt végrendeletében is bőkezűen adakozott. Ebben nemcsak orvos, egyben színész testvéréről, Józsefről, illetve nőtestvérének lányairól és egyéb rokonairól gondoskodott bőségesen, hanem közintézményekről is. A sárszentlőrinci

gyülekezetre nyolcezer, a bonyhádi gimnáziumra és a soproni líceumra öt-ötezer, a soproni tanítóképzőre, a pesti evangélikus gyülekezetre, a budapesti evangélikus főgimnáziumra és a protestáns árvaházra tíz-tízezer, a Bethesda kórházra, a Magyar Történelmi Társulatra, a Kisfaludy Társaságra, az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatra, a jogászegyesületre és a Nemzeti Színház nyugdíjintézetére ezer-ezer forintot, a Magyar Tudományos Akadémiára pedig százezer forintot hagyományozott. Ez utóbbi bőkezű adomány jóval meghaladta Széchenyi Istvánnak az Akadémia megalapítására 1825-ben tett hatvan ezer forintos felajánlását, amely összeg akkor Széchenyi egész évi jövedelmével volt egyenlő.

Zsivora Györgyöt hetvenkilenc évesen, 1883. november 30-án hívta magához Teremtője. Sírja a főváros Fiumei úti sírkertjében található.

■ BODA ZSUZSA

Születésének kétszázötvenötödik évfordulója alkalmából Zugló önkormányzata szobrot állíttatott a kerülethez tartozó Rákosfalva alapító atyjának, Zsivora Györgynek. Baráz Tamás szobrászművész bronzalkotását szeptember 5-én leplezték le a Zsivora parkban. Az ünnepség végeztével szólítottuk meg a művészt.

– Milyen pályázati kiírásnak kellett megfelelnie, és mennyi idő alatt készítette el a szobrot?

– Zsivora György portréjának elkészítésére, mellszoborra szólt a kiírás. A terveket 1 : 1 méretben kellett beadnunk, így az elbírálás után kisebb módosításokkal ugyan, de kezdődhetett is a bronzba öntés. Összességében körülbelül négy hónap alatt készült el a mellszobor.

– A széles körben elismert jogászt, az Akadémia tagját ön egy idősebb kori portréval, törvénykönyvvel a kezében örökítette meg. Miért?

– Zsivora György életműve fontos részének tartom a kiegyezésben betöltött szerepét. Ugyanis ő volt az, aki az 1861-es országbírói értekezleten erősen kezdeményezte, hogy az osztrák polgári törvénykönyv legyen elfogadott Magyarországon. Ez a gondolat erősen ellentétes volt az akkori közvéleménnyel, hiszen a magyarok ellene voltak mindennek, aminek köze volt az elnyomó uralomhoz. A világlátott Zsivora azonban jól ismerte korának más törvénykönyveit is, és úgy látta, hogy az osztrák polgári törvénykönyv viszi leginkább tovább a római jogot, illetve ez az európai gazdasági fejlődés alapja is. A magyar tradícióknak megfelelően módosította az osztrák polgári törvénykönyvet, a néhány évvel később létrejött kiegyezést követően pedig fellendült Magyarország gazdasági fejlődése. Ebben is sokat köszönhetünk Zsivora Györgynek.



A SZERZŐ FELVÉTELE

Az élet értéke

Sorban állok a postán a csekkekkel. Fél szemmel az ablakon át a kislímat figyelem, aki nem bírja a bentit hőséget és a túl sokféle ingert. A zaj, a szagok, a színek kavalkádja helyett a kinti nyugalmat választja ilyenkor. Simogatja a fák törzsét, leveleket szedeget a földről. Be-beinteget, hogy ő jól van, ne aggódjak. Másik szememmel az első ablakot figyelem, ahol időnként egy-egy képeslapot szoktunk vásárolni idős hozzátartozóinknak, akik még internet nélkül hallanának rólunk szívesen. A befizetés sor fogy, de az a másik örületesen hosszú. Milyen névnap lehet, hogy ennyien köszöntenek valakit? – töröm a fejem.

Ahogy végeztem, és végre kifelé indulok, teljesen megdöbbsent a felismerés:

ez a sok ember mind lottóra vár. Néhanynan pedig a kaparós sorsjegy nyereményében reménykedve vásárolják az újabb és újabb lapocskákat. Jó sok pénzt ott hagynak. Talán csak ma, de sokkal valószínűbb, hogy rendszeresen.

Persze nálam is megy el valamenyny pénz fölösleges dolgokra. Ha együtt megyünk boltba a kisebb gyerekeimmel, elég gyakran rávesznek valami apró édesség vagy szívószálas üdítő megvásárlására. Fagyit is szoktunk venni, ami nélkül szintén lehet élni, ez világos. De mindegyik esetben mégiscsak van valami kézzelfogható dolog, amelyet a pénzünkért kapunk. A lottó esetében viszont a biztos nyereséghez 43 949 268 darab szelvényt kellene megvásárolni. Ezt persze

senki nem teszi meg, hiszen lehetetlen – így marad a szerencsében reménykedés és a sok-sok csalódás, aztán az újabb és újabb próbálkozások.

Sok ismerősöm mesélte már, milyen szerencsétlen ő. Sosem nyer semmit. Ilyenkor mindig eszembe jut egy olyan dolog, amelyben igazán szerencsésnek mondhatja magát mindenki.

Hogy egy kisbaba megszülessen, ahhoz három dolognak mindenképpen egyeznie kell. Szükség van egy éppen termékeny szakaszban lévő petesejtire. Ilyen mindössze tizennyolc-huszonnégy órán át van havonta. Szükség van egészséges hímivarsejtekre is, amelyek találkoznak az érett petesejttel. Az előbbieknél a száma körülbelül háromszáz-



és hatszázmillió között van – és közülük egyetlenegy győz, tehát egynek-egynek kisebb az esélye a győzelemre, mint amekkora esélye annak van, hogy a lotón megnyerjük az ötöst.

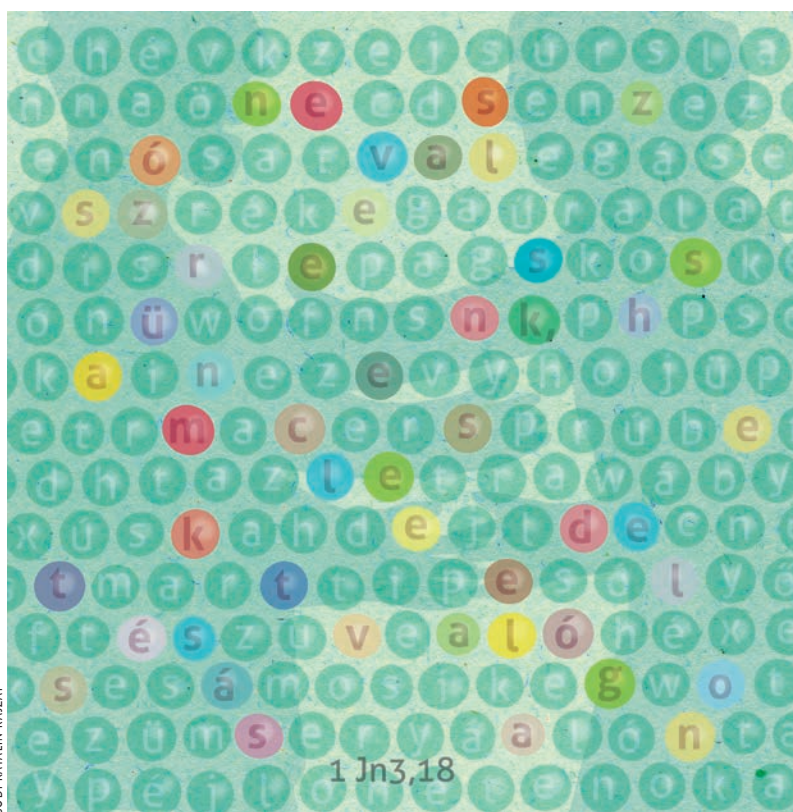
A megfogant kis életek azonban még ilyenkor sincsenek biztos pályán: minden tizedik valamiért nem fejlődik kisbabává. Ezt nevezhetjük természetes szelekciónak vagy áldásfaktornak. Megmagyarázni nem tudjuk, miért éppen azok az életcsírák maradnak, indulnak útnak, akik. Ez valahogy fölötte áll a mi mai tudásunknak. Hiába vannak már lombikprogramok, hiába fejlődött sokat a tudomány, abban mindenki nyugodtan legyen biztos, hogy egyáltalán megszületni hallatlan nagy mázli!

Ha tehát most olvasod ezeket a sorokat, hatalmas nagy nyertes vagy már azaz, hogy megszülethetél! Győztes vagy egy nagy versenyben, a leggyorsabb, a leggyesebb, a legszerencsésebb.

Jó ezt tisztázni, hiszen annyi vetélkedés és megmérettetés vár ma már egy gyerekre is! És nagyon szomorú, amikor sírni látunk egy második vagy harmadik helyezettet, pedig nagyon sokan el sem indulnak egy versenyen, és ráadásul egyáltalán nem ciki második vagy harmadik leggyesebbné lenni.

Hogy milyen értékes egy élet, mennyire egyedi és kivételes, azt az is mutatja, hogy minden embernek csak rá jellemző, egyedi ujjlenyomata van. Nem tudom, melyikötök nézegette már az ujjai végén futó vonalak mintáját; bevallom, én még kevés időt szántam erre. Azt hittem, éppen olyan, mint mindenkié. De rendőr barátaimmal nemrég szóba került, hogy a bűnelkövetők azonosításának egyik biztos módja éppen az ujjlenyomatok teljesen speciális, csak egyetlen személyre jellemző volta.

Másik nagyon különleges és sajátos jellemzőnk a DNS-ünk, az egyedi genetikai mintázatunk. Mivel nem vagyok tudós, és nem is akarom teleírni idegen szavakkal ezt a cikket, csak annyit mon-



BÓDI KATALIN RAJZA

Olvasd össze a színes betűket, és megkapod az aranymondást

dok el róla nektek, hogy egy bizonyos személy azonosítható akár egyetlenegy hajszál vagy egy csöpp nyál alapján is ennek a DNS-kódnak az ismeretében.

Talán ti is ismertek igazi gyűjtőket, akik bélyegeket, szalvétákat vagy bármi mást gyűjtenek. Kiskoromban nekem is volt gyűjteményem, de a felnőtt gyűjtők között vannak igazán komolyak, szinte fanatikusak. Egy különösen régi és ritka bélyeg felbukkasásakor történt egy egészen furcsa eset. A kuriózum mindössze két példányban létezett a világon. Amikor árverésre bocsátották az egyiket, elképesztően magas összegeket ígértek érte emberek, az egekbe szökött az ára. Végül az új tulajdonos egy kisebb vagyont fizetett ki érte. Mikor végre kezébe kapta a megszerzett drága kincset, öngyűjtő

vett elő, és ott a többiek szeme láttára elégette. A tömeg felmorajlott. Őrült ez az ember? De miután elporladt, a férfi kivette a mellényzsebéből a másik ugyanolyan bélyeget, amely akkor már a legutolsó példány volt abból a fajtából. Vagyis megfizethetetlen, felbecsülhetetlen értékű ritkaság.

Te is egyetlen vagy a világon. Felbecsülhetetlen értékű, egyedi, utánözhatatlan és páratlan. A testvéred is ilyen. A barátod is ilyen. Az is ilyen, akit nem kedvelsz annyira. Az élet maga hatalmas érték. Az ember Isten teremtménye, szeretett tulajdona, drága kincse, megismételhetetlen csodája.

Ezért becsüljük meg az életet, és értékeljük mindennél jobban. Ezért nem kockáztatunk felelőtlenül. Nem bicajozunk forgalmas úton elengedett kézzel. Nem próbáljuk ki a szervezetünkre ártalmas szereket, amelyekről jól tudjuk, hogy bajba sodornak, tönkretesznek bennünket. Mert ölni nemcsak egy pillanat alatt lehet, hanem hosszabban és keservesebben is. És Isten semmi jót nem akar elvonni tőlünk. Egyszerűen csak szeretné, ha megbecsülnénk az ő számára oly becses életet, amelyet ajándékba kaptunk. ■

- Albert Schweitzer orvos, teológus, orgonaművész egész munkásságát az élet tisztelete töltötte ki. A YouTube-on is megnézheted az *Albert Schweitzer – Egy élet Afrikáért* címmel róla készült film néhány perces ajánlóját.
- A *Várandósság 9 hónapja 4 percen* című videó egy élet kifejlődésének csodálatos története. Ha teheted, nézd meg ezt is!
- Figyelmedbe ajánlom a *Négy szelek felől – Áldjon meg téged az Úr* című dalt is ebben a témában.

Személyi változások egyházkerületeinkben

A Magyarországi Evangélikus Egyház kerületeiben a közelmúltban számos lelkipásztor új szolgálati helyre került. Az Evangélikus.hu összegyűjtötte az egyházközségek és intézmények lelkészi vezetésében végbement változásokat.

Déli Egyházkerület

- Ordinációk: augusztus 24. – VINCZE DÉLIA, Orosháza; augusztus 31. – FELEGYI-NÉMETH MÁRIA, Békéscsaba.
- FEJÉR SÁNDOR, a Mezőberény II. Kerületi Evangélikus Egyházközség lelkésze április 4-ével nyugdíjas lett. Kondor Péter püspök április 5-től visszavonásig SELMECZI LAJOS PÉTER lelkészt küldte ki helyettes lelkészi szolgálatra a Mezőberény II. Kerületi Evangélikus Egyházközségbe.
- STERMECZKI ANDRÁS június 13-án visszatért külföldi ösztöndíjából a Dunaújváros–Kisapostagi Társult Evangélikus Egyházközségbe, így SELMECZI GÉZA TAMÁS lelkész helyettes lelkészi szolgálata június 13-ával megszűnt a Dunaújváros–Kisapostagi Társult Evangélikus Egyházközségben.
- LIPTÁKNÉ GAJDÁCS MÁRIA lelkésznő június 21-én betöltötte hatvanötödik életévét, nyugdíjas lett.
- ZSÍROS ANDRÁS lelkészt június 22-től visszavonásig püspöke kiküldte a Gerendás–Csorvási Társult Evangélikus Egyházközségbe, valamint helyettes lelkészi szolgálatra a Telekgerendási Evangélikus Leányegyházba. A lelkészt ezzel egy időben augusztus 1-jével felmentette a Mezőberényi Petőfi Sándor Evangélikus Általános Iskola, Gimnázium és Kollégiumban végzett intézménylelkészi szolgálat alól.
- VERASZTÓ JÁNOS lelkészt – átkérve a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerülettől – a püspök július 1-jétől visszavonásig kiküldte helyettes lelkészi szolgálatra a Békéscsabai Evangélikus Egyházközségbe.
- A püspök engedélyezte GYŐRI GÁBOR ÁDÁM lelkészi szolgálatának meghosszabbítását 2021. augusztus 15-ig a Pestszentlőrinc–Pestszentimrei Evangélikus Egyházközségben.
- ENDREFFY MÁTÉ lelkészt augusztus 15-től egy évre teljes állásban iskolalelkészi szolgálatra küldte ki Kondor Péter a soltvadkert Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolába.
- SZENTE-RÉTH KATALIN lelkésznő augusztus 15-től határozatlan időre teljes állásban a békéscsabai Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakgimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium iskolalelkésze lett.
- PONICSÁN ERZSÉBET lelkésznőt a püspök a Rákospalotai Evangélikus Egyházközségben végzett parókus lelkészi szolgálata mellett július 1-jével félállásban visszavonásig kiküldte a Bolla Árpád Evangélikus Szeretothonba, intézménylelkészi szolgálatra.
- VARGA DIÁNA lelkésznő július 1-jével – mentálhigiénés munkatársként – megkezdte munkáját a Hegyhát Evangélikus Szeretetszolgálatnál (7064 Gyöngyös, Táncsics u. 472.), valamint a püspök augusztus 15-től visszavonásig kiküldte a szeretetszolgálatához intézményi lelkészi szolgálatra.
- TÓTH KÁROLY lelkészt a püspök augusztus 1-jével felmentette a Medgyesegyházi Evangélikus Egyházközségben végzett helyettes lelkészi szolgálat alól. SZIGETHY SZILÁRD augusztus 1-jétől a Medgyesegyházi Evangélikus Egyházközség megválasztott lelkésze, emellett augusztus 1-jétől 2020. június 15-ig – heti húsz órában – intézménylelkészi feladatokat lát el az orosházi Székács József Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnáziumban.
- LÁSZLÓNÉ HÁZI MAGDOLNA augusztus 31-én nyugdíjba vonult, ezért a püspök megbízásával szeptember 1-jével LÁZAR ZSOLT esperes helyettes lelkészi szolgálatot lát el a Pusztaföldvári és a Nagybánhegyes–Magyarbánhegyesi Evangélikus Egyházközségben.
- DR. MAGYARKÚTI GYULÁNÉ TÓTH KATALIN lelkésznőt szeptember 1-jétől visszavonásig heti három órában intézményi lelkészi szolgálatra küldte ki a püspök az Evangélikus Középpiskolai Kollégiumba (1077 Budapest, Rózsák tere 1.).
- DARVAS ANIKÓ lelkésznőt a püspök szeptember 1-jétől további egy évre gyülekezetplántáló missziói lelkészi szolgálatra küldte ki.
- BARCSIK ZOLTÁNT augusztus 14-ével felmentették a Bonyhád–Hidas–Kismányoki Evangélikus Egyházközségben végzett beosztott lelkészi és a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium, Kollégium és Általános Iskolában végzett iskolalelkészi szolgálata alól. A lelkész augusztus 15-ével az Északi Evangélikus Egyházkerületbe távozott.
- GYŐRI JÁNOS SÁMUEL lelkészt a püspök szeptember 1-jétől december 31-ig megbízta a Pestszentimrei Evangélikus Fiókegyházban (Pestszentlőrinci Evangélikus Egyházközség) nyugdíjas lelkészként végzendő gyülekezetplántáló missziói szolgálattal. HORVÁTH-Csitári BOGLÁRKA lelkésznő 2020 januárjától visszatérne a gyedről.

Északi Egyházkerület

- Ordinációk: július 6. – HORVÁTH-HEGYI ÁDÁM, Nyíregyháza; július 7. – LUKÁCS MÁTÉ ANDRÁS, Budavár; június 30. – ROSENBERGERNÉ BABKA ANNA, Iklad.
- Dr. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke július 1-jétől felmentette LINDÁKNÉ JÁNOS ZSUZSANNÁT a Galgagyörki Evangélikus Egyházközségben végzett helyettes lelkészi szolgálata alól, s a gyülekezet beosztott lelkészeinek ugyanezen a napon ROSENBERGERNÉ BABKA ANNÁT nevezte ki.
- SIMON VIKTÓRIÁT a püspök augusztus 6-tól a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet börtönlelkészi szolgálatára küldte ki.

- Augusztus 15-től további változások történtek. A Galgautai Evangélikus Egyházközség beosztott lelkészének LUKÁCS MÁTÉ ANDRÁST, a Salgótarjáni Evangélikus Egyházközség beosztott lelkészének pedig HORVÁTH-HEGYI ÁDÁMOT nevezték ki.
- SZABÓ BERTALAN PÉTER lelkész lemondott a Nagybörzsönyi Evangélikus Egyházközségben végzett gyülekezeti lelkészi beosztásáról, a gyülekezet helyettes lelkészének BARCSIK ZOLTÁNT nevezte ki a püspök.
- KENDEH K. PÉTER a püspök – határozatlan időre, heti húsz órában – a Tessedik Sámuel Evangélikus Szeretetszolgálat intézménylelkészi szolgálatára küldte.

Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület

- KŐSZEGHY MIKLÓS gyülekezeti munkatárs és KŐSZEGHYNÉ RACZKÓ ZSUSZANNA lelkész április 1-jétől 2020. március 1-jéig a Kőtcsei Evangélikus Egyházközségben teljesít szolgálatot.
- JUHÁSZ DÉNES bokodi lelkészi megbízását június 30-ai hatállyal visszavonták, az egyházközségben július 1-jétől 2020. június 30-ig SZABÓ VILMOS nyugalmazott lelkész szolgál.
- BARANYAI BENCE beosztott lelkészt Szemerei János püspök augusztus 15-től 2020. július 31-ig répcelaki szolgálatra rendelte.
- BÁCSI JÁNOS lelkész augusztus 1-jétől 2020. július 31-ig a Marcalgergelyi–Szergényi Társult Evangélikus Egyházközségben szolgál.
- HEGEDŰS GÁBOR augusztus 15-től a Csurgói Evangélikus Egyházközségben végez szolgálatot beosztott lelkészként.
- SZEMEREI G. BENJAMIN augusztus 15-től 2020. július 31-ig beosztott lelkészként szolgál a Somlószlósi és a Kertai Evangélikus Egyházközségben.
- MENYES GYULA augusztus 1. és 2021. július 31. között helyettes lelkészként végez szolgálatot a Komáromi Evangélikus Egyházközségben.
- NÉMETH KITTI augusztus 15. és 2020. július 31. között beosztott lelkészként szolgál Bobán.
- ROSTA IZABELLA augusztus 15. és 2020. július 31. között beosztott lelkészként szolgál Kaposváron.
- FELEGYI-NÉMETH MIHÁLY július 31-én befejezte szolgálatát Ecsenyben, és az Orosházi Evangélikus Egyházközségben folytatja.
- MITYKÓ ANDRÁS lelkész szeptember 1-jétől 2020. augusztus 31-ig a Nagyalásny–Dabrony–Nemesszalóki Társult Evangélikus Egyházközségben szolgál.
- TAKÁCS ESZTER szeptember 1-jétől Győrben kezdte meg kórházlelkészi szolgálatát.
- KADLECSIK ZOLTÁN lelkész augusztus 1-jétől a Harkai Evangélikus Egyházközségben végez szolgálatot.
- HEGEDŰS ATTILA helyettes lelkész augusztus 31-i hatállyal befejezte szolgálatát Nemeskérén.

■ Forrás: Az MEE egyházkerületei

Az országos presbitérium felhívása. Az MEE Országos Presbitériuma 2007-ben alkotta meg azt a szabályrendeletet (I/2007. V. 10.), amely az *Ordass Lajos-díj* és a *Prónay Sándor-díj* alapításáról és évente egyszeri odaítélésének feltételeiről szól. A kuratórium most a 2019. évi díjazandók személyére vonatkozóan várja az ajánlásokat. Az *Ordass Lajos-díj* olyan feddhetetlen életű, magyar vagy külföldi, felszentelt – akár más felekezeti – személynek ítélhető, aki kiemelkedően sokat tett a magyar evangélikus egyházért. A *Prónay Sándor-díj* olyan világi személynek vagy intézménynek ítélhető, aki vagy amely kiemelkedő szellemi vagy anyagi támogatással áll a Magyarországi Evangélikus Egyház mellett. A díjakat ifj. Szlávics László szobrász alkotta, velük pénzjutalom nem jár. Az ajánlásokat – 1500–3000 leütésnyi indoklással – Zászkaliczky Zsuzsannának, a kuratórium titkárnak kérjük eljuttatni október 5-ig. Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24. vagy zsuzsa.zaszkaliczky@lutheran.hu. A korábbi évek díjazottjai: *Ordass Lajos-díj*: Terray László (2008), Pósfay György (2009), Pátkai Róbert (2010), Ittész János (2011), Takácsné Kovácsné Zelma (2012), Schulek Mátyás (2014), Keveházi László (2015), id. Zászkaliczky Pál (2016), Reuss András (2018). *Prónay Sándor-díj*: Berzsényi Dániel Evangélikus Líceum, Sopron (2008), Kaláka együttes (2009), Boleratzky Lóránd (2010), Polgár Rózsa (2011), Benczúr László (2012), dr. Cserháti Péter (2013), Sztruhár András (2014), Gadó Pál és felesége (2015), Krähling János (2016), Szála Erzsébet (2018). A reformáció jubileumi évében, 2017-ben 6-6 posztumusz díjat osztottak ki.

Felvételi tájékoztató a Deák téren. A Deák Téri Evangélikus Gimnáziumban (1052 Budapest, Sütő utca 1.) felvételi tájékoztatót tartunk a 2020/21-es tanévre felvételizni szándékozó diákok és szülei számára. Október 4-én, péntek délután 4 órára várjuk a jelenleg negyedik osztályos tanulókat és szüleiket, október 5-én, szombaton délelőtt 10 órára pedig a jelenleg nyolcadik osztályos tanulókat és szüleiket. Ezekon az alkalmakon az iskola igazgatója beszámol a szülőknél az intézmény működéséről, hagyományairól és a felvételi rendszeréről, a gyerekek pedig diákjaink segítségével megismerhetik az iskolát. Szeretettel várjuk az érdeklődőket!

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester



Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Könyvest és könyvvásár. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) *Theologiai Szemle* című folyóiratának szerkesztőbizottsága ökumenikus könyvestet tart október 9-én, szerdán 17 órától a MEÖT-székház kápolnájában (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.).

Program. 17.00: Megnyitó – dr. Fischl Vilmos MEÖT-főtktár, dr. Kádár Zsolt, a *Theologiai Szemle* szerkesztőbizottságának elnöke, dr. Bóna Zoltán, a *Theologiai Szemle* főszerkesztője • 17.10: Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola – Simon Tamás László: *Közelítések az Újszövetséghez. Válogatott tanulmányok* (a *Bibliatudomány Tanszék Kiadványai* sorozat 17. kötete). Bemutatja: dr. Szatmári Györgyi • 17.20: Advent Kiadó – *Európa Bibliája*. Bemutatja: dr. Tonhaizer Tibor • 17.30: Magyarországi Unitárius Egyház – Uzoni Fosztó István – Kozma Mihály – Kozma János: *Az erdélyi unitárius egyház története*. Bemutatja: dr. Hoffmann Gizella • 17.40: Magyar Pünkösdi Egyház – *Pünkösdiék Magyarországon*. Bemutatja: Paul Gracza • 17.50: Magyarországi Metodista Egyház – Walter Klaiber: *Isten oltalmában – Bevezetés a 23. zsoltárba*. Bemutatja: dr. Khaled A. László • 18.00: Luther Kiadó – *A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratai* 4. Bemutatja: Orosz Gábor Viktor • 18.10: Kálvin Kiadó – Michael W. Goheen: *Keresztyén misszió ma*. Bemutatja: dr. Gonda László.

Barokk zene Sopronból. Könyvbemutató és koncert szeptember 23-án 18 órakor az Evangélikus Országos Múzeumban (Budapest V., Deák Ferenc tér 4.). A Soproni Evangélikus Levéltárban fellelt kottákból *17-18. századi barokk zene Sopronból* című, Leidemann Sylvia zenekutató szerkesztette kiadványt a szerkesztő és Vavrinecz Veronika zenetörténész mutatja be. Közreműködik Andrejszki Judit – soprán, Posvánecz Éva – barokk hegedű, Máté Balázs – barokk cselő, Leidemann Sylvia – continuo.

A 18. KÖSZI nyomkereső készségfejlesztő tábor Piliscsában október 25-28. között rendezzük meg 5-12. osztályosok számára. Idei témánk: *A változás szele*. Változás: jó vagy rossz? Te szereted a változásokat? Előfordult már, hogy az életedben valaki vagy valami nagyon megváltozott? Hogy viselted? Mi vagy ki segíthet, hogy állva maradj a változás szelében is? Ha te is változnál vagy változtatnál, vagy csak túléléd a változást, tarts velünk! Sok barát és egy kiváló csapat, változatos és szórakoztató program vár ezen az izgalmas őszi hétfőgén: kirándulás, mozgásra serkentő akadályverseny és métázás, valamint szerepjáték és más csapatos vetélkedők is. Gyakorlott, dinamikus csapatunk szerető, családias közösségben várja a táborozókat. Tudj meg többet a KÖSZI honlapján: *Koszi.net*.

Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 1/322-8439, 20/522-5690.

Támogatja a kormány a templomépítéseket

„A kormány feladata és – ha lehetősége van – kötelessége is támogatni a templomépítési törekvéseket, és ezt most meg is tette kétszázötvenmillió forint összeggel a Szent II. János Pál nevét felvevő missziós központ esetében” – mondta a Magyar Távirati Iroda munkatársának a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára szeptember 1-jén Egerben, a Felsőváros városrész templomát felszentelő szentmisét követően.

Soltész Miklós több szempontból is szimbolikusnak nevezte az új templomot. Utalt az annak helyet adó lakótelep azon házainak elrendezésére, amelyek a levegőből nézve az „CCCP” (SZSZSZR – a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége) feliratot adja ki. „A Szovjetunióknak, a kommunizmusnak egyik fő törekvése volt, hogy a hitet, a vallást, a kereszténységet teljesen kiirtsa, megszüntesse, és ott, ahol új lakótelepet [...] építettek, nem is engedték templom építését” – fogalmazott.

Az államtitkár örömet fejezte ki, hogy „ellentétben azzal a nyugat-európai nagyon szomorú gyakorlattal, amely szerint templomokat sorra bezárnak, alakítanak át például mulatókká, edzőteremmé, Magyarországon ennek az ellenkezője zajlik”.

A templomfelszentelésen Mieczysław Mokrzycki lembergi érsek Ternyák Csaba egri érsek oldalán mutatott be ünnepi szentmisét.

■ Forrás: MTI



Hallhatóan evangélikus!

A Magyarországi Evangélikus Egyház félórása

KOSSUTH RÁDIÓ

Kéthetenként hétfőn, 13.30-kor a Kossuth rádió műsorán
Interneten: Mediaklikk.hu

Ha kívül nem, hát belül

Megújult Nemeskér artikuláris temploma

Különleges hely a nemeskéri evangélikusok kívülről magtárszerű temploma. Jelképe lehetne a reformációnak, a közösségek összetartásának. A műemlék épület megújításában „sok jó ember segített” – tudtuk meg Hegedűs Attila lelkésztől.

Fontos műemlék a nemeskéri evangélikus templom. Hegedűs Attila helyettes lelkész húzta meg azt a vészharangot, amelynek hangjára felfigyeltek a döntéshozók.

„Nagyon rossz állapotban voltak a falak, áztak felülről is, alulról is, néhol már vastagon virágozott a penész, és féltő volt, hogy megtámadja az egyedülálló faberendezést is. Amikor szakembert hívtunk, hogy mit lehetne tenni, és kiderült, hogy ehhez sok pénz kell, mindenhol kerestük a megoldásokat. Pályáztunk, és forrásokat kaptunk a Vidékfejlesztési Minisztériumtól, az Emberi Erőforrások Minisztériumától, az egyházunktól, és külföldi támogatóink is voltak. Kilencvenhatmillió forintból újult meg a templomunk, s ebben nagyon sok jó ember segített” – mondta el Hegedűs Attila, aki a soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium, Egészségügyi és Művészeti Szakgimnázium iskolalelkésze is. Öt évvel ezelőtt egy esztendőre vállalta a helyettesítést Nemeskén. Öt éven át maradt, hogy befejezhesse a felújítást. Most, hogy készre jelenthette a beruházást, elköszönt a nemeskériektől.

A felújított nemeskéri evangélikus templom a magyar faépítészetben egyedinek számító belső berendezése miatt is érdemes a megtekintésre, de nem csak ettől különleges. A vallásüldözés korának jelképe, valamint annak is, hogy egy kisebb közösség összefogása évszázados értékeket tud teremteni. A falu katolikus lakói már 1535 körül áttértek az evangélikus hitre, s mivel mindenki így tett, új templomot sem kellett építeniük, használták a korábbi. Addig nem is volt gond, míg el nem érkeztek az ellenreformáció s ezzel a vallásüldözés évtizedei. Az 1681-es soproni országgyűlésen szerencsére Nemeskért jelölték ki arra, hogy ott az evangélikus vallásuk szigorú feltételekkel, korlátozottan, de gyakorolhassák a vallásukat. Harminckét község több mint háromezer híve tartozott ide.

Időközben Nemeskér a megyegyűlések helyszíne lett, és a nagyrészt katolikus nemesség nem törődött bele, hogy a

településen nincs saját templomuk. Kivételéseik hatására 1732-ben elvették az evangélikus gyülekezettől a templomot, a paplakot és az iskolát. Cserébe üres telket adtak, ahol csak új imaház, parókia és iskola felépítését engedélyezték. Munkához látott háromezer ember, és néhány hónap múlva állt a templomuk. Kívülről úgy nézett ki, mint egy magtár, de ennek is oka volt. A döntéshozók ugyanis szigorúan kikötötték, hogy az épület nem lehet templomszerű: tetejével nem emelkedhet ki a házak sorából, bejárata nem nyílhatsz utcaról.

Ha kívül nem lehetett, hát szépítették belül. A belső berendezés ma is egyedülálló érték. A karzat és a famennyezet a padokkal együtt festetlen fa, a szószék és az oltár pedig Magyarországon a legkorábbiak közül való és a legkülönlegesebb. Gazdag faragása ma is szemet gyönyörködtet.

Érdekesség még, hogy a templomhoz 1743-ban tornyot kezdtek építeni, de ezt is megtiltották. Csak 1862-ben engedték befejezni az építkezést. A 20. század elején pedig már annyira tönkrement az öreg épület, hogy a lebontásáról döntöttek. Az új templomra gyűjtött pénz azonban elvitte az első világháború, így a nemeskéri evangélikus templom ma műemlékként is hirdetheti a kirtartást.

A település polgármestere, Joóné Nagy Csilla a felújítással kapcsolatban elmondta, hogy az önkormányzat a pályázatban partnere volt az egyháznak, és a falu apyaja-nagyja örül a megújulásnak, s büszkéek egyedülálló templomukra.

■ NAGY MÁRTA

Forrás: Kisalfold.hu



FOTÓ: HEGEDŰS ATTILA

Először tartották meg a vallásüldözés áldozatainak nemzetközi emléknapját

Bár a hazai sajtó és közvélemény elsiklott felette, az Egyesült Nemzetek Szervezete májusi közgyűlésének döntése értelmében idén augusztus 22-én tartották meg először a vallásüldözés áldozatainak nemzetközi emléknapját. Világszerte mintegy háromszázmillió keresztényt üldöznek vagy különböztetnek meg hátrányosan.



FOTÓ: HERALD/MALAYSIA.COM

„Ezen a napon még egyszer kifejezzük határozott támogatásunkat azok felé, akik vallási vagy személyes meggyőződésből fakadó üldözés áldozatai. Kifejezzük támogatásunkat, és minden tőlünk telhetőt megteszünk, hogy megelőzzük a hasonló támadásokat, és arra szólítunk fel mindenkit, hogy a hasonló esetek felelőseit vonják felelősségre” – hangsúlyozta közleményében António Guterres, az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) főtitkára.

Az ENSZ idén május 28-án jelölte ki az emléknapot. A szervezet erről szóló közleménye emlékeztet, hogy „a terrorizmus és az extrémizmus semmilyen formája és megnyilvánulása nem szabad, hogy bármely valláshoz, nemzetiséghez, társadalomhoz és nemzeti kisebbséghez kötődjön”.

„Ha egy társadalom megengedi egy kisebbség üldözését, ez megteremti a lehetőségét minden emberi közösség üldözésének – mondta az emléknap alkalmából Federica Mogherini, az Európai Unió kül- és biztonságpolitikai főképvi-

selője. – Az üldözés mint a megtérítés vagy az áttérés kényszerítésének eszköze és az abból fakadó tettek a nemzetközi jog megsértését jelentik, ami ellen kötelességünk harcolni” – hangsúlyozta a főmegbízott.

Ferenc pápa már többször felszólított a vallás nevében elkövetett mindennemű erőszak megszüntetésére. A Szentatya és a legfőbb szunnita iszlám vallási központ vezetője, az al-Azhar egyetem és mecset főimámja által február 4-én Abu-Dzabiban aláírt, az emberi testvériségről szóló közös nyilatkozatban is kifejezik: „Azt kérjük mindenkitől, hogy hagyjon fel a vallások eszközként való felhasználásával gyűlölet, erőszak, szélsőséges és vak fanatizmus keltésére, és hagyjon fel azzal, hogy Isten nevét gyilkosság, száműzés, terrorizmus és elnyomás igazolására használja fel.”

A nemzetközi emléknap alkalmából kiadott közleményében a Szükséget Szenvedő Egyház (Kirche in Not) pápai jogú szervezet igazgatója, Alessandro Maduro kifejtette, hogy a vallásszabad-

ság „abszolút módon minden szabadságjog édesanyja. A világ országainak 20 százaléka nem biztosítja a vallásszabadságot, és a világ lakosságának 60 százaléka, azaz 4 milliárd ember olyan országban él, ahol nem teljes mértékben biztosítják ezt. A vallásszabadság megsértése a legalapvetőbb szabadságjogok megsértését jelenti, hiszen ezen keresztül jutunk el a lelkiismereti, a gondolati és a véleménynyilvánítási szabadsághoz. Ahogy azt *Az emberi jogok egyetemes nyilatkozatának* 18. cikkelye megfogalmazza: »Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához, ez a jog magában foglalja a vallás és a meggyőződés megváltoztatásának szabadságát, valamint a vallásnak vagy a meggyőződésnek mind egyénileg, mind együttesen, mind a nyilvánosság előtt, mind a magánéletben oktatás, gyakorlás és szertartások végzése útján való kifejezésre juttatásának jogát.«

Vagyis ez a három jog egymáshoz kötődik, és minden körülmények között tiszteletben kell őket tartani” – hangsúlyozta az igazgató.

A keresztények üldözését világszerte vizsgáló utolsó átfogó jelentés, amelyet 2018. november 22-én mutattak be Olaszország szentszéki nagykövetségén, igen súlyos helyzetet tárt fel. E szerint háromszázmillió keresztényt üldöznek vagy különböztetnek meg hátrányosan világszerte, és harmincnégy olyan országot említettek, ahol súlyosan megsértik a vallásszabadságot. A dokumentum szerint a következő országokban üldözik a kereszténységet: Afganisztán, Szaúd-Arábia, Banglades, Mianmar, Kína, Észak-Korea, Eritrea, Indonézia, Irak, Líbia, Nigéria, Niger, Pakisztán, Palesztina, Szíria, Szomália, Szudán, Türkmenisztán, Üzbegisztán és Jemen. További tizenhét olyan országot nevesít a jelentés, ahol a keresztények hátrányos megkülönböztetés elszenvedői: Algéria, Azerbajdzsán, Bhután, Brunei, Egyiptom, Oroszország, Irán, Kazahsztán, Laosz, Maldív-szigetek, Mauritánia, Katar, Tádzsikisztán, Törökország, Ukrajna és Vietnám.

■ *Fordította:* KUZMÁNYI ISTVÁN

Forrás: Magyar Kurír, Vatican News Románia/Catholic.ro

Kereszténység, közélet, kommunikáció

Milyen a jó keresztény vezető? Hogyan érhetik el a keresztény egyházak a fiatalokat? Ezekre a kérdésekre is keresték a választ szeptember 4-én és 6-án Budapesten a Külgazdasági és Külügyminisztérium nemzetközi konferenciájának két előadásán.

A Keresztény Újságírók Nemzetközi Konferenciájának szeptember 4-i, szerdai nyitónapján különös érdeklődés övezte az *Út a fiatalokhoz* című, ifjúságról szóló kerekasztal-beszélgetést, amelynek témeldmondatóján az indiai Michael Williams fogalmazta meg a legjobban. „A kérdést vizsgálva lépünk egy lépést hátra – mondta, majd így folytatta: – Akkor kell kapcsolatot építeni a fiatalokkal, amikor

még gyerekek. Nem tizenévesen.” Az indiai tanár szerint az a legnagyobb probléma, hogy az egyház elveszítette a kapcsolatot a kisgyermekkel, és később, a lázadó kamasz éveikben szeretné újra felvenni, ami akkor már igen komoly nehézségekbe ütközik. Tehát az egyházak számára a legnagyobb feladat élő kapcsolatot kiépíteni a még gyerekkorúakkal és azt a későbbiekben is megtartani.



FOTÓ: MOHAI BALÁZS

A pénteki zárónapon nagy érdeklődés mellett tartották meg a *Keresztény vezetők és a politika* című szekció előadásait, valamint az azokat követő kerekasztal-beszélgetést. Soltész Miklós egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár átfogó előadásban mutatta be Magyarországot, Európát és a kereszténység kapcsolatát, „Nem érthetjük meg Európát és az európai kultúrát a kereszténység nélkül” mottóval. Ezt követően Pavel Svoboda cseh európai parlamenti politikus, Rónán Mullen ír kereszténydemokrata politikus, Timo Soini korábbi finn külügyminiszter, Phillip Blond angol politikai filozófus, anglikán teológus és Barthel-Rúzsa Zsolt evangélikus lelkész, a Polgári Magyarországért Alapítvány főigazgatója beszélt a politika és a kereszténység viszonyáról, a szekularizált világ kihívásairól. A zárókérdésre mindegyikük érdekes tanácsokat adott a keresztény vagy épp pályára lépő politikusoknak.

Svoboda úgy fogalmazott: egy keresztény politikusnak úgy kell végeznie a munkáját, hogy minden reggel tükörbe tudjon nézni. Rónán Mullen türelemre intette a fiatal, feltörekvő politikusokat, akiknek azt tanácsolta, hogy várják meg, míg beérnek, tapasztalatot szereznek, ne akarjanak idő előtt túl magasra jutni, mindennek megvan a maga ideje. Egyúttal hangsúlyozta, hogy egy keresztény politikus két legfontosabb kulcsszava az *imádság* és az *áldozatvállalás* legyen. Az ír szakember szerint egy jó keresztény politikus – Ferenc pápa gondolatainak szellemében – úgy éljen, hogy: „Prédikáljuk a Szentírást, ha kell, használjunk ehhez szavakat” – tehát ne csak a szavai által, hanem a cselekedetein is látható legyen, hogy keresztény. Zárásként Barthel-Rúzsa Zsolt az alázatra hívta fel a politikusok figyelmét.

■ H. D. – K. B.



FOTÓ: KOVÁCS MÁRTON

A hivatalosan *Budapest Forum for Christian Communicators* címen rendezett nemzetközi konferenciának szeptember 4. és 6. között a Nemzeti Közszolgálati Egyetem adott otthont. A háromnapos nyílt esemény olyan tágabb témakörök köré rendeződött, mint a keresztény újságírás, kereszténység a 21. században, keresztényüldözés a világban, valamint kereszténység és a család. A résztvevők minden egyes tematikus blokkon belül több panelbeszélgetés keretében fejthették ki a gondolataikat a nagyobb témakörök egyes részkérdéseiről.

Egyházi vezetőket, közéleti személyiségeket, egyetemi tanárokat, politikusokat, újságírókat kértek fel előadónak a világ minden tájáról annak érdekében, hogy a vélemények lehető legszélesebb skálája megjelenjen. A magyar előadók sorában volt – mások mellett – Balog Zoltán református lelkész, miniszterelnöki megbízott, Lehel László evangélikus lelkész, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet igazgatója és – úgy is mint rádiós szerkesztő-riporter – Szikora József, a Katolikus, valamint Nagy Katalin, a Protestáns Újságírók Szövetségének elnöke.

Kiterjeszti tevékenységét a Hungary Helps

Stratégiai együttműködési keretmegállapodást kötött az Ökumenikus Segélyszervezettel a Hungary Helps Ügynökség. Az átfogó együttműködési szerződést Márki Gábor, a Hungary Helps Ügynökség Nonprofit Zrt. vezérigazgatója és Lehel László, a segélyszervezet elnök-igazgatója látta el kézjegyével. Az augusztus 28-i budapesti eseményen Azbej Tristan államtitkár két újabb megvalósuló projektet is bejelentett.

Az üldözött keresztények megsegítéséért és a Hungary Helps program megvalósításáért felelős államtitkár, Azbej Tristan az aláírással egybekötött sajtótájékoztatón elmondta, hogy az üres szövegek helyett a cselekvő szolidaritásra kell helyezni a hangsúlyt. Mindemellett erkölcsi kötelességünk is, hogy segítsük a világ üldözött vallási közösségeit. Hozzátette, hogy a magyar kormány stratégiai szövetségesként tekint az Ökumenikus Segélyszervezetre, az együttműködési megállapodás pedig új távlatokat nyit meg Magyarországon humanitárius segítségnyújtása terén, amelynek alapelve, hogy a segítséget kell odavinni, ahol a baj van, nem pedig a bajt idehozni.

A két új program közül az elsőnek a keretében az ukrainai Herszon városában a Krím félszigeti és a kelet-ukrainai konfliktus áldozatait is segítő krízisközpont jön létre, mintegy tizenkétfélmillió forintot összegezve. A másik újonnan bejelentett programban az eddigi iraki szerepvállalás

kiterjesztéséről van szó, amelyre százhatvanhétmillió forintot különítettek el. Ennek részeként az észak-iraki Szindzsár tartományban az Iszlám Állam harcosai által elkövetett népirtást elszennvedő jezidi lakosság visszatérését segítik otthonaik és a mezőgazdasági infrastruktúrájuk helyreállításában, valamint vallási intézményeik felújításában. Emellett támogatják az iraki kurd Khanke város menekülttáborában élő belső menekülteket.

„Aki gyorsan ad, kétszer ad” – idézte a közmondást Azbej Tristan; szerinte a Hungary Helps program révén a magyarok gyorsan és józanut teszik ezt, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet pedig garanciát jelent a hatékony segítségnyújtásra.

Az aláírást követően Lehel László, az Ökumenikus Segélyszervezet elnök-igazgatója nagy lépésnek nevezte a megállapodást, amely egyfajta mérföldkővet jelent a szervezet életében. A magyar segítség nagyon fontos üzeneteket közvetít, első-

szorban a látható magyar jelenlétet – hangsúlyozta. Az, hogy egy magyar szervezet magyar munkatársakkal tud a helyszínen segíteni, láthatóvá tesz bennünket a helyi emberek előtt. Az elnök-igazgató hozzáfűzte: „Ilyenkor különösen is jó magyarnak lenni, és a magyar embereknek is meg kell érteniük, hogy vannak olyan keresztényi vállalásaink, amelyeket meg kell tenni” – ami által nem melleleg jó hírünket is növeljük a világban.

Márki Gábor, a Hungary Helps Ügynökség vezérigazgatója rámutatott, hogy évtizedes tapasztalatainak köszönhetően az Ökumenikus Segélyszervezet jelentős mértékben járulhat hozzá a közös humanitárius célkitűzések eléréséhez. Az úgynevezett „smart help”, azaz a szükségalapú, helyben nyújtott segítség kiemelten fontos, ebben Magyarországon jól teljesít, ezt pedig a tengerentúlon és nemzetközileg is elismerik. Véleménye szerint az első két megvalósuló projekt során rendkívül lényeges, hogy a két legsérülékenyebb csoportot – a gyermekeket és a nőket – megkülönböztetett figyelemben részesítsék.

A Hungary Helps program ez idáig több mint ötvétezer embernek nyújtott segítséget.

■ Forrás: S4C

Díjazták a maglódi evangélikusok pünkösdi bemutató filmjét

A Néprajzi Múzeum két mozgóképes alkotása is díjat nyert a Múzeumok Nemzetközi Tanácsa által szervezett FAIMP 2.0 fesztiválon. A díjátadót, amelyen a filmek készítői, Csorba Judit muzeológus és Koltay Erika etnográfus is részt vettek, augusztus 28-án rendezték meg Sanghajban.



FOTO: MAGYARI MÁRTON

A Múzeumok Nemzetközi Tanácsának audiovizuális szekciója, az AVICOM évente megszervezi a F@IMP 2.0 médiafesztivált, amely a múzeumok és kulturális intézmények audiovizuális produkcióinak, innovatív multimédiás fejlesztéseinek és interaktív kiállítási installációinak segerszemléje. Ezen a nemzetközi szakmai megmérettetésen nyert díjat a Néprajzi Múzeum két alkotása.

A múzeum tojásgyűjteményének költés-előkészítési munkálatait bemutató, rövidfilm kategóriában díjazott *Fragile (Törékeny)* fényt derít a több ezer darabot számláló kényes kollekciónak érdekességeire, szakmai műhelytitkaira – olvasható a múzeum hétfői közleményében.

A dokumentumfilm kategóriában versenyző *Ribbons and Branches (Szalagok és ágak)* Maglódi pünkösdi templomdíszítési szokásait mutatja be.

A templomok díszítése májusfákkal középkori eredetű pünkösdi népszokás, amely a tizenkilencedik század végére már csak néhány evangélikus településen maradt fenn.

A díjazott alkotók egyúttal a Pekingi Magyar Kulturális Intézet szervezésében megvalósuló konferencián is előadtak.

■ Forrás: MTI

Integrált diakóniai intézmény alakult Budapesten

Mintegy félezer embernek nyújt segítséget, otthont a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásában működő, több fővárosi és Pest megyei szociális intézet összevonásával létrejött új, komplex diakóniai intézmény.

Az Evangélikus Diakónia korábbi vezetője, Buda Annamária irányítja a Sztehlo Gábor legendás evangélikus lelkésznek, a modern diakónia megalapítójának nevét viselő intézmény működését. A Sarepta Budai Evangélikus Szeretotthont, a dunakeszi Életfa Rehabilitációs Intéze-

tet, a piliscsabai Fébé Evangélikus Szeretetszolgálatot és Siló Gondozóházat, a kistarcsai Evangélikus Papnék Johannita Szeretotthont, valamint a Magyarországi Evangélikus Egyház Családi Bölcsőde Hálózatát magában foglaló Sztehlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat így a szociá-

lis szolgáltatások több ágában nyújt segítséget a legkisebkek gondozásától kezdve a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásán, a fogyatékkal élők ellátásán és rehabilitációján át az idősgondozásig.

Az átalakulás egyházunk diakóniai osztályát is érinti, amelynek irányítását megbízott osztályvezetőként Kelemen Anna Gyöngy, a nyíregyházi Oltalom Szeretetszolgálat korábbi munkatársa vette át.

■ Forrás: Diakonet.hu

Megújultak a szarvasi diakóniai épületek

Kondor Péter püspök áldásával ünnepélyesen is átadták augusztus 30-án, pénteken a szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat berkein belül felújított épületeket. A Tessedik Sámuel és a Szent László utcai fejlesztések uniós forrásból, a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatásából, valamint jelentős intézményi önerőből valósultak meg.

Lázár Zsolt, az Ótemplomi Szeretetszolgálat igazgatója arról tájékoztatót, hogy a Tessedik utcai ingatlan két funkciónak ad helyet. Egyfelől a házi segítségnyújtás közel harminc munkavállalójának kiszolgáló épületrésze, a másik egység pedig a szenvedélybetegek nappali ellátásának, a Második Esély Klubnak ad helyet. Az épületben már a felújítás előtt kialakítottak tantermeteket, előadótermeteket, társalgókat.

Itt most a többi között kicserélték a nyílászárókat, megerősítették a tetőszerkezetet, új belső térburkolatot raktak le, valamint a falakat is újrafestették. A tetőre napelemeket szereltek, továbbá a létesítmény immár akadálymentesen megközelíthető.

„A Szent László utcai épületet – ahol tizenkét szenvedélybeteg részére nyújtunk támogatást – ki kellett ürítenünk. A lakókat a felújítás idejére a Rákóczi utcai te-

lephelyre költöztettük” – mondta el Lázár Zsolt. Hozzátette, hogy a Szent László utcai épületben is végeztek felújítási munkálatokat: egy utcai kocsibejáró, kapu és nagykapu „üzembe helyezése” mellett víz elleni szigeteléssel látták el a tetőszerkezetet, amely új cserépfedést is kapott.

Az elvégzett munkálatok összköltsége meghaladta a kétszázmillió forintot.

■ Forrás: B. A. / Beol.hu



FOTÓ: IMRE GYÖRGY



FOTÓ: SZARVASI.HU



Posztumusz elismerés Levélen

Néhai Schrödl János evangélikus lelkészt áldozatos munkájáért Levél Díszpolgára címmel tüntették ki a német ajkú lakosság hetvennégy évvel ezelőtti kitelepítésére emlékező rendezvényen augusztus és szeptember havának fordulóján.

A kétnapos rendezvény első napján Domonkos Sándor, a Levéli Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke köszöntötte az egybegyűlteket a Győr-Moson-Sopron megyei településen. Ezután Ritter Imre német nemzetiségi parlamenti képviselő mondott ünnepi beszédet. Az eseményen Schrödl János evangélikus lelkész részére posztumusz Levél Díszpolgára címet adományoztak. Az elismerést a tiszteletes fia, Mathias vette át.

Schrödl János az egykori hazájukból kitelepített németek összefogásáért, lelki gondozásukért, a hajdani és a mai

levéliek közötti kapcsolatok ápolásáért és a levéli templomok felújítására szervezett adománygyűjtések során végzett, példamutatóan önzetlen munkájával érdemelte ki az elismerést.

Másnap az ökumenikus istentiszteleten Koháry Ferenc evangélikus lelkész és Butsy Lajos plébános németül és magyarul is szólt a hívekhez. A helyi kultúrházban elfogyasztott ebéd mellett jó hangulatú beszélgetéssel telt az emlékezők együttléte.

■ Forrás: Kisalfold.hu



Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

MÁNYOKI JÁNOS – Thesaurus

(janos.manyoki@lutheran.hu),

STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Tallózó

(evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója

(balint.antal@lutheran.hu)

- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.*

(2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu

Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ

- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Hálátelt szívvel állunk meg színed előtt, hogy megköszönjük mérhetetlen jóságodat és szeretetedet. Emberi értelemmel felfoghatatlan az a kegyelem, amelyben életünk minden percében részesítesz minket. Pedig mi milyen sokszor nem benned, hanem magunkban és embertársainkban bízunk! Nem hozzád fordulunk, hanem saját eszünk vagy erőnk szerinti terveket szövögetünk. Hiába tapasztaltuk már meg számtalanszor szavad igazságát: az emberben bízó és testi erőre támaszkodó férfiak közt tengődő bokor – nem mérhető a jövőtől semmi jót. Mi mégis a magunk feje után megyünk.

Minden kegyelem Istene! Küldd el hozzánk Szentlelkedet, hogy ne feledjük: áldottnak nevezed azt, aki benned bíz. Az ilyen ember életét víz mellé ültetett fához hasonlítod, amelynek nincs mitől tartania még a legnagyobb hőség idején sem, hanem még akkor is szüntelenül termi gyümölcsseit. Segíts, hogy földi életünket ilyen zöld lombú faként akarjuk élni.

Soha ki nem apadó folyóként tápláld a szükséglet szenvedőket. Te legyél ereje a terheket hordozóknak, gyógyítója a betegeknek, vigasza a gyászolóknak, támasza az egyedül levőknek, bátorítója a félelmekkel élőknak. Te adj bölcsességet az egyházi és a világi vezetőknek.

Irgalmas szívet kérünk tőled, hogy észrevegyük, ha szükségben szenvedők vannak a környezetünkben. Újra és újra nyisd fel szemünket teremtett világod gyönyörűségére. Isteni erőddel avatkozz be ott, ahol az emberi figyelmetlenség vagy gonoszság ártatlan állatáldozatokat követel.

Gondviselő Atyánk, aki a szívek ismerője és a vesék vizsgálója vagy, kérünk, ne tetteink szerint ítélj meg minket, hanem egyszülött Fiaidért, Jézus Krisztusért könyörülj rajtunk. Ámen.



Szentháromság ünnepe után 15. vasárnap

Jer 17,5–11

Ember tervez

Isten csak a C terv? „Mikor a saját tervünk megbukott, jöhet a tartalék terv, ha az sem működik, nincs mit tenni, előhúzzuk az optimista keresztény esti mese szintjére lerángatott Gondviselés gondolatát. Sokszor üres fordulatként találkozhatunk vele. Tényleg ennyi lenne? Egy megnyugtató mese? Isten Gondviselése jobb esetben is a C terv?” – kérdezi Kunszabó Anna a világhálón megjelent blogbejegyzésében.

Az A megoldás az, hogy emberekben bízunk. A politikusok tárgyalnak, a közgazdászok számolnak, a könyvelők mérleget készítenek, a katonák biztosítják a védelmet, az orvosok gyógyítanak. Az egymásrautaltság piramisának ismerete nélkül ma már alig lehet munkához jutni a különböző vállalkozások társadalmat behálózó világában.

A B megoldás az, hogy a testi erőre hagyatkozunk. Kifogyunk az ötletekből, és izomból cselekszünk. A megbukott tervek azonban arra figyelmeztetnek, hogy a jövő nem az emberek egymáshoz való viszonyán vagy a testi erőn múlik. A megoldás megismeréséhez arra van szükség, hogy az embernek Isten felé forduljon a szíve. Hamvas Béla szerint „a gondviselés az emberi sorsba nem avatkozik, mert ez a szabadság megsértése lenne, ilyesmit nem tesz. Amit tesz, hogy szüntelenül olyan helyzeteket kínál, amelyek, ha helyesen választunk, fölemelnek, ha ostobák vagyunk, persze maradunk ott, ahol voltunk, vagy még jobban elmerülünk”.

Jeremiás üzenete. Az Istenbe vetett bizalom nem feltétlenül jár együtt azonnali sikerekkel, különleges képességekkel, a betegségek, sorscsapások elkerülésével. Az istenhit áldást ígér. Egy mozgalmas történelmi korban, világpolitikai változások idején mennyire szerette volna Jeremiás, ha népe és a felelős vezetők ügyeltek volna Isten útmutatására! Szívük azonban elfordult Istentől. Ahelyett, hogy rá hallgattak volna, csselfogásokban és szövetségekben keresték a megoldást. Jeremiás szerette a népét, és szerette Istent. Szenvedett attól, hogy miközben a többség az A és a B terv ígézetében latolgatta a jövőt, neki a C tervet kellett képviselnie. Az ország léte nem azért forgott veszélyben, mert az egymással versengő hatalmak nekiütköztek. A fő fenyegetést a babonaság, az idegen istenek imádata jelentette.

A próféta szolgálatának végén beteljesült a végzet: Jeruzsálemet lerombolták, a lakosság nagy részét száműzetésbe hurcolták. Az utolsó szó Jeremiás ajkán mégsem a panaszé és az ítélethirdetésé volt. A szerencsétlenség még nem arra utal, hogy Isten végleg elfordult volna népétől. Új szövetség ígérete hangzik: Isten többé nem kézen fogva vezeti a népet, hanem beléjük helyezi törvényét, szívébe írja üzenetét (Jer 31,31–34).

Az agy nem elég „okos”. Könnyebb lenne pedig ma is kőtábláról, könyvekből vagy közvetlenül a Bibliából kiolvasni, mi Isten akarata. Mennyivel egyszerűbb lenne, ha a gondviselés világosan beavatkozna az emberi sorsba, és Isten kézen fogva vezetné az embert! Hiába a szívekbe írt törvény, ha az ember szíve javíthatatlanul csalárd és kiismerhetetlen.

Patricia Churchland kanadai neurofilozófus állítja, hogy testünk szellemi központja összetettebbnek bizonyulhat, mint amilyen „okos”. A gyarapodó tudományos adatok arra mutatnak, hogy az agy nem képes megérteni az agy működését. Más szóval: az ember nem tudja megérteni az embert. Rendre ezért bukik meg az A és a B megoldás: az egymásra és a testi erőre hagyatkozás, az anyagi vagyon nem ad áldást. Értelmi és érzelmi esztelenségünkben egyedül Istenben bízhatunk. A közösségi és a magánéleti döntéseiben Istenre hagyatkozó embernek nincs mitől félnie.



KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Egy régi svájci pénzérme egyik oldalán harci mezbe öltözött, kardjára támaszkodó férfi látható. Az érme másik oldalán a felirat: „Deus providebit”, azaz „Isten gondoskodni fog”.

■ BÁCSKAI KÁROLY

Imádkozzunk! *Gondviselő jó Atyám vagy, / Ó, én édes Istenem. Látom én, hogy e világon / Minden elhagy, csak te nem. Hozzád vágyom, benned élek, / Üdvöt mástól nem remélek. (EÉ 86,1)*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 29.) *Nem a nagy sereg segíti győzelemre a királyt, nem a nagy erő menti meg a hőst.* Zsolt 33,16 (Mt 2,19–20; Mt 6,25–34; 1Pt 5,5–11; Zsolt 40) Talán vannak, akik vitatkoznának ezzel a mondattal. Hiszen minél nagyobb egy király serege, annál bizonyosabb a győzelme; minél nagyobb egy ember ereje, annál bizonyosabb, hogy ő fog kitűnni. A Szentírásban azonban azt látjuk, hogy ahol Isten cselekszik, ott elég a kis sereg, mint Gedeon történetében; elég a kis termet, mint amilyen Dávid volt Góliáttal szemben. Mert nem a mi erőnkől függ a győzelem, hanem attól, hogy Isten mi módon vezet el hívottait győzelemre, hogy megmutatkozzék az ő ereje.

Hétfő (szeptember 30.) *Áldott az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, az irgalom Atyja és minden vigasztalás Istene, aki megvigasztal minket minden nyomorúságunkban, hogy mi is megvigasztalassunk másokat minden nyomorúságban.* 2Kor 1,3–4 (Zsolt 56,9b; 1Móz 16,6b–14; Mt19,13–15) Az ember az élete folyamán többször kerül olyan helyzetbe, amikor úgy érzi, hogy összezsápnak a feje fölött a hullámok, és elmerül a mélybe. Sok minden előidézhet ilyen válságot: gyász fájdalom, válás, egzisztenciális bizonytalanság, munkahelyi krízis, baráti és családi kapcsolatok szétesése, megkötözöttségek, egyebek. Életének nehéz helyzetében Isten irgalmasságát, hozzá lehajló szeretetét tapasztalja meg a hívő ember Krisztusban. Mert nem hagy bennünket nyomorúságunkban egyedül, sőt megerősít, hogy Isten segítségével mi magunk is erősíthessünk másokat.

Kedd (október 1.) *Istenben bízom, nem félek, ember mit árthat nekem?! Zsolt 56,12 (Fil 4,13; 2Móz 23,20–25[26–27]; Mt 19,16–30) Hányszor esik az ember olyan csapdába, hogy elkezd félni egy bizonyos embertől vagy emberektől? A félelem meg tud bénítani bennünket. Ezért kell felismerni, hogy az a gonosz támadása a lélek ellen. A Szentírásban minden napra esik egy „ne félj!” ige. „Mert nem a félelemnek lelkét adta nekünk Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.” (2Tim 1,7)*

Szerda (október 2.) *Amikor meghallotta Jób három barátja, hogy mennyi baj érte őt [...], mellette ültek a földön hét nap és hét éjjel; de egyik sem szólt hozzá egy szót sem, mert látták, hogy milyen nagy a fájdalma.* Jób 2,11.13 (1Kor 13,7; Mt 18,10–14; Mt 20,1–16) Voltunk-e már olyan helyzetben, mint Jób vagy a barátai? Összetörtetve lenni, mint Jób, vagy épp barátként ott állni valaki mellett a mélységben. Ez a legempathikusabb magatartás, amelyet az ember tanúsíthat. Ott lenni a másik mellett, nem keresni az okokat, nem hibáztatni a másikat, hanem imád-

sággal csendesen hordozni. Mert nem mi vagyunk azok, akik ítélőbírái vagyunk a másoknak, hanem egyedül Isten, és nem is mi vagyunk azok, akik az elesettet felemeljük, hanem egyedül a Mindenható.

Csütörtök (október 3.) *Tied az ország, a hatalom és a dicsőség mindörökké. Ámen.* Mt 6,13 (Dán 2,44; ApCsel 12,1–11; Mt 20,17–28) Keresztények milliói nap mint nap elmondják a *Miatyánkot*, amelynek utolsó sora az említett ige. Jézus maga tanította ezt az öt követőknek. A tanítványok, látva Jézus imaéletét, vágytak arra, hogy ők is úgy imádkozzanak, mint ő. Persze sosem fogunk úgy imádkozni, mint ő, hiszen Jézus egy volt az Atyával. De azért jött közénk, hogy megmutassa nekünk Isten országát, a bűnt, a halált, a sátánt legyőző hatalmát és örök dicsőségét. Jézus ma is tanít bennünket imádkozni.

Péntek (október 4.) *Uram, neked nem nehéz megsegíteni az erőtlent a sokasággal szemben!* 2Kron 14,10 (2Kor 12,9; ApCsel 27,16–25; Mt 20,29–34) Az ember általában nem szeret kilógni a sorból. De vannak helyzetek, amikor állást kell foglalni, és nem húzhatjuk ki magunkat a döntés felelőssége alól. Pilátus is azt hitte, hogy moshatja kezeit, amikor elítélte Jézust. Engedett a tömegnek, és a zsidó vezetők befolyásolása szerint döntött. Abban a körben Jézus tűnt nagyon gyengének. Talán az első századok viharai közepette sok keresztény érezte azt, hogy kevés az ereje, és nagy sokasággal áll szemben. Egy biztos: az első századokban a keresztények vére magvetés lett. Jézus vére pedig az egész világnak üdvösséget szerzett. „Mert Isten nem azért küldte el a Fiút a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön a világ általa.” (Jn 3,17)

Szombat (október 5.) *Így lesznek az utolsókból elsők és az elsőkből utolsók.* Mt 20,16 (Ézs 46,10b; Jel 22,6–10; Mt 21,1–11) Ez az ige a szőlőmunkások történetének utolsó sora. A példázat arról szól, hogy a gazda mindenkit más időpontban rendelt a szőlőjébe. Volt, aki sokat dolgozott benne, volt, aki keveset. A gazda olyan mértékkel mért a munka végén, amely mérés itt, a földön teljesen elfogadhatatlan. Micsoda dolog, hogy aki csak délután állt be a munkába, és kevesebbet dolgozott, az ugyanolyan bért kapjon, mint aki az egész nap terhét hordozta? Az utolsó munkásból első lett, mert ilyen az Isten országa. A lényeg nem az, hogy mióta vagy a szőlőben, és mennyit fáradtál benne, hanem az, hogy oda téged is meghívott a gazda, és a szőlőmunkások közé tartozol.

■ ZSARNAINÉ URBÁN NÓRA



Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk



KÉTSÉG ÉS BIZONYOSSÁG

BUDAPEST

DEÁK TÉRI
EVANGÉLIKUS
TEMLOM2019.
OKTÓBER
12.SZOMBAT
10–16 ÓRA

PROGRAM

9.40: Közös éneklés Györi János Sámuel vezetésével

10.05: Köszöntés, ima – Szemerei János, Szeverényi János

HOMOKBA ÍRVA – Pintér Béla

Igehirdetés – „KÉTSÉGESKEDÜNK, DE NEM ESÜNK KÉTSÉGBE” (2Kor 4,7–18) – Kondor Péter

11.30: Bibliakörök, szekciók

Kondor Péter (templom)

Kívül harcok, belül félelmek – Szemerei János (gimnázium, 12. terem)

3K – kíváncsiak, kételkedők, keresők – dr. Garádi Péter (gimnázium, 15. terem)

Bűn-e a kételkedés? – Grendorf Péter (gimnázium, 17. terem)

Nem csüggedünk – Zsarnai Krisztián (gimnázium, 18. terem)

Kincs cserépedényben – Kósa Gergely (gimnázium, 21. terem)

Kétség és bizonyosság – Horváth-Hegyi Áron (gimnázium, 22. terem)

Ne vígy minket kísértésbe! – Baranyay Csaba (gimnázium, 24. terem)

Szívünkbe fogadott emberpalánták – Bonnyai Anna, Bonnyai Sándor (gimnázium, 27. terem)

Hogyan juthatok hitre? – Deák László (gimnázium, 23. terem)

Luther kétségei és bizonyosságai – Welter Gábor (gimnázium, 28. terem)

Hogyan születhetnek újjá? – Itzés István (gimnázium, tornaterem)

Imaközösség – Dobó Dániel (gyülekezeti kisterem, I. emelet)

Misszió a templomon kívül – Horváth-Csitári Boglárka Flóra (gimnázium, 26. terem)

Gyógyulás a szenvedélybetegségből – Duszka József nyugalmazott nyomozó
(gyülekezeti terem, I. emelet)

IstenSzeretők – Szemerédi Bernadett, Széplaky Géza színművészek (gimnázium, díszterem)

12.45: Ebédszünet (az egyház szerény vendéglátást biztosít)

14.00: Tanúságtétel

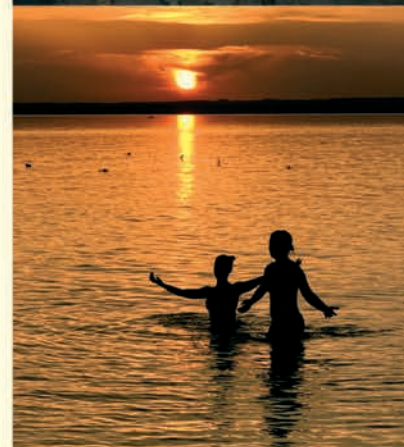
MIT TETT VELEM AZ ISTEN? – Olaj-Rabóczky Anett, Lackfi János

15.00: Istentisztelet úrvacsorával – Gerőfiné dr. Brebovszky Éva

Igehirdetés – „HISZEK! SEGÍTS A HITLENSÉGEMEN!” (Mk 9,14–29) – Gáncs Péter

Gyermekfoglalkozás lesz a Kisdeák óvoda termeiben a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért (KÖSZI) vezetésével. Gyülekező az I. emeleten.

Az alkalomra mindenkit szeretettel vár a Magyarországi Evangélikus Egyház Evangelizációs és Missziói Bizottsága.



A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGAIBÓL



**Határidőnapló az Útmutató napi igéivel és
a hozzájuk kapcsolódó Luther-idézetekkel**

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.



Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.